

ÖZ

BASEL - II KRİTERLERİ ÇERÇEVESİNDE BANKALARDA RİSK YÖNETİMİ

Esin Demirel
Mayıs, 2008

Dünya’da ve Türkiye’de Bankacılık sektöründe yaşanan finansal krizlerin Bankaların karlılığı üzerindeki etkisinin anlaşılması neticesinde Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi, IMF, Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Enstitüsü gibi kuruluşlar piyasalarda finansal istikrarı artıracak yollar aramaya başlamıştır. Piyasaların yaşadığı olağanüstü durumlarda bankanın karşı karşıya kalabileceği zarar büyüklüğünü önceden ölçerek olağanüstü durumlara hazırlıklı olma imkanı tanınması, risklerin belirlenmesi, risklerin ölçülmesi ve sayısallaştırılmasını mümkün kılması nedeniyle risk yönetim sürecinin önemi anlaşılmış ve iyi bir risk yönetiminin doğru güçlü bir sermaye yapısı oluşturduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmada, Basel II kriterlerin Türk Bankacılığı’nda risk yönetimi ve denetim süreçleri üzerindeki etkisi incelenmiş, Basel II’ye geçiş yapmakta olan özel bir Türk bankası’nın sermaye yeterlilik oranı kredi riski, piyasa riski ve operasyonel riski hesaplanarak bulunmuş, bu hesaplamalarda operasyonel risk için 3 farklı yöntem (temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım, alternatif standart yaklaşım) kullanılmış ve kullanılan bu 3 farklı yöntemin sermaye yeterlilik oranı üzerine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte, aktif büyüklük olarak birbirlerine yakın iki özel Türk bankasının kredi riski, piyasa riski, operasyonel riski ve sermaye yeterlilik rasyoları karşılaştırılmış, son olarak da Türkiye’de kurulan ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının sermaye yeterlilik oranları ile yine bu bankaların bilançolarındaki farklı kalemleri, Şube Sayıları, Personel Sayıları ve borsaya kote olanlarının da piyasa değeri/defter değeri (PD/DD) oranları arasındaki ilişki incelenerek sermaye yeterlilik rasyosunu etkileyen faktörler tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Risk Yönetimi, Basel-II, Operasyonel Risk, Sermaye Yeterlilik Rasyosu

ABSTRACT

RISK MANAGEMENT IN BANKS BASED ON BASEL – II CRITERIA

Esin Demirel

May, 2008

The crises in Banking sector has a negative effect on profit of banks. Because of this, some organizations like BIS, IMF, World Bank and International Finance Institute search method in order to increase financial stability in market. When the market face extraordinary situation, risk management can able to calculate the size of risk, define risks, quantify the risks before this extraordinary situation and that's why the risk management gains importance in market. Also right risk management causes strong capital structure.

In this study, the effect of Basel-II on the audit and the risk management process of Banking sector in Turkey is examined and also calculate/compare the credit risk, market risk, operational risk (by using 3 different method) and the capital ratio of one of Turkish Bank that have operations in private sector. On the other hand, two different banks' -that has similar asset size and also also operate in private sector- credit risk, market risk, operational risk and the capital ratio calculated and compared. And finally the capital ratio of Banks that has founded and display activity in Turkey and some independent variables can try to be compared.

Keywords: Risk Management, Basel-II, Operational Risk, The Capital Ratio

ÖNSÖZ

Basel II bankalarda etkin risk yönetimini ve piyasa disiplini geliştirmek, sermaye yeterliliği ölçümlerinin etkinliğini artırmak ve bu sayede sağlam ve etkin bir bankacılık sistemi oluşturmak ve finansal istikrara katkıda bulunmak için sunulmuş önemli bir fırsattır.

Basel II içerisinde sermaye yükümlülüğünün nasıl hesaplanacağı, maruz kalınan risklerin nasıl yönetileceği, sermaye yeterliliğinin nasıl değerlendirileceği ve nasıl kamuya açıklanacağına ilişkin hükümler mevcuttur. Keza risk ölçümüne ilişkin olarak basit aritmetige dayalı standart yöntemler ile kredi, piyasa ve operasyonel riske ilişkin istatistiksel/matematiksel risk ölçüm metodlarını içeren yöntemler bulunmaktadır.

Bu yöntemleri ve risk yönetimi üzerine etkilerini incelediğim bu çalışmamda danışmanım Prof. Dr. Salih Durer'e ve Emre Akbaş'a teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmamın her aşamasında ve tüm hayatım boyunca desteklerini benden hiç esirgemeyen aileme ve çalışma sürecimde sabır ve desteğiyle yanımda olan Kerem Domaniç Yüksel'e teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul; Mayıs, 2008

Esin Demirel

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR	xiv
1.GİRİŞ	1
2. RİSK YÖNETİMİ KAVRAMI VE ÖNEMİ	4
2.1.Risk ve Risk Yönetimi Kavramları	4
2.2.Risk Yönetiminin Amacı.....	6
2.3.Risk Yönetiminin Önemi	7
2.4.Risk Yönetim Süreci	8
2.4.1.Risklerin Belirlenmesi Yöntemi.....	9
2.4.2.Risklerin Ölçülmesi ve Sayısallaşması	9
2.4.3.Risk Yönetimi Kararlarının Uygulanması	10
2.4.4. Risk Analizi.....	11
2.4.5.Riskin İzlenmesi ve Raporlanması.....	11
3.RİSK ÇEŞİTLERİ VE BANKACILIKTA RİSK YÖNETİMİ	13
3.1.Bankacılıkta Risk Yönetiminin Gelişimi	13
3.2. Bankacılık Faaliyetleri ve Finansal Risk Oluşumu	15
3.2.1. Risk ve Belirsizlik	15
3.2.2. Risk ve Getiri	16
3.2.3. Risk ve Oynaklık.....	17
3.2.4. Risk ve Sermaye.....	18
3.3. Bankacılıkta Risk Çeşitleri.....	19
3.3.1. Piyasa Riskleri.....	19
3.3.1.1. Hisse Senedi Fiyat Değişim Riski.....	20
3.3.1.2. Faiz Oranı Değişim Riski.....	21

3.3.1.3. Kur Riski	25
3.3.1.4. Karsı Taraf Riski	27
3.3.1.5. Takas-Teslim Riski	27
3.3.2. Kredi Riskleri	28
3.3.2.1. Kredibilite Riski	30
3.3.2.2. Kredi Değerliliği Riski	30
3.3.2.3. Ülke Riski	30
3.3.2.4. İstirak veya Bağlı Ortaklık Riski.....	31
3.3.2.5. Diğer Bankalara Yatırılan Mevduat Ya da Verilen Kredi Riski	31
3.3.2.6. Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Kıymetler Riski	31
3.3.3. Likidite Riskleri	32
3.3.3.1. Fon İhtiyacından Kaynaklanan Likidite Riski	32
3.3.3.2. Piyasaya İlişkin Likidite Riski	33
3.3.3.3. Operasyonel Riskler	33
3.3.3.4. İis Stratejisi Riski	34
3.3.3.5. Teknoloji Riski.....	34
3.3.3.6. Yönetim Riski	34
3.3.3.7. İç Kontrolün Yetersizliği Riski	35
3.3.3.8. İisletme Risklerinin Ölçülmesi ve Yönetilmesi	35
4.DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE RİSK YÖNETİMİ UYGULAMALARI	37
4.1 Dünyadaki Risk Yönetimi Uygulamaları.....	37
4.1.1. Uluslararası Para Bankasının Kurulumu ve Basel Komitesi.....	37
4.1.2 Basel I Sermaye Yeterlilik Uzlaşısı	39
4.1.3. Basel II Yeni Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı	45
4.1.3.1. Yeni Düzenlemenin Amaçları ve Temel Unsurları.....	46
4.1.3.2. Asgari Sermaye Yeterliliği.....	47
4.1.3.3. Kredi Riski Yaklaşımları ve Önerileri	48
4.1.3.3.1. Standart Yaklaşım	48
4.1.3.3.2. İçsel Derecelendirmeye Dayalı Temel ya da İleri Yaklaşım	50
4.1.3.4. Operasyonel Risk Yaklaşım ve Önerileri.....	51
4.1.3.4.1. Temel Gösterge Yaklaşımı.....	52
4.1.3.4.2. Standart Yaklaşım	52
4.1.3.4.3. Alternatif Standart Yaklaşım	53
4.1.3.4.4. İçsel Ölçüm Yaklaşımı.....	53

4.1.3.5. Piyasa Riski Yaklaşım ve Önerileri	54
4.1.3.6. Sermaye Yeterliliğinin Denetimi	55
4.1.3.7. Piyasa Disiplini	57
4.1.4. Risk Yönetimine İlişkin Dünya Uygulamaları.....	58
4.1.5. Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetime İlişkin Temel Prensipler	60
4. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların büyük hissedarlarına ait paylarının ya da bunlar üzerindeki kontrol haklarının el değiştirmesine ilişkin taleplerini inceleme ve reddetme yetkisine sahip olmalıdır.....	61
Aralıksız Banka Gözetimi Yöntemleri.....	63
Bankacılık Gözetim ve Denetim Otoritesinin Yasal Yetkileri.....	63
4.2 Türkiye'de Risk Yönetimi Uygulamaları	64
4.2.1. Bankalar Kanunu'nda Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar	64
4.2.1.1. Denetim Komitesi Olusturulması.....	64
4.2.1.2. İç Sistemlere İlişkin Yükümlülükler	65
4.2.1.3. İç Kontrol Sistemi	65
4.2.1.4. Risk Yönetimi Sistemi	66
4.2.1.5. İç Denetim Sistemi.....	66
4.2.1.6. Muhasebe ve Raporlama Sistemi	66
4.2.1.7. Sorumluluk.....	67
4.2.2. B.D.D.K. Yönetmelikleri ile Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar.....	67
4.2.2.1. Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemlerine İlişkin Yönetmelik.....	67
4.2.2.2. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Yönetmelik	70
4.2.2.3. Kur Riskine İlişkin Yönetmelik	71
4.2.2.4. Bankalarca Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Yönetmelik.....	71
4.2.3. Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Genel Banka Uygulamaları	72
5. BASEL II KRİTERLERİ KAPSAMINDA SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOSUNUN HESAPLANMASI, OPERASYONEL RİSK HESABINDA KULLANILAN FARKLI ÖLÇÜM YAKLAŞIMLARININ SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOSUNA ETKİSİ VE SERMAYE YETERLİLİK RASYOSUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	74

5.1 Türk Bankacılık Sistemi.....	74
5.2. Uygulamanın Amacı	76
5.3. Uygulamanın Kapsamı.....	77
5.4. AnadoluBank A.Ş. Uygulaması.....	78
5.4.1.Kredi Riskinin Hesaplanması.....	78
5.4.2.Piyasa Riski.....	80
5.4.3 Operasyonel Risk	81
5.4.3.1 Temel Göstergeler Yaklaşımının Kullanılması.....	82
5.4.3.2 Standart Yaklaşımın Kullanılması	84
5.4.3.3. Alternatif Standart Yöntem.....	89
5.4.4.Operasyonel Riskin İçsel Ölçüm Yaklaşımına Göre Hesaplanması.....	91
5.4.4.1.Bankanın Risk Noktalarının Belirlenmesi ve Operasyonel Risk Veritabanının Oluşturulması	92
5.4.5.Sermaye Gereksinimi Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Sermaye Yeterliliğine Etkisi	93
5.4.6. Karşılaştırma Sonuçları.....	97
5.5. Tekstilbank A.Ş. – AnadoluBank A.Ş. Karşılaştırılması.....	98
5.5.1 Kredi Riski Hesaplaması.....	98
5.5.2 Piyasa Riski Hesaplaması	100
5.5.3.Operasyonel Risk Hesaplaması.....	100
5.5.4. Sermaye Yeterlilik Oranının Hesaplanması.....	101
5.5.5. AnadoluBank A.Ş. ile Tekstilbank A.Ş Verilerinin Karşılaştırılması	102
5.6. Türkiye’de Kurulmuş ve Faaliyet Gösteren Tüm Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterlilik Rasyolarına (SYO) Temel Bilanço Kalemlerinin ve Bankaya ait Bazı İçsel Değişkenlerin Etkisi	104
6.SONUÇ	110
KAYNAKÇA.....	114
EKLER.....	117
Ek.1: AnadoluBank A.Ş. 31.12.2007 - 31.12.2006 - 31.12.2005 Tarihli Bilançoları	117
Ek.2. AnadoluBank A.Ş. 31.12.2007 - 31.12.2006 - 31.12.2005 Tarihli Gelir Tablosu	121
Ek.3: AnadoluBank A.Ş.ye Ait 31.12.2007 Tarihli Aktif Kalemlerin Faaliyet Kollarına Göre Ayırıştırıldığı Mizan.....	122

Ek. 4. Anadolubank A.Ş.ye Ait 31.12.2007 Tarihli Gelir Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Göre Ayırıştırıldığı Mizan.....	127
Ek 5. Anadolubank A.Ş.ye Ait 31.12.2007 Tarihli Gider Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Göre Ayırıştırıldığı Mizan.....	133
Ek.6. Tekstilbank A.Ş.nin 2006-2007 Yıllarına ait Bilançosu.....	138
ÖZGEÇMİŞ	140

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1: Basel 1988 ve 2001 Karşılaştırılması	46
Tablo 2: Basel II Standart Yaklaşım Altında Ülke Banka ve Anonim Şirketlere Kullandırılan Krediler için % Risk Ağırlıkları.....	49
Tablo 3: AnadoluBank A.Ş. Kredi Riskine Esas Tutar Hesaplaması.....	79
Tablo 4: AnadoluBank A.Ş. Piyasa Riskine Esas Tutar Hesaplaması.....	80
Tablo 5: Temel Gösterge Yaklaşımı Kullanılarak Hesaplanan Operasyonel Riske Esas Tutar.....	82
Tablo 6: AnadoluBank A.Ş. Aktif Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayrıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular	84
Tablo 7: AnadoluBank A.Ş. Gelir Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayrıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular	85
Tablo 8: AnadoluBank A.Ş. Gider Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayrıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular	86
Tablo 9: Her faaliyet kolunun gelir kalemleri içerisinde aldığı toplam tutar	87
Tablo 10: Her faaliyet kolunun gider kalemleri içerisinde aldığı toplam tutar .	87
Tablo 11: Faaliyet kollarına göre brüt gelir hesaplaması.....	88
Tablo 12: Beta katsayıları kullanılarak faaliyet kollarına göre hesaplanana sermaye gereksinimi	89
Tablo 13: Alternatif standart yöntemle göre hesaplanana sermaye gereksinimi	90
Tablo 14: Operasyonel risk için sermaye yeterlilik oranına yansıtılacak risk miktarı.....	94
Tablo 15: AnadoluBank A.Ş.'nin kredi ve piyasa riskleri için sermaye yeterlilik oranına yansıtılacak risk miktarları	95
Tablo 16: AnadoluBank A.Ş. Özkaynak tablosu.....	95
Tablo 17: Farklı sermaye gereksinimi ile hesaplanan sermaye yeterlilik oranları	97
Tablo 18: Tekstilbank A.Ş. Kredi Riskine Esas Tutar Hesaplaması.....	99
Tablo 19: Tekstilbank A.Ş. Piyasa Riskine Esas Tutar Hesaplaması	100
Tablo 20: Tekstilbank A.Ş. Operasyonel Riske Esas Tutar Hesaplaması.....	101

Tablo 21: Tekstilbank A.Ş. Özkaynak Değeri	102
Tablo 22: Anadolubank A.Ş.-Tekstilbank A.Ş. Karşılaştırılması.....	102
Tablo 23: Bankaların SYO'ları ile Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyon.....	104
Tablo 24: Türkiye'de Kurulmuş ve Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarına Ait Veriler	105
Tablo 25: Borsaya Kote Olmuş Bankaların PD/DD Değeri İle SYO'ları Arasındaki İlişki	108

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil 1: Basel Bankacılık Denetim Komitesinde Temsil Edilen Kurumlar.....	39
Şekil 2: Toplam Sermayenin Öğeleri.....	40
Şekil 3: Risk Ağırlıklı Varlıklar (Basel I) Varlık Türü Risk Ağırlıkları (%)......	41
Şekil 4: Basel II Kapsamında Risk Ölçüm Metotları.....	48

KISALTMALAR

- BDDK**:Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BIS :Bank For International Settlements
CAR :Capital at Risk
FRA :Forward Rate Agreements
IMF :International Monetary Found
OECD:Organisation For Economic Cooperation and Development
QIS :Quantitativ Impact Study
RMD :Riske Maruz Değer
PD/DD:Piyasa Değeri / Defter Değeri
S&P :Standart and Poors
SYO :Sermaye Yeterlilik Oranı
TBB :Türkiye Bankalar Birliği
TCMB:Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

1.GİRİŞ

1980 ve 1990'lı yıllarda, uluslararası mali piyasalarda, karmaşık ve değişken işlemlerin ortaya çıkması, belirsizliği artırırken, rekabetçi finans sektöründeki piyasa katılımcıları, daha büyük mali risklerle karşı karşıya kalmışlardır.

Bu değişimlerin nedenleri, uluslararası piyasaların daha değişken hale gelmesi, küreselleşmesi, yine uluslararası piyasalardaki şartların değişmesi sonucunda karmaşık yapılı yeni yatırım alternatiflerinin ortaya çıkması olarak sıralanabilir.

Yaşanan bu gelişmeler sonucunda finansal riskler artmış, piyasa katılımcıları daha büyük belirsizliklerle karşı karşıya kalmışlardır. Ulusal ve uluslararası bankacılık sisteminin dokusu etkilenmiş, böylece, finansal istikrarı korumak amacıyla daha etkin risk yönetimi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Risklerin etkin yönetilmesini sağlamak amacıyla güvenilir ölçüm metotlarının uygulanmasının ve bankalar tarafından finansal durum ve risk yapıları hakkında piyasa katılımcılarına doğru karar verebilmeleri için düzenli bilgi verilmesinin önemi de ortaya çıkmıştır.

Bu tür faaliyetlerin olduğu bir ortamda, ulusal ve uluslararası bankacılık sisteminin istikrarının sürdürülmesi görevi, bankacılık sektörüne yeni düzenlemelerin getirilmesini de kaçınılmaz kılmıştır. Bu alandaki gelişmeleri, Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi (BIS) öncülüğünde, merkez bankaları ve bir kaç ülkenin banka denetim uzmanından oluşan bir komite takip etmekte ve önlemler önermektedir. Bu komitenin sunduğu önerilerin çoğunun tavsiye niteliğinde olmasına rağmen, birçok ülke, bankacılık sistemlerini bu önerilerle uyumlu duruma getirebilme amacıyla iç mevzuatlarında düzenlemeler yapmaktadırlar.

Bu çerçevede, Basel Komite'nin ilk düzenlemelerinden birisi bankaların sermaye yeterliliği ile ilgilidir. "Sermaye Yeterliliği ve Standartlarının Uluslararası Yakınlaştırılması" adı altında 1988 yılında yayınlanan rapor, birçok ülke tarafından kısa sürede onaylanmış ve kabul görmüştür. "Basel Sermaye Uzlaşısı" olarak bilinen

çalışma, kredi riskini esas almıştır, çünkü uluslararası piyasalarda risk çeşitlerinin artmasına rağmen, kredi riski hala bankalar için en önemli risk kategorisini oluşturmaktadır.

Bankaların kredi risklerinin etkin yönetimi ve beklenmedik durum riski için ne kadar sermaye tutmaları gerektiğinin belirlenmesi amacıyla düzenlenen 1988 tarihli “Basel Sermaye Uyumu” paketi, ne yazık ki, son on yıldaki yeni ve hızlı gelişmeler karşısında yetersiz kalmış, bunun üzerine Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi (BIS), Ocak 2001 tarihinde, 1988 yılından beri yürürlükte olan “Sermaye Yeterlilik Düzenlemesi”ne ilişkin taslak bir paket açıklamıştır (Basel II) Söz konusu çalışmada, kredi riski, operasyonel risk, riskin azaltılması, güvenlik, aktif-pasif yönetimi gibi birçok konu ele alınmaktadır. Operasyonel risk, genel olarak “kredi riski” ve “piyasa riski” dışında kalan tüm riskler olarak tanımlanırken, risklerin ölçülmesi ve yönetimi alanında yeni bir kavram olarak bankacılık sektörünün karşısına çıkmıştır. Uluslararası Netleştirmeler Bankası tarafından oluşturulan düzenlemelerde, operasyonel risk “uygun olmayan ya da işlemeyen iç süreçler, insanlar ve sistemler ya da dış etkenler nedeniyle ortaya çıkabilecek zarara uğrama riski olarak tanımlanmaktadır. Operasyonel risklerin belirlenmesinde ilk adım, bu risklerin banka yönetimi tarafından tanımlanabilmesidir. Operasyonel risklerin belirlenmesinden sonra bankalar ortaya çıkabilecek operasyonel risklerini ölçerek zarar miktarlarını tahmin etmeye çalışmakta ve tahmin edilen operasyonel zararları en aza indiremeye bilmek için gerekli ekonomik sermayeyi ayırmaktadırlar. Operasyonel riskler nedeniyle ayrılması gereken ekonomik sermaye miktarının hesaplanabilmesi için Basel Komite dört farklı yöntem önermiştir. Bunlar, temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım, alternatif standart yaklaşım ve gelişmiş ölçüm yaklaşımlarıdır. 2007 yılı haziran ayında operasyonel riskleri için sermaye ayıran Türkiye’deki Bankacılık sektörü operasyonel risk hesabı için en basit yöntem olan temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır. Ancak, B.D.D.K. tarafından yapılan QIS-TR (Sayısal Etki Çalışması) çalışması, sektörün standart yaklaşımları kullanması halinde, Basel II’ye geçişin ciddi bir sermaye sorunu yaratmayacağına işaret etmektedir. Çalışmanın yapıldığı tarih itibarıyla, yüzde 29 seviyesinde olan sermaye yeterliliği oranının Basel II ile beraber yüzde 16,9’a kadar gerileyeceği görülmüştür. Ancak, söz konusu oran bile Basel II’de öngörülen minimum yüzde 8’in oldukça

üzerinde kalmaktadır. Dolayısıyla, bu fazla sermayenin geçiş sürecini kolaylaştıracağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde risk kavramı açıklanarak önemi amacı, sayısallaştırılması ve yönetiminin önemine vurgu yapılacak, ikinci bölümde risk olgusu ve yönetimi Bankacılık sektörü için incelenecek ve Bankacılık sektörünün karşı karşıya kalmış olduğu riskler açıklanmaya çalışılacak, üçüncü bölümde risk yönetiminin gerek Dünya'da gerek Türkiye'de ki gelişimi Basel kapsamında anlatılmaya çalışılacak ve risklerin ölçüm yöntemleri detaylı bir şekilde incelenecektir.

Çalışmanın uygulama bölümünde ilk olarak risk yönetimi kapsamında özel bir türk bankasının sermaye yeterlilik rasyosu hesaplanacak söz konusu hesaplamalarda operasyonel risk için farklı ölçüm yaklaşımlarının (temel gösterge, standart yaklaşım ve alternatif standart yaklaşım) sermaye yeterlilik rasyosu üzerine etkisi analiz edilmeye çalışılacak, ikinci olarak aktif büyüklüğü birbirine benze iki özel türk bankasının kredi riski, piyasa riski, operasyonel riski ve sermaye yeterlilik oranı hesaplanarak karşılaştırma yapılacak ve son olarak da Türkiye'de kurulan ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının sermaye yeterlilik oranları ile bu bankalara ait bağımsız değişkenler arasındaki ilişki incelenerek, sermaye yeterlik rasyosunu etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılacaktır.

2. RİSK YÖNETİMİ KAVRAMI VE ÖNEMİ

Bu bölümde risk kavramı açıklanarak önemi amacı, sayısallaştırılması ve yönetiminin önemine vurgu yapılacaktır.

2.1.Risk ve Risk Yönetimi Kavramları

Risk, bir işleme ilişkin bir parasal kaybın veya bir giderin ya da zararın ortaya çıkması ile neticelenebilecek ekonomik faydanın azalması ihtimalidir. Risk yönetimi, risk ve getiri arasında şirket yönetimine uygun bir geçiş veya değişim yapabildiğini sağlayan bir süreç olarak tanımlanmaktadır.¹ Risk kelimesi genel olarak belirsizlik sözcüğü ile birlikte kullanılmaktadır. Risk ile belirsizlik sözcükleri birbiriyile karıştırılan fakat ayrı anlamları olan kavramlardır. Risk kavramı; gerek ekonomik gerek sosyal alanlarda olmak üzere karşılaşılan tüm ortamlarda varlığını hissettirmektedir. Risk kavramının; sosyal hayata oranla ekonomik hayatta çok daha sıklıkla kullanılmasının nedeni, riskin yarattığı olumsuz sonuçların ekonomik hayatta, ağırlığını birey üzerinde hissettirerek gerçekleşmesidir. Risk sözcüğü dilimizde, belirsizlik kelimesiyle neredeyse eş anlamlı olarak algılanmaktadır². Ancak risk kavramı ve risk olasılığı, kendini oluşturan değişkenler yönünden nicel, belirsizlik kavramı nitel olarak tanımlanabilmektedir. Bu nedenle eş anlamlı olarak algılanan belirsizlik ve risk kavramlarından belirsizlik, “subjektif”, risk ise “objektif” niteliklidir³.

Belirsizlik kavramının subjektif özelliği nedeniyle, geçmişteki gözlemlere dayalı nicel veri listesi söz konusu olamadığından, ileriye yönelik bir olay veya işlem üzerinde sayısal büyüklüğe dayalı bir olasılık hesaplanamamaktadır. Oysa risk kavramı; sayısal değerlerle karakterize edilebilen olasılık büyüklükleriyle

¹ A.Nejat Yüzbaşıoğlu, “Risk Yönetimi ve Bankaların Denetimi”, **BDDK Risk Yönetimi Konferansı, 16 Ocak 2003** (İstanbul: 2003): 12.

² Donaldson, Gordon, **Corporate Debt Capacity**, 3. bs (Boston : Division of Research, Harvard University ,1964), 6.

³ Cohen, Jerome B., Robins M., **The Financial Manager** (New York: Harper and Row, 1966), 214-216.

açıklanabilmektedir. İşletme yönetimine ya da karar vericilere düşen görev, belirsizlik ve dolayısıyla riski mevcut koşullarda en aza indirmektir. Belirsizlik ortamlarında subjektif değerlendirme işlemleri içeren, ileriye yönelik tahminlerdeki sapma olasılıkları, objektif değerlemelere dayalı risk olasılıklarından çok daha yüksektir⁴. Finansal ve ekonomik ya da sosyolojik etkenleri içerecek biçimde izlenen bir olayda, olasılık dağılımları oluşturulabiliyorsa yada incelenen olay veya işlemlerin izlenmesi sonucunda, elde edilen veriler nicel ve eşit koşullar altında tekrarlanabiliyorsa bu durum riski aksi ise belirsizliği oluşturmaktadır⁵.

Finansal açıdan risk parasal bir kayıpla karşı karşıya kalma ihtimalidir. Finansal risk kisten kisiye kurumdan kuruma farklılık göstermektedir. Finansal yatırım açısından risk, yatırımların gelecekteki getirilerinin tahmin edilememesi olarak ifade edilebilir. Finansal yatırımların riskini, beklenen getiriyi düşürmeden azaltmanın yolu portföy oluşturmaktan geçmektedir.

Bankacılık açısından risk kavramı, bankanın yatırımlarının zarara uğrama ihtimalini ifade etmektedir. Bankaların hemen hemen tüm faaliyet alanlarında aldıkları kararlar için bir risk unsuru söz konusudur. Örneğin; bankalar karlılığa ve likiditeye ilişkin kararlar alırken, mevcut belirsizliği gidermek amacıyla tahminde bulunurlar. Tahmin ile gerçekleşmenin aynı ölçülerde olmaması da riski doğurmaktadır⁶.

Risk yönetimi, etkin karar ve faaliyetlerle, sürekli olarak nelerin risk olduğunu değerlendirmek, hangi risklerin ele alınması gerektiğine karar vermek ve risklerle başa çıkmak için stratejiler geliştirerek uygulamak olarak tanımlanmaktadır⁷.

Bununla birlikte Risk yönetimi bankanın karlılığını olumsuz yönde etkileyecek risk faktörlerinin belirlenmesi, ölçülmesi ve en alt düzeye indirilmesi sürecidir. Risk yönetimi tüm banka düzeyinde uygulanmalı, farklı risk faktörlerinin birbirleri ile etkileşimleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yakın geçmişte bankacılık sektöründe edinilen pahalı tecrübeler finansal risklerin, bankaların kârlılığı üzerinde direkt bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu bakımdan, sermaye yeterliliğini güçlendirmek

⁴ Sarıkamış, Cevat, **Sermaye Pazarları** (İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım, 1995), 142

⁵ Sarıaslan, Halil, **Yatırım Projelerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi** (Ankara: Turhan Kitabevi, 1990), 161–162.

⁶ İlker Parasız, **Modern Bankacılık Teori ve Uygulama** (İstanbul: Banksis Yayınları, 2000), 183

⁷ Meryem Fıkrıkoca., **Bütünsel Risk Yönetimi** (Ankara: Pozitif Matbaacılık 2003), 57

ve piyasa payını arttırarak, hisse değerlerini maksimize etme amacı taşıyan bankalar, finansal risk yönetimine gereken önemi göstermelidir⁸.

Risk yönetimi süreci, banka üst düzey yönetimi ile risk yönetimi grubunun beraberce belirlediği ve yönetim kurulunun onayladığı esaslar çerçevesinde, risklerin tanımlanması, ölçülmesi, risk politikaları ve uygulama usullerinin oluşturulması ve uygulanması, risklerin analizi ve izlenmesi, raporlanması, araştırılması, ve denetimi aşamalarından oluşmaktadır⁹.

2.2.Risk Yönetiminin Amacı

Risk yönetimi sisteminin amacı, bankanın gelecekteki nakit akımlarının ihtiva ettiği risk-getiri yapısını, buna bağlı olarak faaliyetlerin niteliğini ve düzeyini izlemeye, kontrol altında tutmaya ve gerektiğinde değiştirmeye yönelik olarak belirlenen politikalar, uygulama usulleri ve limitler vasıtasıyla, maruz kalınan risklerin tanımlanmasını, ölçülmesini, izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlamaktır¹⁰.

Yakın geçmişte bankacılık sektöründe edinilen pahalı tecrübeler finansal risklerin, bankaların kârlılığı üzerinde direkt bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Bu bakımdan, sermaye yeterliliğini güçlendirmek ve piyasa payını arttırarak, hisse değerlerini maksimize etme amacı taşıyan bankalar, finansal risk yönetimine gereken önemi vermelidir. Böylece, risklerini en düşük seviyede tutarken performanslarını yükselterek hedeflerine ulaşabileceklerdir. Finansal risklerin iyi analiz edilmesi ve sermaye yeterliliğinin doğru bir şekilde belirlenmesi neticesinde bankalar finansal bir kriz olsa bile, faaliyetlerini normal bir şekilde sürdürebilecektir. Bu nedenle, bankaların söz konusu çalışmaları yapabilmeleri ancak, kurum çapında gelişmiş bir risk kültürü anlayışına ve bütünlük bir risk yönetimine sahip olmalarıyla mümkündür¹¹.

Bankacılıkta risk yönetiminin amacı herhangi bir nedenden dolayı zarara ya da ekonomik kayba uğrama ihtimalini yani riski yöneterek, bankanın kabul edilebilir bir düzeyde kar elde etmesini dolayısıyla sermaye sahibini, yatırımcıyı ödüllendirecek

⁸ “Risk Yönetimi Nedir?”, Risk Yönetimi, <http://www.riskyönetimi.com>, [06.01.2008]

⁹ BDDK, “Bankacılık Kanunu (5411 sayılı)”, **Resmi Gazete**, 25983, (Kasım 2005): 23

¹⁰ BDDK, “Bankaların İç Denetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik”, **Resmi Gazete**, 26333, (Kasım, 2006): 35

¹¹ BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu), **Basel-II’ye Geçiş İlişkin Yol Haritası, 2005**, http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/30052005i_sunum.pdf [03.01.2008]

ve etik çerçeve içinde gerçekleştirilecek her türlü faaliyette hedefe ulaşmayı engelleyecek ya da geciktirecek etkenlerin ortadan kaldırılması isteğidir¹².

2.3.Risk Yönetiminin Önemi

Risk yönetiminin önemi piyasaların yaşadığı olağanüstü durumlarda bankanın karşı karşıya kalabileceği zarar büyüklüğünü önceden ölçerek olağanüstü durumlara hazırlıklı olmaya imkan tanınmasından gelmektedir. Risk yönetimi süreci, risklerin belirlenmesi, risklerin ölçülmesi ve sayısallaştırılması, risk yönetimi kararlarının uygulanması, risk yönetimi politikasının sonuçlarının kontrolü aşamalarından oluşur¹³. Bankacılık bir risk yönetimi faaliyetidir. Dış ticaretin, sermaye piyasalarının gelişmesi, finansal liberalleşme ve küreselleşme gibi eğilimlerin ortaya çıkmasıyla yeniden şekillenen günümüz modern bankacılığında risk yönetimi, güven esası da göz önünde bulundurulduğunda vazgeçilmez bir fonksiyon olmuştur. Bankacılıkta da diğer tüm işletmelerde olduğu gibi yapılan ya da yapılmayan her bir faaliyetin riski bulunmaktadır ki riskin varolması onun yönetilmesini zorunlu kılmaktadır.

Finansal serbestleşme, piyasalardaki dalgalanmalar, artan rekabet ve bunun gibi gelişmeler, banka yönetiminin ve yönetimin oluşturduğu risk yönetimi sürecinin önemini bankaların güvenli ve istikrarlı bir çalışma ortamı açısından önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Bu çerçevede, Banka Yönetim Kurulları'nın risklerin yönetilmesiyle ilgili önemli görevleri vardır ve riskin yönetilmesi ile ilgili en önemli görev yönetim kuruluna aittir. Bankada yönetim kurulu, stratejik kararları alan, bankanın faaliyetlerini ve politikalarını belirleyen, risk yönetimine ilişkin kurumsal değerlerin oluşturulmasını sağlayan ve en önemlisi, bankanın mali yapısının güçlülüğünden sorumlu olan organ olması nedeniyle, risk yönetimi sistemlerinin oluşturulmasından da birinci derecede sorumludur. Yönetim Kurulu, bankanın üstleneceği risk düzeyini belirleyecek ve değerlendirecek en üst organdır¹⁴.

Bankanın kısa ve uzun dönemde emniyetini sağlamaya yönelik geniş anlamda risk yönetim politikaları iki farklı boyutta incelenebilir. Bunlar önleyici ve koruyucu risk

¹² Salih Tanju Yavuz, "Risk Yönetimi İçeri Aktif Pasif Yönetimi Dışarı (mı?)", **TBB Bankacılar Dergisi**, s. 41, (2002): 21

¹³ Şenol Babuşcu, **Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi**, (Ankara: Akademi Yayınevi, 2005), 16

¹⁴ BDDK Yönetmelik, 2001, 16

yönetim politikalarıdır¹⁵. Önleyici politikalar, risklerin zarara dönüşmeden önlenmeye çalışıldığı politikalar. Bu politikalar, risk yönetimi için öncelikli politikalar. Pozisyonların vadelerinde uyum ve pozisyonların açıklarının sınırlandırılması, krediler ve menkul kıymetler portföyünde çeşitlendirme, limitler oluşturma vb. uygulamalar bu politikaların örnekleridir. Koruyucu politikalar, herseye rağmen riskin tamamen giderilemeyeceği varsayımı altında, riskleri karşılayacak önlemler alınması şeklindeki politikalar. Risk doğduğu zaman bankayı koruyacak tamponlar olarak da nitelendirilebilirler. Yani bu politikalar, riski karşılayıcı politikalar. Bu tampon ise değişik unsurlardan oluşan banka özkaynakları ve ayrılan karşılıklardır. Bununla birlikte risk yönetiminde kabul edilen üç temel ilkedden ilki risk yönetiminin ağırlık noktasını her bir işlemin riskinden çok, işlemlerin bütününe meydana getirdiği risk oluşturma ve risk yönetiminin tek tek işlemlerden çok, işlemlerin bütününe yönelik olması, ikinci olarak değişen risklerin birbirlerini hızlandırarak daha da büyüyebilir olması ve kümülatif riskin, kabul edilebilir riski yani bankanın toplam zarar potansiyelini geçmemesi ve son olarak kabul edilebilir riskin özkaynaklar ve likit kaynaklarla ilişkilendirilmesi ve maksimum alınacak riskin bu rezervlere göre belirlenmesidir¹⁶.

2.4.Risk Yönetim Süreci

Risk yönetimi süreci, banka üst düzey yönetimi ile risk yönetimi grubunun beraberce belirlediği ve yönetim kurulunun onayladığı esaslar çerçevesinde, risklerin tanımlanması, ölçülmesi, risk politikaları ve uygulama usullerinin oluşturulması ve uygulanması, risklerin analizi ve izlenmesi, raporlanması, araştırılması, teyidi ve denetimi safhalarından oluşmaktadır¹⁷.

Bankacılığın kendisi direkt olarak risk yönetimi ile ilgilidir. Bankacılık faaliyetlerini yönetmek riski yönetmektir. Sermaye piyasalarının gelişmesi, finansal işlemlerin çeşitlenmesi, dünya ticaretinin artması ile yeni bir yapıya bürünen günümüz bankacılığı için risk yönetimi göz ardı edilmesi imkansız bir fonksiyon haline almıştır. Risk yönetiminin amacı bankanın risk almasını önlemek değildir. Aksine karşılaşılabilecek riskleri azaltıp zarar doğmasını engelleyerek faaliyet hacminin

¹⁵ Babuşcu , age, 17

¹⁶ age,19

¹⁷ BDDK Yönetmelik, 2001, age, 16

genişlemesini sağlayıp karlılığı ve finansal performansı artırmaktır. Risk yönetimi olsa olsa finansal performansın ölçümünde aktif getirisi (net kar / toplam aktifler) veya öz varlık getirisi (net kar / toplam öz kaynaklar) gibi mali tablolardan üretilen geleneksel finansal oranlar yerine, daha sağlıklı olan riske göre düzeltilmiş getirileri esas alabilir¹⁸.

Sonuç olarak risk yönetiminde iki temel amaç söz konusu olmaktadır. Bunlardan ilk bankanın finansal performansını iyileştirmek, ikincisi bankanın karşılanması imkansız, faaliyetini tehlikeye sokacak zararlarla karşılaşmasını önlemektir. Bankacılık denetim otoritesinin risk yönetmekteki amacı ise, bankanın sermayesi ile orantılı risk almasını sağlamaktır. Yani beklenmedik durumlarda ortaya çıkabilecek zararın sermaye ile karşılanabilmesini sağlamak için gereken önlemleri önceden almaktır. Risk Yönetim süreci, banka üst düzey yönetimi ile risk yönetimi gurubunun beraberce belirlediği ve yönetim kurulunun onayladığı esaslar çerçevesinde, risklerin tanımlanması, ölçülmesi, risk politikaları ve uygulama usullerinin oluşturulması ve uygulanması, risklerin analizi ve izlenmesi, raporlanması, araştırılması, teyidi ve denetimi safhalarından meydana gelir¹⁹.

2.4.1.Risklerin Belirlenmesi Yöntemi

Bu aşamada, bir bankanın maruz kaldığı riskler tanınlanır ve özellikleri belirlenir ve organizasyondaki tüm birimlerce bu hususlarda bilgi sahibi olunması sağlanır²⁰. Aslında her bankada yoğunlaşılan alan, müşteri profili, faaliyet gösterilen piyasaya göre karşılaşılabilecek risklerde farklılaşır. Tahmin edilemeyen veya özellikleri bilinmeyen risk yönetilemez²¹.

2.4.2.Risklerin Ölçülmesi ve Sayısallaşması

Risklerin ölçülmesi safhasında, bankanın maruz kaldığı risklerin belirli ölçüler veya kriterler kullanılarak sayısal ya da analitik bir şekilde ifade edilmesi sağlanır. Maruz kalınan risklerin tutarlı bir şekilde değerlendirilmesi ve yönetilme imkanına sahip

¹⁸ M.Ayhan Altıntaş, **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği** (Ankara: Turhan Kitabevi, 2006), 28

¹⁹ BDDK Yönetmelik, 2001, **age**, 14

²⁰ BDDK Yönetmelik, 2006, **age**, 35

²¹ P. Evrim Mandacı, "Türk Bankacılık Sektörünün Taşıdığı Riskler ve Finansal Krizi Aşmada Kullanılan Risk Ölçüm Teknikleri", **Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, c. 5, s. 1, (2003): 67-84.

olunması için riskin değişik boyutları arasında bir kıyas imkanı yaratacak ve risk kavramını performans ölçümü ve özkaynak temin kararlarında bir unsur haline getirecek bir risk ölçüm metodolojisi geliştirilir.

Bankanın maruz kaldığı risk, tahmin edilen kayıp/zarar, tahmin edilemeyen kayıp/zarar, stres altında tahmin edilen kayıp/zarar çerçevesinde ölçülür. Tahmin edilen kayıp, riskin önceden saptanabilir maliyetini, tahmin edilemeyen kayıp, tahmin edilebilir riske ilişkin maliyetin zaman içinde potansiyel olarak değişebilirliğini, stres altında tahmin edilen kayıp ise bankanın en kötü durum senaryosu çerçevesinde tanımlanan ve sayısal hale getirilen riskin ortaya çıkaracağı tüm maliyeti ifade eder²².

Bankaların maruz kaldıkları risklerin tutarlı bir şekilde değerlendirilmesi ve yönetilme imkanına sahip olunması yönündeki çabalar Riske Maruz Deger (RMD) yani “belirli bir zaman aralığında ve belirli bir güven düzeyinde ortaya çıkması beklenen kayıp” kavramının doğmasına neden olmuştur. Riske Maruz Değer, piyasa riskinin tespitinde son yıllarda gittikçe daha yaygın olarak kullanılmaya başlanan ve istatistiki temeli olan bir yöntemdir²³. RMD modelleri, farklı özelliklere sahip bankaların farklı ihtiyaçlarına cevap vererek, riskin daha hassas olarak ölçülmesine ve risk-getiri dengesinin sağlanmasına olanak vermektedir²⁴.

2.4.3.Risk Yönetimi Kararlarının Uygulanması

Risk politikaları ve bunlara ilişkin uygulama usulleri, risk yönetimi grubunun önerilerinin de dikkate alınması suretiyle yönetim kurulu tarafından oluşturularak yürürlüğe konulan ve üst düzey yönetim tarafından uygulanan yazılı standartları ihtiva eder. Risk politikaları kapsamında risklerin ölçme usulleri, risk limitlerinin saptanma usulleri, limit ihlallerinin oluşumunda izlenecek yollar, bildirim usulleri, işleyiş şekilleri gibi hususlara yer verilmelidir. Bu aşamada ölçülen ve somut hale getirilen risklere karşı, eğer gerekiyorsa koruyucu tedbirlerin devreye sokulması veya riski üstlenme kararının verilmesi gerekir. Riskten kaçınma, riski azaltma veya risk transferi gibi risk yönetim araçları bu aşamada devreye girmektedir. Risk azaltım veya transferinde kullanılacak araçlar, araçların sağlayabileceği korunma düzeyi

²² BDDK Yönetmelik, 2001, age, 15

²³ Evren Bolgün, Barış Akçay, **Risk Yönetimi -Gelmekte Olan Türk Finans Piyasasında Entegre Risk Ölçüm ve Yönetim Uygulamaları**, 2.bs. (İstanbul: Scala Yayıncılık, 2005), 37

²⁴ Babuşcu , age, 13

ve bankaya maliyeti göz önünde bulundurulur. Banka personeli risk politikaları ve bunlara ilişkin uygulama usullerinden haberdar edilir. Banka Yönetim Kurulu, risk politikalarını üst düzey risk komitesinin görüşünü alarak oluşturur. Risk politikalarını ihtiva eden belgelerin tümü bir arada ilgilenenlerin yararlanması için hazır bulundurulur. Bankanın sürekli riskten kaçınması, risk üstlenmemesi, her riski devretmeye veya azaltmaya kalkışması bankacılık yapamama anlamına geleceğinden banka, sermayesiyle orantılı bir riski üstlenerek kar etmeye çalışmak zorundadır²⁵.

2.4.4. Risk Analizi

Risk analizi, tüm riskleri ve bu risklerin yönetilebilmesine ilişkin kar ve maliyet hesaplamalarını ve risklerin kontrol edilebilirlik derecesinin belirlenmesini içerir. Kontrol edilebilir risklerin nasıl azaltılabileceği değerlendirilir²⁶. Kontrol edilemeyen, risk yaratma olasılığı olan işlemlerin hacmi özkaynakların gücü dikkate alınarak belirlenir. Böylece, bu tür risklerin etkilediği banka faaliyetleri azaltılır ya da sona erdirilir. Risk değerlendirmede ortaya çıkan sorunlar yanında, banka için tatmin edici olmayan gelişmelerin sebepleri araştırılır, problemlerin anlaşılması sağlanır. Risk analizinin bir sonucu, risk azaltmaya gitmektir. Bu çerçevede risklerin oluşmasını önleme ve oluşması durumunda ise etkilerini en aza indirmeye yönelik önlem alma faaliyetleri yürütülür. Risk azaltma stratejisi, kurumun risk kültürü ve risk algılamasına göre belirlenir. Risk azaltılarak riskin olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi amaçlanır. Risk azaltma faaliyetleri kurumun riskten kaçınmak, riski azaltma, riski üstlenmek seçenekleri arasındaki kararlarına bağlı olarak planlanır ve uygulanır. Risk azaltma özellikle büyük riskler üstlenildiğinde mutlaka gündeme gelmelidir. Riskin oluşma olasılığı azaltılacak faaliyetlere karşın, risk potansiyeli yüksek ise, sonuca olumsuz etkileri azaltacak önlemler alınmalıdır²⁷.

2.4.5. Riskin İzlenmesi ve Raporlanması

Risk analizi, tüm riskleri ve bu risklerin yönetilebilmesine ilişkin kâr ve maliyet hesaplamalarını ve risklerin kontrol edilebilirlik derecesinin belirlenmesini içerir. Kontrol edilebilir risklerin nasıl azaltılabileceği değerlendirilir. Kontrol edilemeyen risk yaratma ihtimali olan işlemlerin hacmi özkaynakların gücü dikkate alınarak belirlenir. Böylece, bu tür risklerin etkilediği banka faaliyetleri azaltılır, ya da sona

²⁵ BDDK Yönetmelik, 2001, 14

²⁶ age, 18

²⁷ Babuşcu , age, 14

erdirilir. Risk değerlendirmede ortaya çıkan sorunlar yanında banka için tatmin edici olmayan gelişmelerin sebepleri araştırılır, problemlerin anlaşılması sağlanır. Banka maruz kalınan riskleri çeşitli periyotlarda izler ve analiz eder. Risk bilgilerinin doğru zamanda, doğru kişiye rapor edilmesi temin edilir²⁸. Risk bütünüştirme işleminde bilgi kaybının asgariye indirilmesi konusunda gerekli tedbirler alınır. Risklerin araştırılması, teyidi ve denetim faaliyetleri iç denetim (iç kontrol) ve dış denetim birimlerince kontrol ve denetim altında tutulmalıdır²⁹.

Risk izleme günlük bir faaliyet olarak düşünülmeli ve sürekli yürütülmelidir. Risk izleme faaliyetinin temel hedefleri sunlardır;

- Mevcut risk yönetim politika ve süreçlerine uygun çalışmasını denetlemek,
- Yeni riskler varsa bunları tespit etmek,
- Risklerin gerçekleşme olasılığını değerlendirmek,
- Risk azaltma çalışmalarını gözden geçirmek

Risk bilgilerinin doğru zamanda, doğru kişiye rapor edilmesi önemli olması gerekçesiyle yapılması planlanan işlemlerin etkin bir Şekilde yürütülmesi ve bir kriz durumunda pozisyonların en iyi Şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla belirlenen portföy stratejileri, açıkça ve sık aralıklarla operasyonel birim yöneticilerine bildirilmelidir³⁰.

²⁸ BDDK Yönetmelik, 2001, 19

²⁹ Altıntaş, .age, 79

³⁰ Babuşcu , age, 15

3.RİSK ÇEŞİTLERİ VE BANKACILIKTA RİSK YÖNETİMİ

Aşağıdaki bölümde risk olgusu ve yönetimi Bankacılık sektörü için incelenecek ve Bankacılık sektörünün karşı karşıya kalmış olduğu riskler açıklanmaya çalışılacaktır.

3.1.Bankacılıkta Risk Yönetiminin Gelişimi

Risk kavramının dile getirilmeye başlanması XIV-XV. yüzyıllara uzanmakla birlikte, bu konudaki esas çalışmaların rönesans döneminde başladığı görülmektedir. XVII. yüzyılın ortalarında Fransız matematikçi Pascal kendisine sorulan bitmemiş bir şans oyununda oyuncuların biri önde iken, iki oyuncu arasında payın nasıl bölüşüleceği sorusu karşısında oluşturduğu mantık ve geliştirdiği teori bugün ulaşılan risk kavramının en önemli temellerinden birini atmıştır. Zamanla, matematikçiler bu ilk olasılık teorisini, bilgileri düzenlemek ve yorumlamak için kullanılan bir sistem haline dönüştürmüşlerdir. Böylece, risk yönetiminin temelleri de atılarak geliştirilmeye başlanmıştır³¹.

Risk almak aynı zamanda potansiyel olarak zarara uğramak anlamına geldiğinden içinde bulunulan son otuz yılda etkin risk yönetimi gibi bir anlayışın oluşması ve riske yönelik ihtiyaç ve eğilimlerin artması neticesinde, istatistiksel metotların da gelişimiyle risk yönetimi gibi bir disiplinin ortaya çıkmıştır³². Risk yönetimi endüstrisinin çarpıcı bir biçimde büyümesinin en önemli sebeplerinden biri 1970'lerde faiz oranları, döviz kurları ve emtia fiyatlarında meydana gelen volatilitedir³³. Risk yönetimi disiplinin geliştirilmesine yönelik gayretler, piyasaların gelişmişlik düzeylerine göre farklı boyutlarda fakat hemen hemen aynı hızla devam etmektedir³⁴. Bankacılık faaliyetlerinin tümü, doğası gereği, saklı ya da açık bir risk faktörü içermektedir. Özellikle son yıllarda uluslararası piyasalarda yaşanan gelişmeler doğrultusunda kullanılmakta olan finansal enstrümanlar, süreçler ve

³¹ age, 23

³² Ansell, J., Wharton, F., **Risk: Analysis, Assessment and Management** (New York: John Wiley & Sons, 1992), 243

³³ Jorion, P., Khoury, S. J., **Financial Risk Management: Domestic and International Dimensions**, (Cambridge: Blackwell Business Mass, 1996) 124

³⁴ Yavuz, age, 31

teknolojik ilerleme bankaların faaliyetlerindeki belirsizliği arttırmış, bu sebeplerle de söz konusu kurumlar, pek çok farklı riskle iç içe yaşamak zorunda kalmışlardır. Bu açıdan, bir tür risk evreninde faaliyet gösteren bankalar için, söz konusu riskleri yönetmek, bugün için en önemli konuyu oluşturmaktadır.

Risk yönetimi, etkin karar ve faaliyetlerle, sürekli olarak nelerin risk olduğunu değerlendirerek hangi risklerin ele alınması gerektiğine karar vermek ve risklerle başa çıkmak için stratejiler geliştirerek uygulamaktır. Bununla birlikte, risk yönetimi risk ve belirsizlikleri tamamen ortadan kaldıracak sihirli bir yönetim disiplini değil, potansiyel riskleri sistemik olarak değerlendirerek, olası zararların etkisini azaltıcı yönde -verilere dayalı- karar vermeyi sağlayan bir disiplindir³⁵.

Risk yönetiminin amacı, işi risk almak olan bankaların risk almasını önlemek değil, bankaların finansal performansını iyileştirmek ve bankanın karşılanması ve kabulü mümkün olmayan ölçüde büyük zararlarla karşılaşmasını önlemektir³⁶.

Elde tutulan varlıkların değerini, gelecek ile ilgili en uygun zaman periyodunu, gelecekteki olası olayları tanımlamada oluşturulacak senaryoların sınırını, gelecekteki senaryolara bağlı portföylerin değerini belirleyerek etkin bir risk yönetim sürecinin oluşturulması mümkündür³⁷.

Basel Komitesi, ilk olarak Eylül 1999'da risk yönetim organizasyonu ve yönetimin görev ve sorumluluklarını belirleyen uluslararası standartları "Bankalarda Kurumsal Yönetişimin Geliştirilmesi" dökümanı ile belirlemiştir³⁸.

Basel Komitesine göre, Banka Yönetim Kurulu, bankanın faaliyetlerini yönlendirecek stratejilerin belirlenmesi ve risk yönetimine ilişkin kurumsal değerlerin oluşturulmasını sağlamakla birlikte üst yönetim tarafından ilgili politikaların uygulamasını izlemek ve risk yönetim sistemlerinin kalite ve güvenilirliğini bozabilecek uygulamaların engellenmesini sağlamakla yükümlüdür. Üst yönetimin yetki ve sorumlulukları Banka Yönetim Kurulu tarafından açıkça tanımlanır. Ayrıca Komite, Yönetim Kurulu'na son derece önemli bu görevlerin verilmesi sebebiyle kurul üyeliklerinin söz konusu sorumlulukları yerine getirebilecek özelliklere sahip olmaları gerektiğini belirtmektedir. Uluslararası risk

³⁵ Fıkrkoca, **age**, 33-35

³⁶ Altıntaş, **age**, 44

³⁷ Öcal Usta, **İşletme Finansı ve Finansal Yönetim**, (İzmir: Anadolu Matbaacılık, 2002), 24

³⁸ BIS (Basel Committee on Banking Supervision), **Enhancing Corporate Governance for Banking Organizations, 1999**, <http://www.bis.org/publ/bcbs56.pdf> [23.10.2007]

yönetimi uygulamalarında, Yönetim Kurulu çeşitli alt komitelerle faaliyet göstermektedir. Bu komiteler genellikle; kredi riski, piyasa riski, likidite riski, operasyonel risk, yasal risk, uyum riski, itibar riski ve diğer risklerin yönetimine ilişkin faaliyetleri izleyen ve değerlendiren bir Risk Yönetim Komitesi bankanın iç ve dış denetçilerinin faaliyetlerinin izlenmesi, bunların atanması ve görevinden alınması, denetim kapsamının ve sıklığının belirlenmesi, hazırlanan denetim raporlarının değerlendirilmesi, üst yönetimin denetim sonuçları doğrultusunda gerekli önlemlerin alınmasının sağlanmasından sorumlu bir Denetim Komitesi, üst yönetim ve diğer önemli pozisyonlardaki personelin ücret ve tazminatlarının bankanın kurum kültürü, hedefleri, stratejileri ve denetim kültürü doğrultusunda belirlenmesinden sorumlu bir Ücret ve Tazminatlar Komitesi; yönetim kurulu'nun etkinliğinin değerlendirilmesinden ve üyelerin yenilenmesi/değiştirilmesinden sorumlu bir Görevlendirme Komitesi olarak karşımıza çıkmaktadır³⁹.

Ülkemizde, 08.02.2001 Tarih ve 24312 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik’ in 29. Maddesi’nde risk yönetim sürecinin, “Banka üst düzey yönetimi ile risk yönetimi grubunun beraberce belirlediği ve yönetim kurulunun onayladığı esaslar çerçevesinde; risklerin tanımlanması, ölçülmesi, risk politikaları ve uygulama usullerinin oluşturulması ve uygulanması, analizi, izlenmesi, raporlanması, araştırılması, teyidi ve denetimi” safhalarından meydana geldiği belirtilmiştir⁴⁰.

3.2. Bankacılık Faaliyetleri ve Finansal Risk Oluşumu

Aşağıdaki bölümde finansal riskin oluşumundan bahsedilecektir.

3.2.1. Risk ve Belirsizlik

Risk ve belirsizlik finansın her alanında mevcut olup aralarında çok sıkı bir ilişkinin varlığından söz edilmektedir. Kârlılığa ve likiditeye ilişkin kararların daima belirsizlik koşulu altında alındığı göz önünde tutulduğunda, söz konusu belirsizliği gidermek amacıyla tahminde bulunulmaktadır. Tahmin ile gerçekleşmenin aynı

³⁹ Deloitte&Touche, “Risk Yönetimi Haber Bülteni”,s.3 (2001):7

⁴⁰ BDDK Yönetmelik, 2001, age, 29

ölçülerde olmaması, ya da hatalı tahminin kayıp yaratması durumu riskin kendisidir⁴¹.

Finans piyasalarında belirsizlik ve risk genellikle birbiri ile karıştırılmakla birlikte geleceğe ilişkin olasılık tahmini subjektif olarak yapılıyorsa belirsizlikten; objektif olarak yapılıyorsa riskten söz ediliyor demektir. Başka bir deyişle, “eğer bir yatırımcı kararlarını olasılık dağılımına göre vermek istiyorsa riskli bir durumun, aksi taktirde belirlilik, ya da belirsizlik durumunun var olduğu söylenebilir⁴².

Bu açıdan bakıldığında;

- Risk, belirsizliğin ölçümüdür,
- Belirsizlik yoksa risk de yoktur,
- Gelecek belirsizdir ve
- Risk gelecekte ortaya çıkabilecek olayların dağılımının yaygınlığının ölçüsüdür⁴³.

Risk ve belirsizlik kavramları arasındaki ilişkiye yönelik olarak şu örnek verilebilir: Bir hisse senedinin gelecekteki fiyatı, o hisse senedinin geçmiş fiyatlarının analizi sonucu tahmin ediliyor ise, riskten; yine aynı hisse senedinin geçmiş fiyatları ile ilgili bilgiler mevcut değil bu sebepten dolayı fiyat tahminleri bir takım varsayımlar yoluyla yapılıyorsa belirsizlikten söz edilmektedir. Belirsizlik, banka gibi finansal araçlara yatırımcılar için, belirsizliği azaltacak hizmetleri pazarlamalarına imkân tanır⁴⁴.

3.2.2. Risk ve Getiri

Risk, bir yatırımla ilgili olarak, olası getirilerin değişkenliğini anlatır bu açıdan kaybetme olasılığına karşılık getiri beklentisi kaçınılmaz olarak risk ile çok yakından ilişkilidir. Her finansal yatırım, riskini de beraber getirir. Gelecekte piyasa koşullarının ne olacağını tam olarak bilinmemesinden dolayı, söz konusu yatırımların gelecekteki değerleri de kesin olarak tesbit edilemez. Ancak, istatistiksel yöntemler kullanılarak yapılan yatırımın beklenen değeri değişik olasılıklar altında

⁴¹ Hasan Kaval, **Bankalarda Risk Yönetimi**, (Ankara: Yaklaşım Yayıncılık,2000), 23

⁴² William Sharpe, “Determining a Fund’s Effective Asset Mix”, **Investment Management Review**, (1988):. 59-69.

⁴³ Bolgün, Akçay, **age**, 46

⁴⁴ Usta, **age**, 76

analiz edilebilir⁴⁵. Yatırımcılar her hangi bir risk almak mecburiyetinde olmadıklarından ellerindeki tüm nakitlerini bir banka hesabına yatırarak bilinen bir orandan vade sonunda belli bir faiz geliri elde edebilirler. Dolayısıyla, riskden hoşlanmayan yatırımcılar ancak, daha yüksek bir getiri söz konusu ise, güvenli alternatif yatırımlardan ziyade hisse senedi gibi alternatif enstrümanlara yatırım yaparlar. Risk koşulları altında yatırımcılar, yatırımlarının çeşitli getiriler getirebileceğini bilir ve her olası getiri ile bu getirilerin gerçekleşme olasılığı arasında tahmin yaptıkları gibi artan riski telafi etmek için yüksek düzeyde getiri beklerler. Bu sebeple, genel olarak risk ve getiri arasında bir dengenin varlığı konusunda yaygın bir kanı vardır. Başka bir ifadeyle, risk ne denli yüksekse, getiride o denli yüksek olur, ya da risk ne kadar düşükse getiri de o denli düşük olur Bankacılıkta risk ve getiri birlikte düşünülmeli ve birlikte yönetilmelidir⁴⁶.

3.2.3. Risk ve Oynaklık

Finans piyasasında risk kavramı Sigma (σ), ya da oynaklık olarak incelenmektedir Oynaklık kavramı, dalgalanma ya da değişkenlik anlamında kullanılmakla beraber “belirlenen zaman boyutunda, bir finansal varlığın fiyatında beklenen değişimlerin ölçülmesi” olarak tanımlanmakta ve “getirilerin standart sapması genellikle, getirilerin oynaklığı” olarak adlandırılmaktadır Risk, gelirlerdeki olumsuz sapsmaları gösterirken oynaklık aşağı ve yukarı yönde değişimleri ifade etmektedir. Riskin olumsuz etkileri kazançlar göz ardı edilerek, yol açtığı zararlar bazında değerlendirilir. Kazançların oynaklığı zarar olasılığını arttırmakta bu da riskin ölçülmesini gereğini zorunlu kılmaktadır⁴⁷.

Finansal piyasalarda, fiyatı ani iniş ve çıkışlar gösteren finansal varlıkların fiyatlarındaki değişimin hesaplanması, bireysel ve kurumsal yatırımcıların alım-satım davranışlarını önemli ölçüde etkilediğinden dolayı, finansal kurumlar özellikle son otuz yıldır, belirsizliği azaltarak riski minimize etmek amacıyla, oynaklık öngörülerini için iktisatçıların çalışmalarından yararlanmaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında finans piyasalarının riske yaklaşımının odak noktasının “olası getiri dağılımlarının oynaklığının ölçülmesi” olduğunu ileri sürmektedir. Finans teorisinin temel kuralı gereği, oynaklığın yükselmesi beraberinde risklerinde artmasını

⁴⁵ Bolgün, Akçay, *age*, 47

⁴⁶ Tevfik Arman, (1997), **Risk Analizine Giriş**, (İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1997), 23-37

⁴⁷ Niyazi Berk, **Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik ve Risk Yönetimi**, (İstanbul.:Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları, 2005), 15

getirmiş, finansal varlıkların fiyatlarındaki oynaklıktan kaynaklanan risklerin artması yatırım kararlarının riskler göz önünde bulundurularak verilmesini zorunlu hale getirmiştir. Günümüzde, finansal piyasalardaki oynaklığın nedenlerinin belirlenmesi ve bu hareketlerin öngörülmesi bu piyasalarda finansal başarının vazgeçilmez koşullarından birisi haline gelmiştir⁴⁸.

3.2.4. Risk ve Sermaye

Etkin ve verimli yönetilen bir finansal kurum bile tüm risklerden kaçınmaz. Buna karşın sermaye, söz konusu kurumlar için beklenmeyen kayıpların karşılanmasında önemli etkiye sahip bir araçtır. Böylece, finansal yapılarını potansiyel kayıplara karşı korurlar. Bir finansal kurumun sermaye büyüklüğü, yönetsel politikalar ile yasal düzenlemelere bağlıdır. Özellikle, ticarî bankalar gibi en yaygın finansal aracı kurumların sermaye gereksinimleri yalnızca riski etkilemekle kalmaz, aynı zamanda, Kuru mun varlıklarından sağlanacak getiriye de etkiler. Bankacılar ve düzenleyici otoriteler banka sermayesine birbirlerinden farklı bakarlar. Bankacıların bakış açısıyla, daha az sermaye kullanımı; varlık gelirlerini arttırarak daha yüksek özsermaye getiri oranlarına sahip olma yoludur. Aksine, düzenleyici otoriteler, gelirlerinin negatif hale gelmesi durumunda bankaların sağlığı ve emniyetini temin etmek için sermaye arttırmalarını yeğlerler. Bu farklı bakış açılarına rağmen, bütünüyle hemfikir olunan husus “semayenin bankaların hayatta kalabilme ve gelişerek büyümeleri için bir yapı taşı” olduğudur. O halde, daha fazla risk daha fazla sermaye gerektirecektir. Bu açıdan bankalar ve onların faaliyetlerini düzenlemeye çalışan otoriteler için sermaye yeterliliği konusundaki temel sorun; tüm riskler dikkate alındığında, gerekli sermaye düzeyinin nasıl belirleneceği ve ne olacağıdır. Bu düzey, bankaların faaliyetleri esnasında maruz kaldıkları tüm riskler dikkate alınarak ve her bir riskin gerektirdiği sermaye düzeyi en gelişmiş kantitatif yöntemlerle saptanarak belirlenmelidir. Sermaye düzeyini doğru belirlemiş bir banka, finansal bir kriz sonrası faaliyetlerine normal bir şekilde devam edebilme şansına sahip olabilecektir. Bu bakımdan, bankalar söz konusu çalışmaları, ancak

⁴⁸ Güven Sevil,. **Finansal Risk Yönetimi Çerçevesinde Piyasa Volatilitésinin Tahmini ve Portföy VaR Hesaplamaları**, (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2001), 48

gelişmiş bir risk kültürü anlayışı içinde bütünleşik bir risk yönetimi kapsamında yapabilirler⁴⁹.

3.3. Bankacılıkta Risk Çesitleri

Riskleri genel olarak sistematik risk ve sistematik olmayan risk olarak ayırmak mümkündür. Bütün yatırım araçlarının verimliliklerini etkileyen ekonomik, politik ve diğer çevre şartlarındaki değişmelerin getirdiği riskler sistematik risklerdir. Bu tür riskler ekonominin genel üretim seviyesinde, fiyatlar genel düzeyinde, faiz oranlarındaki değişmelerden ortaya çıkıp yatırım araçlarının aynı yönde ancak değişik derecede etkileyen risklerdir. Sermaye piyasasını etkileyen faktörlerden bağımsız bir biçimde sistematik olmayan değişimlerin riskleri ise sistematik olmayan risklerdir. Yatırım aracının temsil ettiği firmanın özelliklerinden ve içinde bulunduğu özel şartlardan kaynaklanıp, her aracın sistematik olmayan riski farklıdır. Sistematik riskin kontrol edilmesi imkansız olurken, sistematik olmayan risk kontrol edilebilmekte ve yok edilebilmektedir. Bankalar faaliyet konuları gereği çok çeşitli ve karmaşık yapıda risklerle karşı karşıyadırlar. Bu nedenle söz konusu risklerin ölçülmesi ve yönetilmesi önem arz etmektedir. BDDK tarafından çıkarılan Bankaların İç Denetimi ve Risk Yönetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik'te risk çeşitlerinden 14 başlıkta bahsedilmiştir. Bu riskler; piyasa riski, faiz oranı riski, kredi riski, likidite riski, mevzuata ilişkin yetersiz bilgi riski, itibar riski, düzenlemelere uyulmama riski, operasyonel risk, ülke riski, işlemin sonuçlandırılmaması riski, transfer riski, piyasaya ilişkin likidite riski, ve fonlamaya ilişkin likidite riskleridir. Bankacılık sisteminde karşılaşılabilecek riskleri genel olarak dört başlık altında sınıflandırıp açıklayabiliriz. Bunlar, piyasa riskleri, kredi riskleri, likidite riskleri ve operasyonel riskleridir⁵⁰.

3.3.1. Piyasa Riskleri

Bankanın aldığı pozisyona göre finansal piyasadaki dalgalanmalardan kaynaklanan faiz, kur ve hisse senedi fiyat değişimlerine bağlı olarak zarar etme ihtimalini içerir. Ayrıca menkul kıymetin teslimi ve bedelinin ödenip ödenmemesi, karşı tarafın yükümlülüğünü yerine getirip getirmemesi hususlarından doğabilecek zararlar da

⁴⁹ Benson Gup, James Kolari, **Commercial Banking: The Management of Risk**, 3. bs (New Jersey: John Wiley & Sons, 2005), 24-30

⁵⁰ Ahmet Aksoy, **İşletme Sermayesi Yönetimi**, (Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1993), 38

pazar riskleri grubuna girer. Piyasa riski, döviz piyasasında veya mal piyasasında fiyat/değer değişiklikleri, faiz oranlarında değişimle ilgili sahip olunan hisse senedi, emtia ve finansal enstrümanların fiyatlarında meydana gelen değişimlerin yarattığı risk olarak tanımlanabilir⁵¹.

Piyasa riski, bankanın faaliyet gösterdiği dört ekonomik piyasada yaşanan dalgalanmalar sonucunda ortaya çıkan bir risktir. Bu piyasalar, faize duyarlı borçlanma araçları, döviz kuru, mal fiyatları ve hisse fiyatlarıdır. Piyasalarda meydana gelebilecek değişiklikler bankanın pazarladığı finansal araçların fiyatlarını ve değerlerini etkileyebilecektir. Herhangi bir finansal aracın değeri; fiyatının, kuponunun, kupon sıklığının, süresinin, faiz oranının ve diğer faktörlerin bir fonksiyonu olacaktır. Bu durumda eğer banka pay senedi, tahvil gibi finansal araçları tutuyorsa o zaman fiyat ya da piyasa riski ile karşı karşıyadır. Burada risk, finansal dalgalanmadır

Piyasa riskinde, fiyatlar piyasalarda bulunan likidite seviyesinin durumuna göre de değişim göstereceği için, bankaların karşı karşıya kalacakları riskler de artar veya azalır. Likiditenin bol olduğu dönemlerde faiz oranlarında düşme eğilimi olduğundan hisse senedi fiyatlarında artış yaşanabilir. Ayrıca elinde sabit fiyatlı borçlanma araçları bulunduran bankalar faizlerin düşme eğilimi içinde olduğu dönemlerde alacaklı iseler karlı, ancak borçlu iseler zararlı çıkacaklardır. Bu nedenle bankaların piyasa riskini yönetebilmek için iyi düzenlenmiş, tam yetkili fon yönetimleri ve aktif-pasif yönetimlerine gereksinimleri vardır. Pazar Risklerini bes grupta toplamak mümkündür. Bunlar; hisse senedi fiyat değişim riski, faiz oranı değişim riski, kur riski, karşı taraf riski ve takas, teslim riskleridir⁵².

3.3.1.1. Hisse Senedi Fiyat Değişim Riski

Menkul kıymetler portföyünde veya mali duran varlıklar grubunda bulunan ve şirkete ortaklık veya karından pay alma hakkı tanıyan menkul kıymetlerin (Hisse Senetleri, Gelir Ortaklığı Belgesi, Kar-Zarara Katılım Belgesi, Yatırım Fonları, istirakler, Bağlı Ortaklıklar Bağlı Menkul Kıymetler gibi) şirketin dağıttığı temettü veya benzeri gelirlerin azalması nedeniyle veya genel ekonomik durumda meydana gelen olumsuz gelişmeler sonucunda oluşan fiyat düşmeleri nedeniyle doğan zarar

⁵¹ Bolgün, Akçay, *age*, 57

⁵² Parasız, *age*, 185

olasılığıdır. Bu riskler hisse senetlerinde fiyat düşmesinin nedenine bağlı olarak iki risk grubunda değerlendirirler. Bunlar piyasa riski ve özel risklerdir. Hisse senetleri fiyat değişim riskini en aza indirmek için, hisse senedi alınacağı zaman, sırasıyla ekonomik konjunktur, sektör ve firmanın durumu göz önüne alınmalıdır. Bu riskten korunmak için birçok yöntem vardır. Bunlar, borsa endeks sözleşmeleriyle ve opsiyonlarla riskten korunma yöntemleridir⁵³.

3.3.1.2. Faiz Oranı Değişim Riski

Faiz oranı riski, faiz oranlarındaki değişimlere bağlı olarak banka bilançosunun piyasa değerinin ve bu bilançodan beklenen getirinin değişmesi olarak tanımlanabilir. Pasifte uzun vadeli ve sabit faizli fonlar mevcut iken faiz oranlarının düşmesi neticesinde düşen maliyetlere uyum gösterilememekten veya genel faiz oranı yükselirken aktifte sabit faiz oranları ile bağlanım nedeniyle aktifin getirisi artırılamıyor ise banka bundan alternatif bir zarara uğrar ki, buna faiz oranı değişim riski denir. Bu risk portföyde faiz getirili menkul kıymetler olduğu sürece de doğar. Faiz oranı yükselirken, faiz getirili menkul kıymetlerin getirileri tutar olarak değişmez, ancak piyasa fiyatları düşer. Böylece bankanın aktifinin değeri düşmüştür. İste bu fiyat düşüşü sonucunda uğranılan zarar faiz oranı değişiminden meydana gelmekte ve faiz oranı değişim riski olarak ifade edilmektedir. Faiz oranı değişimlerinden doğan riskler aşağıdaki gibi sıralanabilir⁵⁴.

- Değişken faizli işlemler riski,
- Sabit faizli işlemler riski,
- Pazar fiyatı değişim riski

Değişken faizli işlemler riski, adından da anlaşıldığı üzere değişken faizli işlemlerde söz konusudur. Bu risk, farklı faiz esneklikleri nedeniyle değişken faizli işlemlerdeki brüt faiz marjının düşme tehlikesidir. Faiz esnekliği ise, herhangi bir işlem türünde meydana gelen faiz oranı değişiminin, pazar faiz oranlarından meydana gelen değişim oranı şeklinde tanımlanır⁵⁵.

⁵³ Kaval, age,27

⁵⁴ age,29

⁵⁵ age, 72

Sabit faizli islemler riski, piyasa faiz oranları yükselirken sabit faizli islemlerin faiz oranı degismeyeceginden bankanın faiz kaybına ugrama riskidir. Degisken faizli islemlerin aksine sabit faizli islemlerde faiz oranı esnekligi sifirdır. Pazar fiyatı degisim riski ise, sabit faizli islemler riskinin özel bir durumudur ve özellikle menkul kıymet yatırımlarında söz konusu olur. Piyasa faiz oranları yükselirse, belirli faiz oranından ihraç edilmiş tahvillerin fiyatı düşer. Banka, düşen fiyatlar ölçüsünde karşılık zararı kaydetmek zorundadır. Bu tür risklere pazar fiyatı degisim riski denir.

Bankanın herhangi bir anda taşıdığı faiz oranı degisim riski ve likidite riskinin ölçülmesi ve bankaya en az zararı verecek şekilde yönetilmesi için;

1. Vadelerin uyumsuzluğu ve açık vade pozisyonu (GAP) analizi,
 2. Ağırlıklı ortalama süresi analizi,
 3. Faiz esnekligi analizi,
 4. Simülasyon yöntemi,
- gibi yöntemler kullanılır.

Açık vade pozisyonu analizi ile faiz oranlarındaki degisime karşı duyarlı olan aktif ve pasiflerin degisimden ne ölçüde etkilendiği değerlendirilir. Vadelerin uyumsuzluğu ve açık vade pozisyonu yönteminde, faiz oranlarının degisiminin beklendiği dönemler tahmin edilir ve bu dönem sonları itibariyle aktif ve pasifteki sabit faizli kalemlerin tutarları karşılaştırılarak açık pozisyonlar tespit edilir. Bu açık pozisyonların faiz oranlarından hareketle de alınması gereken tedbirler üzerinde durulur. Belirli tarihler itibariyle öncelikle sabit faizli islemler aynı tutarda ise herhangi bir pozisyon açığı veya fazlası yoktur. Aktifin pasiften fazla olması demek olan aktif pozisyon fazlası veya pasif pozisyon açığına “bosluk” denir. Bu bosluk, faize duyarlı aktiflerden faize duyarlı pasiflerin çıkartılmasıyla bulunur. Bu, ileride faizlerin nasıl bir degisim göstereceğine bağlı olarak, riskin kaynağı olabileceği gibi kazancın kaynağı da olabilir. Bu yöntem oldukça yararlı bir yöntem olmasına karşılık, yöntemin bazı yetersizlikleri vardır. Bunlar, bu yöntemin sadece sabit faizli aktif ve pasiflerle ilgilenmesi, faiz oranı degisimlerinde aktif ve pasif kalemlerin aynı oranda degiseceğini varsayması, statik bir yöntem olması, bilançooya geçmeyen bazı türev ürünleri analize almaması ve elde edilen marjinal faiz oranlarının gerçekçi rakamlar olmaması olarak sayılabilir.

Bankanın tasıdığı faiz oranı değim risklerinin ölçümünde kullanılan baksa bir yöntem ise ağırlıklı ortalama süresi analizidir. Ağırlıklı Ortalama Süresi Analizi portföydeki faizli menkul kıymetlerin başlangıç maliyetinin ortalama (ağırlıklı ortalama) kaç yılda geri döneceğini gösterir. Yüksek duration yüksek faiz demektir⁵⁶. Bu yaklaşım bankalar için faiz oranı değim riskinin ölçülmesi ve riskten korunma için alınabilecek önlemlere bir hazırlık çalışması olarak da kullanılmaktadır. Bankanın aktifindeki ve pasifindeki sabit getirili pozisyonların her biri, ayrı bir menkul kıymet gibi değerlendirilip bu ürünlerden bir portföy oluşturulmaktadır. Pozisyonunun durumu ile faiz oranlarındaki olası değismeler karşılaştırılmakta ve bu değismeler sonucunda bankanın ne yönde etkileneceği tahmin edilmektedir. Bankalar ne ölçüde toplam risk tasıdıkları, piyasa faiz oranlarının değismesi durumunda öz sermayelerinin ne ölçüde değiseceğinin hesaplanması için bu yöntemi kullanmaktadırlar. Ağırlıklı ortalama süresi analizinin eksikleri ise, bu analizde bankanın tüm işlemlerini değil sadece sabit getirili aktif veya sabit maliyetli pasifleri dikkate alması, sabit getirili aktiflerle sabit maliyetli pasifleri ayrı bir portföyde birleştirip bunların ağırlıklı ortalama katsayılarını hesaplamının zorluğu, faiz oranlarındaki değisimin bir defalık, ani ve tüm vadelerde aynı oranda olduğunun varsayılması, bazı hesaplamalarda tutarsızlık arz etmesi, gerçekleşmiş kar veya zararları değil de muhtemel zararı esas alması olarak sayılabilir.

Faiz esneklikleri yaklaşımı açık vade pozisyonu ve ağırlıklı ortalama süresi analizinin yetersiz kaldığı durumlarda kullanılmak için geliştirilmiş bir yöntemdir.

Bu yaklaşıma göre ister değisken, ister sabit faizli işlemler olsun mutlaka faiz oranı değisme riski tasırlar. Riskin ölçüsü ise her bir kalemin faiz değisimlerine uyum esnekliğinden hareketle ikinci asamada belirlenir. Bir bankanın ne ölçüde toplam risk tasıdığı bilançodaki her bir kalemin faiz oranı değisimine uyum esnekliği yardımıyla ölçülebilir. Faiz oranı bir puan değistiginde bankanın gelir ve giderleri ne ölçüde değisecek ise, faiz oranı esnekliklerinden hareketle bu tutarlar yazılmakta ve sonuçta bankanın toplam riski hesaplanabilmektedir. Bu yöntem sabit faizli işlemlerin yanında değisken faiz oranlı işlemleri de dikkate alındığından diğer yöntemler göre daha gerçekçidir. Özünde, faiz oranları değistiginde bankanın kar veya zarara uğraması nedenlerinin açık pozisyonlar değil, değisik pozisyonların faiz değisim

⁵⁶ Hamdi Şahin, **Riske Maruz Değer Hesaplama Yöntemleri**, (Ankara: Turhan Kitapevi, 2004), 47-49

esnekliğinin birbirlerinden farklı olmasından kaynaklandığını gösterir. Bu durumda iyi bir aktif pasif yönetiminin temel noktası faiz esnekliklerinin iyi tahminine dayanmaktadır.

Simülasyon yöntemi, diğer yöntemler gibi belirli bir tarihi esas almamaktadır. Bilanço tarihinden sonra meydana gelecek piyasa değişikliklerini de dikkate almaktadır. Bu yöntemin esası, mevcut bilanço esas alınarak herhangi bir faizli işlemde değişim olursa bankanın bilançosunun ve gelir tablosunun nasıl bir şekilde alacağını araştırılmasına dayanmaktadır. Her bir kaleme faiz oranlarının ve tutarlarının ileride nasıl değişebileceğine ilişkin varsayımlar geliştirilmekte ve değişimlere göre nakit akımları tespit edilmektedir. Bu modelden elde edilen değerler ile tahmini bilançolar, gelir-gider tabloları düzenlenir⁵⁷. Bu senaryolardan bankanın brüt kar marjını veya öz kaynaklarını en iyi koruyanı ise projeksiyonlarda kullanılmakta ve yönetim için hedef olmaktadır. Bu yöntem dinamik yapısıyla çok mantıklı ve gerçekçi bir yöntem olmakla birlikte bir takım kullanım zorluklarıyla karşı karşıyadır. Bunların başında çok pahalı veya zor bir yöntem olması gelmektedir. Çünkü proforma bilanço ve kar zarar hesaplarının üretilmesi için faiz oranı, kurlar ve bilanço kalemlerinin tutarları ve süreleri için birtakım tahminler yapılması gerekmektedir ki, her bir farklı tahminde yeni bir matematik modelin kurulmasını gerektirmektedir.

Faiz riskini yönetmek aktif ve pasif vadelerinin uyumlu olmasına yönelik işlemler yapmak ile ilgilidir. Faiz riskini yönetmekle birlikte faiz marjı yönetimi yapmak da önemlidir. Çünkü faiz marjı bankanın karlılığı üzerinde en önemli etkenlerden birisidir. Faiz riski yönetiminin, sube ağı genişletilerek daha ucuz kaynak toplanması, mevduat faizlerinde müşteriyi rahatsız etmeyecek küçük indirimler yapılması, kredilere uygulanan faiz oranlarının küçük oranlarda arttırılması, az getirili menkul kıymetlerin tasfiye edilerek yerine getirisi fazla olanların konulması, aktiflerin likit hale getirilmesi, mevcut faiz oranlarıyla işlem hacminin artırılması gibi stratejileri vardır. Söyle ki, sube sayısının artmasıyla birlikte sabit maliyetler artacak, mevduata düşük faiz verilmesi rekabette geri kalınmasına neden olacak, yüksek faizle kredi verilen müşteriler de genelde riski yüksek kişiler olacaktır. Faiz değişimlerinde bankaların uğrayacağı zararı küçültmek için değişken faizli işlemler yapılmalıdır.

⁵⁷ Haluk Ay, **Bankacılıkta Döviz ve Faiz Yönetimi Teknikleri ve Türkiye Uygulamaları**, (Ankara.:Halk Bankası A.S.Yayımları, 1994), 34-38

Aslında faiz değişim riski, değişken faizli işlemlerde de söz konusudur. Bu işlemlerde hem aktif hem de pasif faiz oranları değişebilmektedir. Ancak, aktiflerin ve pasiflerin fiyat esnekliklerinin farklı olması, bu değişimin aynı olmasını engelleyebilir. Aktif ve pasifin faiz esneklikleri arasındaki farkın faiz swaplarıyla dengelenebilmesi, faiz swaplarının faiz oranı değişim riskinden korunması amacıyla kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Faiz swapları faiz oranı değişim riskinden korunabilmek amacıyla kullanılırken, swap seviyesinde sabit bazlı faiz akımlarının değişken faizli, değişken faizli nakit akımlarının da sabit faizli nakit akımına dönüştürülebilmesi mümkündür. Faiz swapları sayesinde banka bilançosunda herhangi bir değişim olmadan faiz gelirleri, faiz oranlarının düşmesi ve giderlerin artması olasılığına karşın korunur. Bankalar faiz oranı değişim riskinden korunmak için bir başka yol olarak, tıpkı bir müşteri rolünü alarak bir başka banka ile ileri Faiz Oranı Sözleşmesi (FRA) yapabilirler. Faiz oranlarındaki artışlara karşın korunabilmek için FRA alıcısı, faiz oranlarındaki düşüslere karşı korumak için ise FRA satıcısı olarak piyasaya girecektir. Bu sözleşmelere benzeyen fakat ondan farklı olarak faiz oranlarına alt, üst veya hem alt hem üst sınır koyan taban, tavan, tünel faiz oranı sözleşmeleri de aynı kapsamda ele alınabilir. Ancak, bunlar, borsalarda alınıp satılmayan, taraflar arasında telefon, telerade, Reuter gibi araçlar üzerinden gerçekleştirilebilen ve bu nedenle de tezgah üstü piyasaların ürünü olarak kabul edilen faiz oranı sözleşmeleridir.

3.3.1.3. Kur Riski

Kambiyo ya da kur riski, bankanın döviz cinsinden aktif yada pasif kalemleri üzerinden kur dalgalanmalarına karşı taşıdığı riskleri kapsar. Ülke parasının diğer yabancı paralar karşısında değer yitirmesi veya kurumun döviz pozisyonunda mevcut yabancı paraların birbirleri arasındaki değerlerinde meydana gelen değişimler sonucunda uğranılacak zarar olasılığıdır⁵⁸.

Kur riski, bankaların açık pozisyonda olmaları olarak adlandırılan, banka bilançosunda yabancı para aktiflerin yabancı para pasiflerden az olması durumunda daha da yüksektir. Bankalar için, enflasyonun ve TL faizlerinin yüksek olduğu dönemlerde aldıkları açık pozisyon riskleri olarak; aniden yapılan yüksek devalüasyon ile kurların yükselmesi ve hızla tırmanan faizler nedeniyle eldeki TL

⁵⁸ Kaval, age, 59-64

varlıkların likit hale getirilememesi sayılabilir. Bir bankanın döviz borçları ve döviz alacaklarından kaynaklanan pozisyonunun sebepleri su şekilde sıralanabilir⁵⁹.

-Kredi verme faaliyeti,

-Yabancı sermaye sağlamaya yönelik faaliyetler,

-Müşteriler adına yüklenilen taahhütler,

-Bankanın mali faaliyetleri ve

-Enflasyondan arınma çabalarıdır.

Bankaların tasıdıkları kur riskini ölçen üç oran vardır. Bunlar likidite oranı, kur riski ve riske maruz kapital oranıdır. Likidite oranı kısa vadeli döviz mevcutlarının kısa vadeli döviz taahhütlerine bölünmesi ile bulunur ve bu oran % 10'dan az olamaz. Kur riski oranı, uzun vadeli döviz mevcutlarının uzun vadeli döviz borç ve yükümlülüklerine bölünmesi ile bulunur. Bu oran %80 ila %110 aralığında olmalıdır. Riske maruz sermaye oranı ise riske maruz olan sermaye miktarını ölçer. Bankanın net genel pozisyonunun sermaye tabanına bölünmesi ile bulunur. Bu oranın %20 olması gerekir. Bu oran %20 değilse banka, açık pozisyonunun, sermaye tabanının %20'sini geçen kısmını dispoñibilite olarak tutmak zorundadır. Buradaki amaç, banka açık pozisyonunun sermaye tabanının 1/5'ini geçmesini önlemektir. Kambiyo ya da kur riskinden korunmak için döviz pozisyonu denenen bankaların döviz varlıklarından döviz borçlarının düşülmesi sonucu elde kalan degerin düzenli bir şekilde takip edilmesi gerekir. Bankaların kambiyo riskinden korunmak üzere uygulayacağı politikalar, riski sınırlayıcı ve riskten koruyucu politikalar olmak üzere ikiye ayrılır. Risk sınırlayıcı politikalar ile bankanın spot veya vadeli işlem pozisyonlarındaki açıkların bankanın taşıyamayacağı bir büyüklüğe ulaşması önlenmeye çalışılır. Bu nedenle kur riskinin aktif ile pasif arasında belli bir oranın üzerine çıkmasına izin verilmez. Bu oranlardan biri olan kur riski oranının, %80 ila %110 arasında olması gerekir. Yani aktifler pasiflerden en fazla %20 oranında düşük, pasiflerden en fazla %10 oranında fazla olabilir. Diğer oran ise yine daha önce belirtildiği üzere net genel pozisyonun sermaye tabanına oranıdır. Riskten koruyucu politikaların amacı riski engelleyecek çeşitli teknikler geliştirmektir. Bu teknikler “Düz Vadeli Sözleşmeler”, “Vadeli Sözleşmeler”, “Takas Sözleşmeleri” ve

⁵⁹ Meltem Akyüz, “Mali Başarısızlık Riskinin Genel Olarak Değerlendirilmesi ve Türk Mevduat Bankaları Üzerine Bir Deneme” (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, 1996), 82

“Taahhütlü Sözleşmeler”le yapılan işlemlerdir. Düz vadeli sözleşmeler, sözleşme sahibinin gelecekte belirli bir tarihte belirli bir finansal varlığı, sözleşmenin yapıldığı tarihte belirlenen fiyatla satın almasını hükme bağlar. Vadeli Sözleşmelerde taraflar belirli bir finansal varlığı belirlenen bir fiyatla satın alma veya satma hakkına sahiptir. Vadeli sözleşmenin farkı sözleşme değerindeki artış veya azalışa bağlı olarak sözleşme vadesinde tek bir ödeme yapılması yerine sözleşmenin değerindeki günlük değişimlere bağlı olarak taraflar sözleşme değerindeki artış veya azalış kadar alacaklandırılır veya borçlandırılır. Takas sözleşmelerde taraflar belirli nakit akışlarını sözleşmede belirlenen şartlarla değişim ederler. Bu değişimlerde faiz oranı, parite gibi finansal endeksler belirleyici olur. Taahhüt sözleşmelerinde düz vadeli ve vadeli sözleşmelerden farklı olarak sözleşmede belirlenen finansal varlığın önceden belirlenen vade fiyatla satın alınması ve satılması zorunlu kılınmamaktadır. Diğer taraftan bu korunma yöntemleri de kendine özgü riskler taşımaktadır.

3.3.1.4. Karşı Taraf Riski

Menkul kıymet teslim alınmadan parasının ödenmiş olması, veya parası alınmadan menkul kıymetin teslim edilmiş olması gibi durumlarda, işlemlere taraf olan karşı kişilerin borçlarını yerine getirmemesi sonucunda bankanın veya aracı kurumun uğrayacağı zarar olasılığıdır. Kredibilite riskinin kaynağı menkul kıymeti ihraç edenin durumunda meydana gelen olumsuz gelişme iken karşı taraf riskinde riskin kaynağı, menkul kıymete sahip olanın durumundaki olumsuz gelişmedir. Burada risk, aynı menkul kıymeti ihraççısı dışında bir başka kişiye yeterli teminat almadan teslim etme neticesinde, karşı tarafın kredibilitesinin düşmesi ve sonuçta da yükümlülüğünü yerine getirememesi nedeniyle doğmaktadır. Sınır ötesi işlemlerde, eğer karşılıklı edimler bir günde neticelendirilemiyor ise ve süre uzuyor ise bu geçen sürede menkul kıymetin kaybolması, yanması, gasbı, gibi nedenlerle yine karşı taraf riskinin olduğu kabul edilir.

3.3.1.5. Takas-Teslim Riski

Özellikle vadeli işlemlerde vade bittiği halde, henüz karşı taraf edimini yerine getirmemiş ve getirmeme olasılığı sürüyor ise ve bu arada menkul kıymetin cari değeri, anlaşılmış takas fiyatının altına düşmüş ise bir zarar söz konusudur. Bu zarar olasılığı takas veya teslim riski olarak adlandırılır. Bu riskleri karşı taraf riskinden ayıran özellik, karşı taraf riskinde işlemin önceden tayin edilmiş vadesi dolmadan

karsı tarafın yükümlülüğünü kendi durumundan dolayı yerine getirememeye söz konusu iken, takas riskinde vadenin dolmuş olmasıdır. Ancak bu risk türünde, karsı tarafa yüklenemeyen, onun taahhüdünü yerine getirmeme gibi bir kasdı olmadan, henüz taraflar edimlerini yerine getirememektedirler. Yani takas veya teslim riskinde, para henüz batmamakta, ancak gecikmeden dolayı taraflar ellerinde olması gereken aktifleri kullanamamakta ve bu arada fiyat düşmesi nedeniyle bir taraf zarar görmektedir⁶⁰.

3.3.2. Kredi Riskleri

Bankalar açısından risk her kredi işleminin kaçınılmaz bir sonucudur. Müsterilerin kredinin koşullarını yerine getirmemesi ve geri ödeme kaynaklarının zararı karşılığa yetmemesi kredi riski olarak adlandırılır⁶¹. Kredi vermek, bir bankanın riskli faaliyetlerinden birisidir. Para piyasasında kredi riski çok açıktır. Bu piyasada taraflardan biri fon ödünç verir. Oluşan borç – alacak ilişkisinde borç veren için her zaman bir risk söz konusudur. Bu, borçlunun borcunu vadesinde geri ödeyememesi riskidir. Borç veren taraf çok karlı bir faiz oranından borç vermiş bile olsa, borçlu taraf borçlarını geri ödemediği takdirde borç veren zarara uğrar⁶². Kredi alan veya menkul kıymet ihraç eden kişi veya kuruluşun borç ödeme yeteneğinin düşmesi veya istirak ve bağlı menkul kıymetlerde yatırım yapılan kurumun aktif bir değerinin kalmaması veya dolayısıyla bağlanan fonların değersiz hale gelmesi nedeniyle uğranılacak zarar olasılığıdır. Bu riskin kaynağı borçlunun, borcunu ödememe veya ödeyememe ya da iflas etmiş olması nedeniyle kendisinden tahsilât yapılamıyor olmasıdır. Borçlunun bu duruma düşmesi kendi yönetim politikalarından veya davranışlarından kaynaklanıyor olabileceği gibi ekonomik durumun genel olarak kötüleşmesi veya olumsuz bir konjonktüre girilmiş olması nedeniyle de olabilir. Kredi riski aktif kalitesi ile ters orantılıdır. Aktifin kalitesi karlılığın ve ödünç verilen fonların geri döneceğinin bir göstergesidir. Kredi riski sadece bir bankanın kullandığı krediler için değil aynı zamanda finansal ürünleri ve bilanço dışı kalemler için de söz konusudur. Interbank işlemleri, garantiler, taahhütler ve türev ürünlerin kullanımı gibi konularda da kredi riski ile karşı karşıyadırlar. Kredi riskinin yönetiminin amacı, bankanın kullandığı kredilerden beklediği geri dönüşü en

⁶⁰ Kaval, *age*, 22-28

⁶¹ Berk, 2001, 183

⁶² Yalçın Aksu, “Bankalarda Hazine Yönetimi ve Uygulama Sorunları” (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 1997), 14-15

uygun kosullarda maksimize etmektir. Bankalar bunun için tek tek kullandırdıkları kredilerin risklerini dikkate alabilecekleri gibi tüm kredi portföylerinin risklerini bir arada izlemeleri de mümkündür. Kredi risk yönetimi, bir bankanın risk yönetimi için çok önemli bir parçadır ve uzun vadede banka başarısı için çok gereklidir. Bankanın karlılığına çok olumlu etki yapar. Bankalar, hangi kredi taleplerinin kabul edilebilir riskler taşıdığına karar vermelidir. Bir banka kredi riskini değerlendirirken aşağıdaki asamalara dikkat eder.

Karakter: Kredi talep eden kisinin borcunu geri ödemesi konusunda istekli olması anlamında kullanılmaktadır.

Kapasite: Kredi talep eden kisi ya da kuruluşun talep ettiği krediyi geri ödeyebilme gücünü gösterir. Sirketler için finansal tablo analizi yapılarak hesaplanabilir. Ayrıca yönetim kalitesi ve deneyimine bakılır.

Kapital: Kredi talep eden kisi ya da kuruluşun sermaye yapısını belirler.

Teminat: Talep edilen kredinin güvencesini oluşturur. Nakde dönüştürebilme yeteneği önemlidir.

Kosullar: Krediyi talep eden firmanın faaliyette bulunduğu dönemdeki ülkenin sahip olduğu ekonomik kosullar ile firmanın faaliyette bulunduğu sektörün sahip olduğu imkanların belirlenmesi.

Oranlar ile ölçülebilen kredi riskini azaltabilmek amacıyla bankalar çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Örneğin; kredi kullanan veya taraf olan üçüncü bir ksiden teminatlar alınır. Bu teminatlar maddi teminatlar olabileceği gibi kefaletler şeklinde de olabilir. Risk tutarının küçültülmesi veya riskin çeşitlendirilmesi ikinci bir yoldur. Aynı miktar fonu tek veya birkaç kisi yerine çok daha fazla kisiye kullandırarak kredi müsterisi üzerindeki risk azaltılır. Bankanın verebileceği kredilere bir üst sınır getirmek, örneğin kullanılan kredilerin toplam tutarının, ödenmiş sermayenin 20 katını geçmemesi gerekir şeklinde bir sınır koymak gibi yasal mevzuat ile izlenebilecek kredi politikaları da diğer kredi riski yönetiminin yollarındandır.

Yatırımın geri dönmemesi riskleri olarak da adlandırılan Plasman risklerini dört ana başlıkta değerlendirebiliriz. Bunlar; kredibilite riski, istirak veya bağlı ortaklık riski, diğer bankalara yatırılan mevduat ya da verilen kredi riski ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler riskidir.

3.3.2.1. Kredibilite Riski

Bu tür riskler kredi kullandırmaktan doğan risklerdir. Kredi kullandırıldığı durumlarda, gerek kredinin ana parasının gerekse faizinin geri dönmemesi söz konusudur. Bu nedenle bu tür riskler müşteri riski, kredi riski, kredibilite riski olarak da adlandırılırlar. Borçlunun çeşitli nedenlerle borcun ana para ve faizini ödeyememesi veya borçlu ödese de bunu bankanın tahsil edememesi durumunda riskler zarara dönüşür. Borçlunun ekonomik durumunun kötüleşmesi, iflas veya kasıt gibi nedenlerle borcunu ödememesi durumunda Kredi Değerliliği Riski söz konusudur. Borçlunun borcunu ödemek istese de yurt dışı müşteri olması, ülkedeki bir takım rahatsızlıklar nedeniyle döviz transferi gerçekleştirilememesi gibi nedenlerle doğan riskde ülke riski söz konusudur⁶³.

3.3.2.2. Kredi Değerliliği Riski

Bankalar kredi verme kararına varmadan önce gerek firma mali tablolarının analiz ve değerlendirilmesi, gerekse piyasa istihbaratı sonucu ulaşacağı değerlere göre tavır belirlemektedirler. Bu değerlendirme sonucu olumlu çıktığı halde verilen kredinin geri dönmeme olasılığı kredi değerliliği riskini oluşturur. Krediyi vermeden önce iyi bir kredi değerliliği analizi yapmak gerekir. Her kredi grubu için, örneğin tüketici kredileri için, ticari krediler için, yatırım kredileri için ayrı ayrı analiz yöntemleri kullanmak gerekir.

3.3.2.3. Ülke Riski

Borçlu borcunu ödemek istese de yurt dışı bir takım sorunlar nedeniyle döviz transferi gerçekleştirilemiyorsa ülke riski söz konusudur. Ülke riski, uluslararası kredi işlemlerinde, krediyi alan kişi ya da kuruluşun faaliyette bulunduğu ülkenin ekonomik, sosyal ve politik yapısı nedeniyle yükümlülüğün kısmen veya tamamen zamanında yerine getirilmemesi ihtimalidir. Örneğin günümüzde Irak, Lübnan gibi ülkelerde savaş olması, ya da iç karışıklık çıkması bu ülkelerde iş yapan kredili müşterinin bankaya karşı krediden doğan yükümlülüklerini yerine getirmesi imkansızlaşabilir.

⁶³ Kaval, age, 47-50

3.3.2.4. Istirak veya Baglı Ortaklık Riski

Bankalar herhangi bir şirketin sermayesine ortaklık amacıyla yatırım yaptığında veya herhangi bir şirketin menkul kıymetini uzun vadeli olarak satın aldığı anda ortaya çıkan risklerdir. Bu tür risklere girmekteki amaç;

-Sürekli temettü geliri elde etmek,

-Bir şirketin yönetimine dolaylı veya dolaysız bir şekilde sahip olarak ve bankacılık hizmetlerini kendi bankasına yaptırarak gelir elde etmek,

-Hisse senetlerinde değer artışları olduğunda bundan yararlanmak şeklinde sayılabilir.

Bunlar istirak veya bağlı ortaklık şeklinde gerçekleştirilir. Bu durumlarda eğer iyi bir temettü geliri alınmaz veya hisse senetlerinin fiyatlarında artış meydana gelmez ise, bu yatırım verimsiz ölü bir yatırım olur. Getirisi beklendiği gibi çıkmadığı veya hisse senetlerinin fiyatları maliyetinin altına düştüğü için bir risk doğar. Bazende bankalar başka bir şirketin sermayesine katılmak yerine onun ihraç ettiği borçlanma belgelerini çoğu zaman nominal değerinin altında satın alarak adeta onlara kredi kullandırmış olurlar. Ancak o şirket bu menkul kıymetin ana para veya faizlerini ödeyemez ise banka bir risk üstlenmiş olur. Bu tür risklere de yatırımcı riski veya ihraççı riski denir.

3.3.2.5. Diğer Bankalara Yatırılan Mevduat Ya da Verilen Kredi Riski

Bankalar gerek yurt içi gerekse yurt dışı bankalara mevduat yatırıp kredi verebilirler. Bunlarında belirli bir risk içermesi doğaldır. Çünkü bankalar ve diğer kredi kurumları da iyi yönetilemeyebilir, borçlarını ödeyemez duruma düşebilirler. Kredibilitesini kaybedip iflas edebilirler. Bu tür risklerde yatırımın geri dönmemesi veya kredibilite riski içerisindedir⁶⁴.

3.3.2.6. Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Kıymetler Riski

Bankanın yatırım yaptığı ve vade sonuna kadar elinde tutacağı bono, tahvil veya hisse senedi gibi menkul kıymetlerin ihraççısının durumunda meydana gelen değişimlere bağlı olarak söz konusu menkul kıymetlerin değerinin düşmesi riskidir. Burada endüstri ya da ekonominin genelinde meydana gelen olaylardan ziyade

⁶⁴ Kaval, age, 53-76

menkul kıymeti ihraç eden firmanın ödeme güçlüğüne düşmesi veya iflas etmesi nedeniyle paranın batması ya da değer yitirmesi söz konusudur.

3.3.3. Likidite Riskleri

Likidite riski, bankanın aktiflerindeki artışı karşılayacak şekilde yeterli kaynak bulduramaması ya da yükümlülüklerindeki azalmayı iyi düzenleyememesi nedeniyle ortaya çıkar. Likidite sıkıntısı çeken bir banka, kısa sürede yükümlülüklerini artırarak ya da aktiflerini makul fiyatlarla nakde çevirerek ihtiyacı olan fonu sağlayamayabilir. Olgan dışı hallerde likidite yetersizliği bankanın yükümlülüklerini yerine getiremez duruma düşmesine yol açabilir. Bankaların pasiflerindeki yükümlülükleri karşılayamaması durumu olarak ifade edilen likidite riski, genel olarak müşterilerin pozisyonlarını, yatırımlarını likidite etmek istemeleri nedeniyle oluşur. Likidite yönetiminin amacı, net likit aktiflerin negatif olduğu durumdan sakınmak veya korunmaktır. İki farklı likidite riski kaynağından söz edilebilir; bunlar fon ihtiyacından kaynaklanan likidite riski ve piyasa likiditesi riskidir.

3.3.3.1. Fon İhtiyacından Kaynaklanan Likidite Riski

Bankanın nakit giriş ve çıkışlarındaki düzensizlikler ve nakit akımı uyumsuzlukları nedeniyle maddi yükümlülüklerin makul bir maliyet ile yerine getirilememesi riskidir. Bankanın beklenen tahsilatlarında gecikmeler, olaganüstü çekilisler, kredi vadesinin pasiflerin vadesinden daha uzun olması nedeniyle yeni kredi tahsislerini karşılayacak kadar yeni mevduat gelmemesinden doğan riskler bu gruba girer⁶⁵. Finanslama stratejilerinin kısa vadeli ve uzun vadeli kaynaklara göre değişmesi bu kaynakların farklı likidite derecelerine sahip olmalarındandır. Likidite derecelerine bağlı olarak da bu kaynakların maliyetleri farklıdır. Kısa vadeli kaynakla finansmanda riskin artmasına karşılık maliyetler azalmaktadır. Karlılığın artması nedeniyle belli dereceye kadar riske katlanılacak, likidite sıkıntısına girileceğinin hissedilmesi halinde sıkıntıya girip riskin daha fazla artırılmaması için likiditeden fedakarlık edilerek uzun vadeli kaynak kullanmaya yönelerek karlılıktan da belli derecede vazgeçilecektir⁶⁶. Nakit giriş ve çıkışları likiditenin gerçek belirleyicisidir. Nakit giriş ve çıkışları arasındaki geçici azalmaları karşılamak için rezerv

⁶⁵ Parasız, *age*, 193

⁶⁶ Aksoy, *age*, 42

bulundurulması gerekir. Bunun için geçmiş verilerden yararlanılarak nakit giriş ve çıkışı arasında sapmaların bulunması gerekir. Bir banka için ideal olan ölçüt bilançoda yer alan kısa vadeli borç ve alacakları ile uzun vadeli borç ve alacaklarının birbirini dengelemesidir. Banka üçüncü kişilere yapacağı ödemeleri yine üçüncü kişilerden gelecek fonlarla miktar ve zaman uygunluğu ölçüsünde yapmak ister, bunu yapamadığı zaman günlük piyasadan borçlanarak nakit yükümlülüğünü yerine getirir. Günlük piyasadan ne kadar borçlanıyorsa bu kendisine ek maliyet demektir.

3.3.3.2. Piyasaya İlişkin Likidite Riski

Piyasadaki likidite düzeyinin yetersiz olması ya da piyasalarda oluşan engeller nedeniyle banka pozisyonlarının makul bir fiyattan ya da yeterli miktarda nakde dönüştürülememesinden kaynaklanan zarar ihtimalidir. Bankanın piyasaya gerektiği gibi girememesi, bazı ürünlerdeki sık piyasa yapısı ve piyasalarda oluşan engeller ve bölünmeler nedeniyle pozisyonlarını uygun bir fiyatta, yeterli tutarlarda ve hızlı olarak kapatamaması veya pozisyonlardan çıkamaması durumunda zarar ihtimali söz konusudur. Örneğin kısa bir vade için döviz pozisyonu açan bir banka, çeşitli nedenlerle dövizini acilen geri almak istediğinde, piyasada yeteri kadar döviz bulamazsa çok yüksek fiyattan döviz alarak zarar edebilir⁶⁷. Varlıklarının önemli bir kısmını alım satım yapılabilir varlıklara yatıran bankalar piyasa likiditesine dikkat etmek zorundadır. Piyasa oynaklığı ile bankanın risk profili sürekli olarak değişkenlik göstereceğinden bankanın sahip olduğu ve ihtiyaç duyacağı likidite de piyasa koşulları paralelinde değişecektir. Gelecekteki nakit akımlarının bu günkü değeri varlıkların cari değerini oluşturuncağından, gelecekteki tüm nakit akımlarının toplam riski mevcut piyasa riski tarafından kapsanacaktır.

3.3.3.3. Operasyonel Riskler

Bunlar diğer işletmelerde de rastlanılan riskler olup iki ana gruba ayrılabilirler. Birinci gruba faaliyet riskleri denilebilir. Bu riskler; özellikle işlem maliyetlerinin pahalıya gerçekleştirilmesi, gelir kaynaklarının iyi kullanılamaması gibi nedenlerle bankanın karlılığının düşmesi durumunda söz konusu olur. Nedenleri olarak personel ücretlerinin yüksek olması, mevcut personelin iyi ve verimli çalıştırılmaması, teknolojik yeniliklerin bankaya adapte edilememesi, uygun pazarlama yöntemlerinin kullanılamaması, yönetimin değişime ayak uyduramaması konuları sayılabilir. İkinci

⁶⁷ BDDK Yönetmelik, 2001, 15

grup riskler ise suistimal riskleri olarak adlandırılırlar. Hırsızlık riski, dışardan kisilerin bilgisayara girerek yaptıkları sahtekarlıkların neden olduğu riskler, işletme personelinin yaptığı hilelerden kaynaklanan riskler, kanunlara bilerek ya da bilmeyerek ters davranılmış olmasından kaynaklanan zararlar bu tür risklerdir⁶⁸.

3.3.3.4. İş Stratejisi Riski

İş stratejisi riski, banka üst yönetiminin bankanın misyonu, hedef müşteri kitlesi, hedef pazar gibi üst yönetim ile ilgili konularda yapacağı hataların ortaya çıkaracağı riskleri içerir. Bankalar her zaman ciddi risklerle karşı karşıyadırlar. Bu nedenle gerek finansal gerek diğer risklere karşı uzun vadeli eylem planları stratejiler geliştirmek zorundadırlar. Bu alanda yönetim etkinliği, örgütlenme biçimi, değişen piyasa koşullarına ayak uydurabilme hızı gibi hususlar bu risk içerisindedir.

3.3.3.5. Teknoloji Riski

Bankalar günümüzde faaliyetlerinde en ileri teknoloji yatırımı yapan ve teknolojiyi çok yaygın kullanan kurumlardır. Bilgisayarlı bankacılık, internet bankacılığı, telefon bankacılığı yaygınlaşmış ve buna bağlı olarak bankaların sube ve personel sayısı azalıp maliyetleri düşerken, diğer taraftan teknolojinin bu kadar yoğun kullanılmasının yarattığı bazı riskler de ortaya çıkmıştır. Bilgisayar sistemlerinde ortaya çıkabilecek bozulma ve hatalar, bankaların günlük işleyişlerini aksatabileceği gibi, önemli sahtecilik olayları da oluşabilmektedir. Bankaların verdikleri hizmetin kalitesini ve sürekliliğini sağlayan bilgi teknolojisidir. Bankalar hizmetlerini kaliteli olarak, zamanında ve sürekli biçimde yerine getirebilmesi için yoğun bir bilgi işlem desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bununla beraber bilgi işlem sisteminde meydana gelebilecek hatalardan ve bu sistemlere dışarıdan gelebilecek müdahalelerden kaynaklanacak riskler altındadır. Banka kartlarında meydana gelen sahtecilik olayları, internet vasıtasıyla bankacılık işlemi yapan müşterinin şifre kırılması yoluyla hesabına girilmesi gibi olaylar bu tür risklere örnektir⁶⁹.

3.3.3.6. Yönetim Riski

Yönetim Riski, firmanın yönetim kadrosunun hatalarından kaynaklanabilecek ve firma değerini etkileyebilecek risklerdir. Yöneticilerin yapabilecekleri yönetim

⁶⁸ Kaval, age, 25

⁶⁹ Melek Acar Boyacıoğlu, "Operasyonel Risk ve Yönetimi", **Bankacılar Dergisi**, s. 43 (2002):14

hataları firmanın geleceğine yönelik beklentilerinde sapmalarda neden olabilecektir⁷⁰. Yönetim riski, üst düzey yönetim grubu ile beraber orta seviyedeki yönetim grubunun yeterli nitelik, tecrübe ve bilgi düzeyinin olmayışından ortaya çıkabilecek riskleri içerir. Alınan yanlış bir karar kurumda beklenmeyen ciddi sonuçlar doğurabilir. Yönetim kademesinin hatalarından veya dolandırıcılık ve kara para işlemlerinden de banka zarara uğrayabilir veya etmesi gerekenin altında bir kar elde edebilir. Bankaların kurum içi riskleriyle ilgilenen iç denetleme birimlerinin hatalı örgütlenmeleri veya yetki karmasası gibi nedenlerle olaylara müdahale etmekte gecikmeleri de ciddi bir yönetim riskidir.

3.3.3.7. İç Kontrolün Yetersizliği Riski

Banka içi kontrollerdeki aksamalar, yeterli sayıda müfettiş ve denetmenin çakıştırılmaması ve iç denetime gereken önemin verilmemesi sonucu hata ve usulsüzlüklerin görülememesi, banka personelinin zaman ve kosullara uygun hareket etmemesi, banka yönetimindeki hatalar, bilgi sistemlerindeki hata ve aksamalardan kaynaklanabilecek gerçekleşmiş kayıp ya da zarara uğrama ihtimalidir. Ayrıca iç denetim yetersizliği kredi ve diğer risk limitlerini asma, riskleri gizleme, banka alacaklarını teminatsız bırakma, banka varlıklarını veya bankaca alınan teminatları yanlış değerlendirme, bankanın ve müşterilerin banka nezdindeki her türlü varlığına bilerek ve isteyerek zarar verme, zimmete geçirme, bankaya veya müşterilere ait gizli bilgileri sızdırma, hırsızlık, bankayı ve müşterilerini dolandırma, resmi mercilere yalan ve yanlış beyan ve beyanname vermek, vergi kaçırma ve kara para aklama faaliyetlerinin içinde olma vb. gibi risklerin de doğmasına yol açar.

3.3.3.8. İşletme Risklerinin Ölçülmesi ve Yönetilmesi

İşletme riskleri, genel olarak bankanın kendi içine dönük değişkenleri göz önüne alınarak hesaplanır. Bankanın kendi iç değişkenleri, iç denetim dereceleri, is hacimleri, hata oranları ve gelir dalgalanması olarak sıralanabilir. Bununla beraber faiz oranlarında yaşanan dalgalanma veya geri dönmeyen kredi miktarları gibi daha somut risklerde hesaplanabilen kayıp miktarı daha kolay hesaplanabilirken, işletme risklerini hesaplamak bu kadar kolay olmamaktadır. Birçok banka, faaliyet zararlarının ölçülmesi için yapılacak çalışmaların maliyetinin, zararının kendisinden

⁷⁰ M. Kamil Ercan, Ünsal Ban, **Değere Dayalı İşletme Finansı: Finansal Yönetim**, (Ankara: Gazi Kitabevi, 2005), 39

bile büyük çıktığını belirtmektedir. Firma faaliyet alanını belirlerken faaliyet riskini de üstlenmiş bulunmaktadır, yatırımcının faaliyet alanı ile ilgili geleceğe yönelik beklentilerindeki olumsuz değişimler faaliyet riskinin temelini oluşturmaktadır. İşletme risklerinin ölçülmesi, işletme riskinin meydana gelme olasılığı halinde uğranılacak zararın belirlenmesini gerektirmektedir. Bu tür risklerin gerçekleşme olasılığının tespiti için genelde geçmiş deneyimler, yaşanmış olaylar kullanılmakla beraber, bazı bankalar sadece kendi deneyimlerinden değil sektörde yaşanan olayların bütününe değerlendirip öngöründe bulunmaktadırlar. Faaliyet risklerinin yönetimi ile ilgili olarak birçok banka, faaliyet risklerinin ölçülmesini zorluğu ve maliyet yüksekliğinden dolayı bu riskleri izlemeyi tercih etmekle yetinmektedir. Bu izleme işlemi genelde her türlü işletme riskinin tanımı, oluşum nedeni ve meydana gelen zarar gibi anlatımları içeren raporların yönetime sunulması şeklinde gerçekleşir. İşletme riskinin kontrol edilmesi genelde bankaların iç denetim organları, Teftiş kurulları tarafından yürütülmektedir. Bazı bankalar işletme riskleri için karşılık ayırma uygulaması yaparken, bazı bankalar işletme risklerini sigorta ettirerek etkisiz kılmaya çalışmaktadır⁷¹.

⁷¹ Ercan ve Ban, **age**, 43-38

4.DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE RİSK YÖNETİMİ UYGULAMALARI

Aşağıdaki bölümde risk yönetiminin Dünya'da ve Türkiye'deki gelişiminden bahdedilecektir.

4.1 Dünyadaki Risk Yönetimi Uygulamaları

İlk olarak risk yönetiminin doğuşunun anlamak için Dünya'daki uygulamalara yer verilmiştir.

4.1.1. Uluslararası Para Bankasının Kurulumu ve Basel Komitesi

BIS (Bank for International Settlements-Uluslararası Ödemeler Bankası), 17 Mayıs 1930'da, uluslararası ödemeler sistemini düzenlemek amacıyla İsviçre'nin Basel kentinde kurulmuştur. BIS, Merkez Bankaları arasında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve onlara bir banka olarak hizmet etmesi açısından en önemli ana merkezdir.

BIS, 1960'larda, Bretton Woods sisteminin işlerliğini sağlamak için önemli çalışmalar yapmıştır. 1980'lerdeki petrol krizlerinin arkasından da ödemeler sisteminin aksamamasına çalışmıştır. Merkez bankaları için bir işbirliği forumu oluşturma çabalarının yanı sıra, uluslararası piyasalarda istikrarı sağlamaya yönelik araştırmalar yapmak ve öneriler getirmek gibi görevleri de olan BIS, merkez bankası müşterileri ve uluslararası organizasyonlar için temel bankacılık faaliyetleri de yapmaktadır⁷².

Bu çerçevede BIS, finans kesimine, uluslararası finansal sistemin güçlendirilmesi amacıyla, açık bir şekilde tavsiyelerde bulunur. Bununla birlikte 1988'de tavsiye edilen sermaye düzenlemeleri, dünya genelinde geniş bir kabul görerek uluslararası bir bankacılık standardı haline gelmiştir. Bugün, 100'ün üzerinde ülke, 1 Ocak 2007 tarihi

⁷² B.I.S., **B.I.S. History**, www.bis.org/about/history.htm [03.02.2008]

itibariyle uygulamaya konularak 1988 Basel Sermaye Uzlaşısı'nın yerini alan, "Yeni Basel Semaye Uzlaşısı Çerçevesini" bankacılık sistemlerine uyarlamaya çalışmaktadır. Bretton Woods sisteminin sona erdirilmesine bağlı olarak sabit ayarlanabilir kur politikasının terkedilmesi ve ardından 1974'de OPEC'in petrol fiyatlarını dört kat arttırması sonucu çıkan petrol krizi sonrasında uluslararası para piyasaları ve bankacılık sektöründe büyük dalgalanmalar ve sorunlar yaşanmıştır. 1974 yılı sonunda, Cologne, Almanya'da Bankhus I. D. Herstatt'ın iflâsını takiben, gerek finansal piyasalarda ortaya çıkan bu sorunlara müşterek çözümler bulmak gerekse de dünyada bankacılık sektörü ile ilgili denetleyici ve düzenleyici standartlar oluşturmak, uyumlaştırmak ve yerleştirmek amacıyla, BIS bünyesinde faaliyet gösterecek ve G-10 ülkelerinin Merkez Bankası Başkanları'ndan oluşan "Basel Komitesi" teşkil edilmiştir ⁷³ Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Merkez Bankacıları ve Düzenleyici kurumlarından oluşturulan (Şekil.1) ve yılda dört kez düzenli olarak BIS çatısı altında toplanan Basel Komitesi, öncelikli olarak üyeler arasında bilgipaylaşımı üzerine yoğunlaşmış, zamanla bu yoğunluğu, yayınladığı dökümanlar vasıtasıyla, geliştirdiği standartların yasal bir bağlayıcılığı olmamasına rağmen, ortak gözetim standartlarının oluşturulması ve uluslararası uyumlaştırmaya kaymıştır.

Belcika	National Bank of Belgium Banking, Finance and Insurance Commission
Kanada	Bank of Canada Office of the Superintendent of Financial Institutions
Fransa	Banking Commission, Bank of France
Almanya	Deutsche Bundesbank German Financial Supervisory Authority (BAFin)
İtalya	Bank of Italy
Japonya	Bank of Japan Financial Services Agency
Lüksemburg	Surveillance Commission for the Financial Sector
Hollanda	The Netherlands Bank
İspanya	Bank of Spain
İsvec	Sveriges Riksbank Finansinspektionen
İsviçre	Swiss National Bank Swiss Federal Banking Commission
İngiltere	Bank of England

⁷³ Benton Gup, James Kolari, **Commercial Banking: The Management of Risk**, 3.bs (New Jersey: John Wiley & Sons, 2005), 11

Şekil 1 - devam

	Financial Services Authority
ABD	Board of Governors of the Federal Reserve System
	Federal Reserve Bank of New York
	Office of the Comptroller of the Currency
	Federal Deposit Insurance Corporation

Şekil 1: Basel Bankacılık Denetim Komitesinde Temsil Edilen Kurumlar

BIS, **History of the Basel Committee and its Membership**, Temmuz 2006, <http://www.bis.org/bcbs/history.pdf>. [03.02.2008]

Bugün, Basel Komitesi'nin düzenlemelerinin tavsiye niteliği taşıması ve hiçbir uluslararası denetim otoritesi yetkisine sahip olmamasına karşın, uluslararası platformda, bu düzenlemelere uymayan ülkelerin bankacılık sistemleri ikinci sınıf olarak değerlendirilmekte ve uluslararası piyasalarda risk primleri olumsuz etkilenmektedir⁷⁴. Komitenin ülkelerin bankacılık sistemleri ve bankacılık denetleme ve düzenleme kurumlarını en derinden etkileyen çalışmaları kuşkusuz sermaye yeterliliği uzlaşlarıdır.

4.1.2 Basel I Sermaye Yeterlilik Uzlaşısı

Basel Bankacılık Denetim Komitesi, 1988 yılında ülkeden ülkeye değişen sermaye yeterliliği hesaplama biçimlerini yeknesak hale getirmek ve uygulama standardı geliştirmek amacıyla Basel I olarak adlandırılan Sermaye Yeterliliği Uzlaşısını yayımlamıştır⁷⁵. Komite, bankaların bilanço içi ve dışındaki kalemlerin çeşitli risk ağırlıklarıyla çarpılması suretiyle bulunan risk ağırlıklı varlık ve yükümlülüklerin toplamının sermaye ile karşılaştırılması esasını getiren ilk sermaye ölçüm sistemi, ya da yaygın adıyla Basel Sermaye Uzlaşısı veya 1988 Uzlaşısı olarak bilinen istişare dökümanını Aralık 1987'de tartışmaya açmış, Temmuz 1988'de G 10 ülkeleri Merkez Bankası Başkanları'nın onayını takiben yayımlamıştır. 1977-1988 yılları arasında Komitenin başkanlığını yürüten Bank of England azası W. P. Cooke'a atfen "**The Cooke Ratio**" olarak da bilinen sermaye yeterliliği oranı, bir geçiş dönemi sonunda, 1992 yılında asgari %8 olarak uygulanmaya başlamıştır.

⁷⁴ Babuşcu , **age**, 75

⁷⁵ Murat Besinci, "Basel Sermaye Yeterliliği ve Türk Bankacılık Sektörünün Basel II'ye Uyum Süreci" **Active Bankacılık ve Finans Dergisi**, s.20, (2004): 26

$$\text{Sermaye Yeterliliği Oranı} = \frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Risk Ağırlıklı ve Gayrinakdi Krediler}} \geq \% 8$$

Yukarıda görülen Sermaye Yeterliliği Oranı'nın payında geçen "toplam sermaye" (özkaynak, ya da sermaye tabanı), bankaların tuttukları defter kayıtlarındaki sermaye miktarından daha farklı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamaya göre, sermaye tabanı Şekil 2'de görüldüğü gibi hesaplanmaktadır.

1. Basamak: Ana Sermaye* (Core capital-Tier 1) hesaplanması:

Arti: Odenmiş sermaye
Arti: Dağıtılmamış karlar
Eksi: Serefiye

2. Basamak: Katkı Sermaye** (Supplementary capital Tier 2) hesaplanması

Arti: Genel Kredi karşılığı tutarı
Arti: Sabit kıymet yeniden değerlendirme fonu
Arti: Genel karşılıklar
Arti: Hibrid sermaye enstrümanları
Arti: Sermaye benzeri krediler

Eksi: Konsolide olmayan finansal yan kuruluşlara yapılan yatırımlar
Eksi: Diğer finansal kurumların sermayelerine yapılan yatırımlar

Toplam Sermaye=1. Basamak + 2. Basamak

Şekil 2: Toplam Sermayenin Öğeleri

BIS, **International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, Temmuz 1988**, <http://www.bis.org/publ/bcbs04a.pdf>. [10.02.2008]

1988 Sermaye Uzlaşısı'nın iki amacı vardı. Bunlar;

- Uluslararası bankacılık sisteminin istikrarı ve sağlamlılığını kuvvetlendirmek amacıyla uluslararası banka sermaye standartlarının uyumlaştırılması ve
- Uluslararası alanda aktif bankalar arasında haksız rekabeti azaltmak.

Basel I, uluslararası aktif bankalar için tek bir sermaye ve risk ölçümü sağlamış, risklerin bankadan bankaya değişebileceğini hesaba katmamıştır. Basel-I'de, bankanın maruz kaldığı kredi riski, bankanın aktiflerinin ve bilanço dışı kalemlerinin farklı risk sınıflarına ayrılması ve her sınıfa karşılık gelen risk ağırlıkları olan %0, %20, %50 ve %100 katsayılarıyla çarpılması suretiyle hesaplanmaktadır. Söz konusu

risk ağırlıklarının kullanılması nedeniyle risk duyarlılığı düşük olan Basel-I, farklı faaliyet alanları olan bütün bankalara aynı şekilde uygulandığından “*herkese tek beden elbise*” (one-size-fits-all) şeklinde tanımlanabilecek ve esasen kredi riski üzerine yoğunlaşmış bir sermaye düzenlemesidir⁷⁶.

Varlık Türü	Risk Ağırlıkları (%)
*Nakit değerler ve OECD ülkeleri hükümet ve merkez bankalarından alacaklar	0
*OECD ülkelerinde kurulu bankalardan alacaklar ve OECD ülkelerinde kurulu bankaların kefaleti, ya da bunlarca ihrac edilen menkul kıymetler teminata alınmak suretiyle kullandırılan krediler	20
*Gayrimenkul ipotegi karşılığı kullandırılan konut kredileri ve OECD ülkelerinde yerel hükümet proje finansmanı	50
*Ticari ve tüketici kredileri ve OECD üyesi olmayan ülke kredileri	100

Şekil 3: Risk Ağırlıklı Varlıklar (Basel I) Varlık Türü Risk Ağırlıkları (%)

Benton Gup, *New Financial Architecture: Banking Regulation in the 21st Century*, (Westport: Greenwood Publishing, 2000), 34

Basel I’de varlıkların risk ağırlıklarının belirlenmesinde borçlunun özelliklerini dikkate alan iki temel varsayımda bulunulmuştur⁷⁷. OECD üyesi ülkelerin 25 merkez bankaları ve hazinelerinden (Avusturya, Belçika, Kanada, Danimarka, Fransa, Almanya, Yunanistan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, İngiltere, ABD, Japonya, Finlandiya, Avustralya, Yeni Zelanda, Meksika, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Kore ve Polonya.) olan alacaklar kredi riski taşımazlar (%0 risk ağırlığı),

OECD’ye üye ülkelerde kurulu banka ve finans kuruluşlarından olan alacaklar ile çok taraflı banka ve finans kurumlarından olan alacaklar,

OECD üyesi olmayan ülkelerde kurulu banka ve finans kurumlarından olan alacaklara nazaran daha düşük kredi riski taşırlar (%20 risk ağırlığı). Sermaye ile risk

⁷⁶ Bankacılık Kanunu, **age**,39

⁷⁷ M.Ayhan Altıntaş, **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği**, (Ankara: Turhan Kitapevi,2006), 46

arasında standart bir bağlantı oluşturması anlamında önemli bir adım olmakla beraber, faiz oranları, döviz kuru, hisse senedi ve emtia fiyatlarındaki oynaklığın bütününe içine alan piyasa riskini göz ardı edip, risk bazlı sermaye hesabında yalnızca kredi riskini göz önüne alması, portföy kavramını göz ardı ederek portföy içindeki risklerin netleştirilmesini (Netleştirme, iki banka arasında yapılan anlaşma neticesinde karşılıklı olarak borç ve alacakların mahsup edilerek ortaya çıkan net tutarların işlemlere konu edilmesidir) hesaba katmaması, varlıkların muhasebeleştirilmesinde piyasa değerini baz almaması ve kredi riskinin belirlenmesinde OECD üyeliğini risk kriteri olarak esas alması, 1988 Basel Sermaye Uzlaşısı'nın en temel eksiklikleri olarak görülmüş ve eleştirilere konu olmuştur⁷⁸.

Bunun üzerine Komite, 1988 düzenlemesinin revize edilmesine ilişkin çalışmalar başlatmış, Nisan 1993'de yayınladığı "*The Supervisory Treatment of Market Risks*" başlıklı döküman ile bankaların piyasa risklerinin takibine ve maruz kalınan piyasa riski seviyesine göre sermaye gereksinimlerinin belirlenmesine yönelik bir çerçeve ortaya koymuştur. Söz konusu bu doküman, piyasa riskine dayalı sermaye gereksiniminin standart bir metodolojiye göre hesaplanmasını önermiştir. Bu yöntem, bankaların bilanço içi ve dışında yer alan faiz, kur ve fiyat hareketleri neticesinde, değerlerinde değişim olabilecek varlıkların, belirli risk ağırlıkları ile ağırlıklandırılması esasına dayanmaktadır. Söz konusu yaklaşımla piyasa riski ölçümünde temel olarak bilanço verileri kullanılmakta, para ve sermaye piyasalarındaki geçmiş dalgalanmaların dikkate alınmaması nedeniyle, ölçülen risk büyüklüğü hesaplamaya konu tutarlarda farklılık olmadıkça belirgin bir değişim göstermemektedir. Standart yöntemde, nihaî haliyle piyasa riskinin unsurları; faiz oranı riski, hisse senedi pozisyon riski, kur riski (altın pozisyonu dahil), diğer kıymetli madenler dahil emtia riski ve opsiyonlardan kaynaklanan piyasa risklerinden oluşmaktadır.

Bu yönteme göre, faiz oranı ve hisse senedi pozisyon riskleri kendi içlerinde; risk faktörlerindeki olumsuz hareketlerden kaynaklanan riski ifade eden genel piyasa riski ve hisse senedi, bono ve benzeri gibi belirli finansal araçları ihraç ve garanti ederek ödeme yükümlülüklerini üstlenen kuruluşların yönetim ve mali yapılarına ait sorunlar nedeniyle meydana gelebilecek kayıp olasılığını ifade eden spesifik risk

⁷⁸ Parasız, **age**, 57

olmak üzere iki bileşeni vardır. Spesifik risk karşılığında sermaye yükümlülüğü konulmasının amacı, bankaları esas itibariyle genel piyasa hareketlerinden ziyade, herhangi bir menkul kıymetin o menkul kıymeti çıkarmanın niteliğine ilişkin olarak ortaya çıkabilecek risklere karşı korumaktır. Bu nedenle, spesifik riskler için hiçbir şekilde netleştirme söz konusu değildir. Ancak, spesifik riskler için gereken sermaye yükümlülükleri çeşitli kategorilere göre değişiklikler göstermektedir. Kur riskinde ise, farklı bir durum söz konusudur. Kur riskine ilişkin hesaplamalar her bir döviz cinsi için ayrı ayrı yapılmakta ve dövizlerin birbirleri ile netleştirilmesine imkân tanınmaktadır. Bu durumda oluşacak riskler ancak ilgili döviz kuru kategorisinde netleştirilebilmektedir. Faiz oranı riskine ilişkin yapılacak hesaplamalarda ise, ilk aşama, her bir risk unsurunun kalan vade, ya da yeniden fiyatlandırmaya kalan süre dikkate alınarak uygun vade dilimine yerleştirilmesidir. İkinci aşama ise, muhtelif vade dilimlerinde yer alan bu unsurların, bir risk ağırlığı ile ağırlıklandırılmasıdır. Bunun nedeni, vade yapısına karşılık gelen faiz oranlarının göreceli değişkenliğini yansıtacak bir ayarlama yapılmasının gerekliliğidir.

Standart yöntemin, aşağıda belirtilen sebeplerle olumsuz eleştiriler aldığını belirtmektedir:

- Standart Yaklaşım, bankaların daha etkin ve daha doğru sonuçlar veren risk yönetim sistemleri geliştirmelerini teşvik edici unsurlar içermemektedir.
- Standart Yaklaşım, portföy halinde tutulan varlıklar ve yatırım enstrümanları arasındaki korelasyonu dikkate almamaktadır. Finans teorisinin en iyi bilinen gerçeklerinden birisi, varlık getirileri arasındaki korelasyon yüzde 100'den az ise, (ya da +1'den küçük) portföy riskinin kendisini oluşturan enstrümanların riskinden az olacaktır. Dolayısıyla, standart modele göre hesaplanan sermaye zorunluluğu tutarları olması gerekenden yüksek olacaktır.
- Standart Yaklaşım, pek çok banka tarafından kullanılan ve teknolojik olarak gelişmiş risk yönetim sistemlerini hiç dikkate almamıştır⁷⁹.

Bu yorum ve eleştiriler karşısında Basel Komitesi, bankaların piyasa risklerini hesaplamada çok daha kapsamlı ve gelişmiş risk modelleri kullandıklarını görmüş ve çerçeve dokümanda değişikliklere giderek, daha sonra piyasa riskinin hesaplama

⁷⁹ Mustafa Duman, "Bankacılık Sektöründe Finansal Riskin Ölçülmesi ve Gözetiminde Yeni Bir Yaklaşım. Value at Risk Metodolojisi", **Bankacılar Dergisi**, s.32 (2000): 24

yöntemlerine dair nihai bir belge olacak olan ve Ocak 1996'da yayınlanan "Amendment to the Capital Accord to Incorporate Market Risks" in temelini oluşturan "Proposal to Issue a Supplement to the Basle Capital Accord to Cover Market Risks" başlıklı bir dökümanı Nisan 1995'de yayınlanmıştır⁸⁰. Komite, bu belgede, bankaların piyasa riskine dayalı sermaye zorunluluklarını hesaplamada kendi içsel modellerini kullanabilmelerine olanak sağlamıştır. Yine Komite, bu tarihte, Nisan 1993 tarihli çalışmasını gözden geçirerek "An Internal Model-Based Approach to Market Risk Capital Requirements" başlıklı çalışmada piyasa riskini ölçmeye yönelik risk ölçüm ve yönetim sistemlerinde risk faktörlerinin nasıl belirleneceğine ilişkin öneriler getirmiş ve yine bu çalışmada, piyasa riskinin hesaplanmasına yönelik Riske Maruz Değer kullanımını ayrıntılı olarak açıklamıştır⁸¹.

Yukarıda belirtilen çalışma ve tartışmalarla birlikte, Komite Ocak 1996'da, 1994 Meksika krizi ile finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmalara bir tepki olarak ortaya çıkan ve piyasa riski hesaplama metotlarına dair nihai bir belge olan "Amendment to the Capital Accord to Incorporate Market Risks" başlıklı dökümanla sermaye yeterliliğinin hesaplanmasına piyasa riskini de dahil ederek Basel I'i riske daha duyarlı hale getirmiştir

$$\text{Sermaye Yeterliliği Oranı} = \frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski}} \geq \% 8$$

Piyasa riski hesaplamasının ilave edilmesiyle, Basel-I'in gelişim süreci ivme kazanmıştır. 1996 yılında yapılan bu değişiklikle, iyi kurulmuş risk yönetim birimleri olan bankalara, piyasa risklerini ölçebilmeleri için standart metot yanında kendi içsel risk yönetim modellerini kullanabilmeleri imkânı getirilmiştir Buna göre bankalar, piyasa risklerinin ölçümü ve buna bağlı sermaye gereksinimlerinin hesaplanmasında Komite tarafından önerilen standart yaklaşımı kullanabilecekleri gibi, belli şartları

⁸⁰ BIS, **Proposal to Issue a Supplement to the Basle Capital Accord to Cover Market Risks**, (Basel, 1995), <http://www.bis.org/publ/bcbs15.pdf>, [03.02.2008]

⁸¹ BIS, **An Internal Model-Based Approach to Market Risk Capital Requirements**, (Basel, 1995), <http://www.bis.org/publ/bcbs17.pdf>, [03.02.2008]

taşımaları halinde, kendi geliştirdikleri risk ölçüm ve yönetim metotlarını da kullanabileceklerdir.

Basel I'in basitlik özelliği, geçmiş yıllarda avantaj olarak görülse de, zaman içinde uluslararası bankalar ve akademisyenlerce; bankaların maruz kaldığı operasyonel riski sermaye yeterliliği oranının hesaplanmasında dikkate almaması, ayrıca risk ölçümünde banka ve ülke ayrımı yapmadan tüm finansal kuruluşlara aynı yaklaşımı sunması ve bu anlamda riske yeterli derecede duyarlı olmaması gibi hususlarda eleştiriler almıştır. OECD üyesi olup olmama kriterinin uygulanan risk ağırlıklarını etkilemesi ve minimum sermaye yeterliliği hesaplaması dışında gözetim ve denetimin önemi ve piyasa disiplininin gerekliliğine yer vermemesi gibi bir takım unsurlar da bu çevreler tarafından Basel I'in eksiklikleri olarak düşünülmüştür⁸². Kulüp kuralı dışında Basel I'e yöneltilen eleştirilerden bazıları şunlardır⁸³.

- 1- Sermaye yeterliliği standart oranı risk bazlı olmaktan ziyade likidite bazlıdır.
- 2- Rasyo, bankaları iflasa götüren temel bir risk olan kredi kullanımında yoğunlaşmayı dikkate almamaktadır.
- 3- Bütün firma kredilerine, teminata göre yapılan farklılaştırma dışında, aynı risk ağırlığı öngörüldüğünden bankalar yüksek getirili, fakat yüksek riskli alanlara girmeye teşvik edilmektedir.
- 4- Bankaların sadece sermaye yeterliliği oranını tutturmak için sermaye artırımına gitmeleri, getirisini dikkate almadan faaliyetlerini genişletmelerine sebep olmaktadır.
- 5- Sermaye yeterliliği oranını yükseltmek için sabit kıymetler gibi duran varlıkların yüksek değerlendirilmesi için her türlü yöntem başvurulması nedeniyle, bu varlıkların gerçek değerleriyle satışı halinde ortaya çıkacak büyük zararlar, bankaların elini kolunu bağlar hale getirmiştir.

4.1.3. Basel II Yeni Sermaye Yeterliliği Uzlaşısı

Bu bölümde Basel II yeni sermaye yeterliliği uzlaşısı ve risk yönetimine getirmiş olduğu yeniliklerden bahsedilecektir.

⁸² Parasız, **age**, 67-69

⁸³ Altıntaş, **age**, 152-153

4.1.3.1. Yeni Düzenlemenin Amaçları ve Temel Unsurları

1988 tarihli düzenlemesindeki amaçlar korunmakla birlikte Basel komite Ocak 2001 tarihli yeni sermaye düzenlemesinde yapılacak revizyonun Tablo.1’de de görüldüğü gibi aşağıdaki gözetim ve denetim hedeflerini karşılamaını sağlamaya kararlıdır .

- Finansal sistemde güvenliği ve sağlamlığı tesvik etmeyi sürdürmeli ve böylece yeni sermaye çerçevesi sistemdeki sermayenin mevcut genel düzeyini en azından korumalıdır.

- Rekabet esitliğini artırmaya devam etmelidir.

- Risklerin ele alınmasına yönelik daha kapsamlı bir yaklaşım oluşturmalıdır.

- Uluslararası faaliyet gösteren bankalar üzerinde yoğunlaşmalı, fakat temel ilkeler farklı karmaşıklık ve gelişmişlik düzeylerindeki bankalar için de geçerli olmalıdır.

Yeni düzenlemede temel olarak risk duyarlılığı daha fazla olan ve daha esnek bir yapının oluşturulması, sermaye gereği hesaplamasında risk duyarlılığının artırılması, düzenleyici yükümlülüklerde tesviklerin ve uyumluluğun artırılması amaçlanmıştır.

Tablo 1: Basel 1988 ve 2001 Karşılaştırılması

Eski Düzenleme (Basel - 1998)	Yeni Düzenleme (Basel - 2001)
Tek tip risk ölçümüne odaklıdır.	Bankaların dahili risk ölçüm metodolojilerine, denetimlere ve piyasa disiplinine dayalı bir yapı getirmektedir.
Tüm kuruluşlar için tek tip model uygulanmaktadır.	Daha esnek bir uygulama sağlamaktadır
Risk temeline dayalı sermaye yapısı	Riske daha fazla duyarlıdır

Kaan Aksel, "Yeni Basel Anlaşması –Basel II" **Active Bankacılık Dergisi**, s.23, (2002): 48

Basel Yeni Sermaye Düzenlemesi'nin üç temel ayacı bulunmaktadır:

1. Asgari Sermaye Yeterliliği
2. Sermaye Yeterliliğinin Denetimi
3. Piyasa Disiplini (Kamuoyunu Bilgilendirme)

Yeni sermayenin uygulama kapsamına baktığımızda, önemli bir özelliği bankaların birbirlerine istirakleriyle oluşan “banka gruplarını”da ayrıca ele almasıdır. Baska bir deyişle, yeni öneri bir grubu oluşturan bankaların hem ayrı ayrı ve hem de grubun tümü olarak ele alınmasını ve sermaye gereklerinin buna göre tanımlanmasını gündeme getirmektedir. Bankaların diğer mali alanlardaki ortaklıkları ile ticari şirketlerdeki ortaklıkları ise ayrıca gözönüne alınacaktır. Burada ilke, bu tür ortaklıklarla kurulan ilişkiler yoluyla bankaların yapay sermaye genişlemesine gitmelerini engellemektir.

Bu çerçevede içinde iki yol önerilmektedir. Bunlardan ilki banka gruplarını konsolide ederek ele almaktır. İkincisi ise, bir bankanın tüm bağlı kurumlardaki yatırımları ile önemli azınlık paylarının, defter değeriyle bankanın sermayesinden düşülerek ulaşılan yalıtılmış bankayı esas almaktadır.

4.1.3.2. Asgari Sermaye Yeterliliği

Düzenlemenin birinci ayagında asgari sermaye gereği tanımlanmıştır. Yeni düzenlemede mevcut sermaye tanımı ve asgari sermaye yeterlilik oranının % 8 olması kosulu aynı kalmıştır. Ancak rasyonun paydasında önemli değişiklikler yapılmıştır. Kredi riski daha detaylı tanımlanmış, piyasa risklerinde değişiklik olmamış ve ilk defa operasyonel risk ilave edilmiştir.

$$\text{Sermaye Yeterliliği Oranı} = \frac{\text{Toplam Sermaye}}{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski} + \text{Operasyonel Risk}} \geq \% 8$$

Piyasa riskinin hesaplanmasında, Basel I düzenlemesine uygun olarak standart yaklaşım ve RmD yaklaşımı korunurken, kredi riskinin hesaplanmasında çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Kredi riskinin hesaplanması için basit, orta ve gelişmiş düzeyde olmak üzere farklı yaklaşımlar seçenek olarak sunulmaktadır. Bunlar, Standart Yaklaşım Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım, Temel İçsel Derecelendirme, İleri Düzey İçsel Derecelendirme Yaklaşımı’dır. Benzer şekilde, yeni eklenen operasyonel risk hesaplaması; Temel Gösterge Yaklaşımı, Standart Yaklaşım,

Alternatif Standart Yaklaşım veya İleri Ölçüm Yaklaşımları ile yapılabilecektir⁸⁴.(Şekil 4).

	Basit	Orta	Gelişmiş
Kredi Riski	Standart ve Basitleştirilmiş Standart Yaklaşım	Temel İçsel Derecelendirme Yaklaşımı	İleri Düzey İçsel Derecelendirme Yaklaşımı
Piyasa Riski		Standart Yaklaşım	İçsel Modeller Yaklaşımı (RmD)
Operasyonel Risk	Temel Gösterge Yaklaşımı	Standart ve Alternatif Standart Yaklaşım	İleri Ölçüm Yaklaşımı

Şekil 4: Basel II Kapsamında Risk Ölçüm Metotları

4.1.3.3. Kredi Riski Yaklaşımları ve Önerileri

Kredi riski için iki farklı yaklaşım önerilmektedir; standart yaklaşım ve içsel derecelendirmelere dayalı yaklaşımlar:

4.1.3.3.1. Standart Yaklaşım

Standart yaklaşım; 1988 tarihli düzenlemedeki mevcut uygulama ile içerik olarak aynı ancak risk hassasiyeti daha yüksektir. Bireysel risk ağırlıkları hali hazırda borçlunun dahil olduğu kategoriye (ülkeler, bankalar ya da kurumlar) dayanmakta iken, yeni düzenleme ile uluslararası bir derecelendirme kuruluşunun kriterlerine göre belirlenecektir.

Standart yaklaşımda risk ağırlıkları farklı kategorilere göre belirlenmiştir.

1. Ülkelerin risk ağırlıkları.
2. Bankaların risk ağırlıkları (bankalar için iki ayrı seçenek bulunmaktadır).

⁸⁴ age, 155-159

- Bir ülkedeki tüm bankalar ülke risk ağırlığından bir kategori daha aşağıda değerlendirilecektir. (Bankalar I)

- Risk ağırlıkları bankanın derecelendirme kuruluşlarından aldığı derecelendirme notuna dayalıdır. (Bankalar II)

3. Şirket risk ağırlıkları.

4. Gayrimenkul teminatlı kredilerin risk ağırlıkları

Tablo 2: Basel II Standart Yaklaşım Altında Ülke Banka ve Anonim Şirketlere Kullanılan Krediler için % Risk Ağırlıkları

Standart Risk Ağırlıkları	Ülke	Bankalar I	Bankalar II	Şirket
AAA'dan AA-'ye	0%	20%	20%	20%
A+'dan A-'ye	20%	50%	%50 (Uzun vade) %20 (Kısa vade)	50%
BBB+'dan BBB-'ye	50%	100%	%50 (Uzun vade) %20 (Kısa vade)	BB-'ye kadar %100 BB-'nin altı için %100
BB+'dan B-'ye	100%	100%	%100 (Uzun vade) %50 (Kısa vade)	
B-'den aşağı	150%	150%	150%	150%
Derecelendirilmemiş	100%	100%	%50 (Uzun vade) %20 (Kısa vade)	100%
Gayrimenkul Teminatlı Krediler	Konut ipotegi karşılığında verilen krediler %50, ticari gayrimenkul ipotegi karşılığında verilen krediler %100 risk ağırlığına tabi olacaktır.			

TBB, Arastırma Grubu, "Basel Komitesi Yeni Sermaye Yeterliliği Düzenlemesi", (2002): 4.

Yeni düzenlemeye göre Uluslararası risk değerlendirme kuruluşlarının sahip olması gereken kriterler göz önünde bulundurulduğunda, bu kriterlerin bir uluslararası değerlendirme kuruluşunun değerlendirmelerinin esas alınabilmesi için aşağıdaki altı ölçütü sağlaması gerekmektedir.

Yeni düzenlemeye göre bu kriterler Tarafsızlık, Bağımsızlık, Saydamlık, Kredibilite, Uluslararası erişim ve Yeterli kaynağa sahip olmaktır.

4.1.3.3.2. İçsel Derecelendirmeye Dayalı Temel ya da İleri Yaklaşım

İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımın kullanımını Komite'nin geliştirdiği kriterlere dayalı olarak denetim otoritesinin iznine bağlı olacaktır. Bazı kriterlere bağlı kalmak kaydı ile bankalara borçlunun kredibilitesini kendi içsel yöntemleriyle belirleme izni verilecektir. Bankanın her bir borçlu için yapacağı hesaplar, gelecekteki olası bir zarar tahmini cinsinden ifade edilecek, bu da asgari sermaye gereklerinin temelini oluşturmaktadır. İçsel derecelendirmeye dayalı temel yaklaşımda banka her bir borçlunun ödememe olasılığını tespit etmekte, denetim otoritesine ödememe durumunda maruz kalınacak risk ve doğacak zarar tahminlerine ilişkin veriyi sağlamaktadır. İleri yaklaşımda, gelişmiş bir sermaye tahsis yapısına sahip olan bankaya her iki veriyi de sağlama izni verilmektedir.

- Bankalar, kredi risk sermayesi etkileyebilecek olan yeni modelleme işlemleri sonucu bir görüş oluşturmaktadırlar. Özellikle, temel ve gelişmiş kredi riski hesaplama yöntemlerinin sermaye gereksinimleri üzerindeki etkisi dikkate alınmalıdır.

- Banka yönetim kurulları ve üst yönetimi bankanın içsel kredi derecelendirme sistemlerinde sorumludur ve sistemlerinin dışardan incelenmesine hazır olmak durumundadır.

- İçsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımları benimseyecek bankalar için daha kompleks ve geniş boyutta veri ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bankaların düzenlemeye uygun derecelendirme modelini en az üç yıldır kullanıyor olması ve borç ödememe olasılıkları tahminleri için geriye dönük en az bes yıllık gözlem dönemini kullanmaları gerekmektedir. Ancak öngörüldüğü şekilde 2004 yılı sonunda uygulamaya geçilemeyeceği için ülkelerin denetim otoritelerinin düzenlemelerde bu süreçlerden vazgeçmeleri ya da esnetmeleri ara dönemlere ilişkin yeni tarihler belirlenmesini gerektireceğinden daha karmaşık bir duruma yol açabilecektir.

- Yeni yapı ile hem standart hem de içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlarda, teminat, garanti, kredi türevleri ve menkul kıymetleştirmelere risk hassasiyeti daha yüksek bir yaklaşım getirilmiştir.

4.1.3.4. Operasyonel Risk Yaklaşım ve Önerileri

Basel Komitesi'nin 1988 tarihli Sermaye Uzlaşısı'nda diğer risk türlerini de kapsayacak şekilde sadece kredi riski, sermaye gereklerinin hesaplanmasında dikkate alınıyordu. Daha sonraları Komite, piyasa riski ve operasyonel riski ayrı birer disiplin olarak ele aldı. Aslında sermaye yeterliliğinin ilk düzenlemesi olan Basel I ile tüm riskler kapsam dahiline alınmaya çalışılmış ve bu yönde çalışmalar yapılmıştır. Nitekim mevcut sermaye yeterliliği düzenlemesinde, kredi riski içinde operasyonel risk ile ilgili unsurlar da yer almaktadır, ancak Basel II ile getirilmek istenen çok daha açık, anlaşılır tanımlamalar ve ölçüm metodlarıdır.

Eylül 1998'de operasyonel riskle ilgili bir başlangıç raporu yayımlanmıştır. Bu raporda "komitenin operasyonel risk alanındaki gelişmeleri izlemeye devam edeceği" bildirilmektedir. Haziran 1999'daki Yeni Sermaye Yeterliliği Çerçevesi'nde, operasyonel risk için ayrıca sermaye ayrılması ve birinci esasta değerlendirilmesi önerilmektedir. Kasım 1999'da yapılan güncelleme ile "Risk Yönetim Grubu'nun operasyonel riski karşılamak amacıyla sermaye tahsis hususunda bir çerçeve çalışması geliştirdiği" ifadesi kullanılarak, operasyonel riskin artan önemi nedeniyle sermaye çerçeve çalışmasında yer alması niyeti açıkça vurgulanmaktadır. Basel Komitesi Ocak 2001'de Yeni Sermaye Uzlaşısı adlı düzenlemede sermaye hesaplanmasında dikkate alınan riskler içerisine operasyonel riskleri de dahil etmektedir. Ayrıca bu düzenlemede operasyonel risk sermayesinin hesaplanmasında kullanılmak üzere bir dizi yaklaşımdan bahsedilmektedir. Eylül 2001 tarihinde yayımlanan "Regulatory Treatment of Operational Risk" adlı çalışmada Ocak 2001 tarihli İkinci İstisare Paketinin sonuçları analiz edilerek operasyonel risk sermayesi tahsisinin hesaplanmasında kullanılmak üzere dört yaklaşım önerilmektedir: Temel Gösterge Yaklaşımı, Standart Yaklaşım, Alternatif Standart Yaklaşım ve İleri Düzey Ölçüm Yaklaşımları, İleri Düzey Ölçüm Yaklaşımları içinde de İçsel Ölçüm Yaklaşımı, Zarar Dağılım Yaklaşımı ve Puan Kartı Yaklaşımı sayılmaktadır.

Yetersiz ve hatalı işlemler, sistemler ve kişilerden veya dış olaylardan kaynaklanan zarar riski olarak tanımlanan operasyonel riskin yönetimindeki en kritik asama bu risk türünün uygun bir şekilde tanımlanması ve ölçümüdür. Operasyonel riskle ilgili zarar potansiyelinin tahmini ve zararın gerçekleşme olasılığının tespiti güç olduğundan bu risk türünün tamamı sayısallaştırılmamakta ve bu nedenle tam olarak

ölçümü de gerçekleştirilememektedir. Sayısalastırılan kısım açısından ise, operasyonel riskten kaynaklanan zararın büyüklüğü ve sıklığına ilişkin bilgileri içeren yeterli miktar ve kalitede bir veri bankası oluşturmak oldukça zordur⁸⁵.

Basel Komitesi operasyonel riskin sayısalastırılabilen kısmı için tahsis edilecek sermayenin hesaplanmasında önerdiği Temel Gösterge Yaklaşımı, Standart Yaklaşım, Alternatif Standart Yaklaşım ve İçsel Ölçüm Yaklaşımı olarak adlandırılan bu yaklaşım türleri aşağıda açıklanmıştır.

4.1.3.4.1. Temel Gösterge Yaklaşımı

Bankanın tüm faaliyeti için tek bir gösterge kullanılmaktadır. Söz konusu yaklaşımda, seçilen temel bir gösterge, bir katsayı ile çarpılmaktadır. Örneğin; yıllık brüt gelir temel gösterge olarak seçilirse, bununla çarpılacak katsayı su anda %15'ler düzeyindedir. Çarpım sonucunda bulunan meblağ gerekli sermaye miktarını göstermektedir⁸⁶. Temel gösterge yaklaşımı, bankalar arasında evrensel boyutta yaygın olarak kullanılan ve uygulaması oldukça kolay bir yaklaşımdır. Ancak bu yaklaşım daha çok küçük ve ulusal bankaların kullanımına uygundur. Basel Komitesi, uluslararası alanda faaliyet gösteren ve önemli boyutta operasyonel riske maruz kalan büyük bankalar için daha karmaşık yaklaşımlar kullanmalarını önermektedir.

4.1.3.4.2. Standart Yaklaşım

Temel Gösterge Yaklaşımının daha karmaşık bir ekli olan Standartlaştırılmış Yaklaşım, banka faaliyetlerini bir dizi standartlaştırılmış faaliyet gruplarına ve faaliyet kollarına ayırmakta, daha sonra bu alanlarda bankanın faaliyetinin büyüklüğü ve hacmini yansıtan genel bir gösterge kullanılmaktadır. Bu gösterge ile, her bir faaliyet koluna ilişkin operasyonel risk miktarının yaklaşık olarak temsil edilmesi amaçlanmaktadır. Bankanın üç yıllık ortalama brüt gelirleri kurumsal finansman, alım/satım, perakende bankacılık, ticari bankacılık, ödeme ve takas, aracılık işlemleri, aktif yönetimi ve perakende komisyonculuk olmak üzere sekiz ayrı faaliyet kolu olarak ayrıştırılmakta ve faaliyet kollarına ilişkin brüt gelir %12, %15 ve %18 oranındaki katsayılarla (β) çarpılarak toplam sermaye yükümlüğü bulunmaktadır.

⁸⁵ Boyacıoğlu, *age*, 63-72

⁸⁶ Jacques Pezier, "Operasyonel Risk: Basel II ve Sonrası", *Activeline Bankacılık ve Finans Gazetesi*, Ekim 2002, 2

4.1.3.4.3. Alternatif Standart Yaklaşım

Bu yaklaşımda, Perakende ve kurumsal bankacılıkta brüt gelir yerine bu faaliyet kollarındaki alacakların % 3,5’u kullanılmakta, diğer faaliyet kolları için ise, yine brüt gelir kavramı benimsenerek Standart Yaklaşım’daki hesaplamaların benzeri yapılmaktadır.

4.1.3.4.4. İçsel Ölçüm Yaklaşımı

Gereken sermayenin hesaplanmasında bankaların kendi zarar rakamlarının kullanılmasını esas almaktadır. Bu yaklaşımla bankalara gerekli sermayenin hesaplanmasında kendi içsel zarar verilerini kullanabilme imkanı sunulmuştur. Bu şekilde bankalar içsel zarar verilerini bir araya getirmeye teşvik edilmektedir. Ancak bankacılık sektörü halihazırda bu yaklaşımın uygulanmasına yönelik gerekli verileri toplama aşamasındadır. Şu anda bu yaklaşımı kullanarak sermaye tahsisini hesaplamak için sektörde yeterli veri mevcut değildir.

Basel Komitesi, ikinci istisare paketi çerçevesinde bankaların operasyonel riske ilişkin sermaye tahsisleri ve maruz kaldıkları operasyonel zararlarla ilgili veri toplamak amacıyla bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada 30 bankadan 1998-2000 yıllarına ilişkin verileri talep edilip söz konusu veriler 8 standart faaliyet kolu altında operasyonel risk içeren 7 farklı zarar türü kapsamında değerlendirilmiştir⁸⁷.

Bu zarar türleri;

- Sirket içi suistimal,
- Sirket dışı suistimal,
- Personel uygulamaları ve iş ortamı güvenliği,
- Müsteri, ürün ve iş uygulamaları,
- Fiziksel varlıklarda hasar,
- Sistemin çökmesi ve işe ara verilmesi,
- Ulaşım, iletişim ve uygulama yönetimi.

⁸⁷ Suat Teker, K.Evren Bolgün, Barış Akçay, “Banka Sermaye Yeterliliği: Basel II Standartlarının Bir Türk Bankasına Uygulanması”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, c. 3, s. 12, (2005): 42-46

olarak belirlenmiştir.

Komite daha sonraki tarihli bir belgede, 2001 yılı verilerine ulaşmak üzere bu konudaki çalışmalarına devam ettiğini açıklamıştır. Yeni araştırmada öncekinden farklı olarak operasyonel risk içeren 7 olay türü 20 alt kategoriye ayrılmaktadır. Bunun dışında 6 adet riske maruz kalma göstergesi hakkında da bilgi istenmiştir.

- Yapılan çalışmalar sonucunda Komite, faaliyet riskinin ortalama olarak, yeni yapı altında gerekecek toplam sermaye gereğinin yaklaşık yüzde 20'sini oluşturacağını tahmin etmektedir. Büyük ve karmaşık yapıdaki bankaların faaliyet risklerinin ölçülmesi için hem ara hem de ileri yaklaşımları uygulamak için gerekli koşulları sağlamaları beklenmektedir. Eger bunu gerçekleştiremezlerse, ayrılması zorunlu sermaye miktarı ciddi olarak artacaktır.

- Banka yönetim kurulu ve üst yönetimi dahili faaliyet riski yönetim sistemlerinden sorumlu olacak ve söz konusu sistemler denetim otoritesinin incelemesine tabi olacaktır

- Operasyonel riski azaltıcı tekniklerin, sigortalanma gibi, her banka kendisine ne kadar uygun olacağı belirlemeli ve Basel II'nin önerdiği tekniklerden birini seçmelidir.

- Bankaların çoğu faaliyet riski yönetim fonksiyonları, teknikleri ve politikalarını dahili ölçüm yaklaşımına adapte edebilmek için yatırım yapmak durumunda kalacaklardır. Bağımsız denetim tarafından da faaliyet riskinin dahili ölçüm metodolojisi ve yönetim işlevi değerlendirilecektir. Komite, faaliyet riskine yönelik ortak veri toplanması ve paylaşımı konusunda bankacılık sektörünü teşvik etmektedir⁸⁸.

4.1.3.5. Piyasa Riski Yaklaşım ve Önerileri

Basel II'de piyasa riski hesaplama yöntemlerinde bir değişiklik gerçekleşmemiş, daha önce ana hatlarıyla ele alınan ve çalışmanın içeriğine uygun olarak piyasa riski yönetim metotları bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacak Standart Yaklaşım ve İçsel Modeller Yaklaşımı yerini korumuştur. Ancak, piyasa riskinin de dahil olduğu Alım/Satım portföyü'nün risk unsurlarından biri olan Spesifik Risk tutarı, YP kamu

⁸⁸ TBB Araştırma Grubu, **age**, 8

borçlanma senetleri için hesaplanan risk ağırlığının ülke derecesi ile ilişkilendirilmesi nedeniyle mevcut uygulamadan farklılık göstermektedir.

4.1.3.6. Sermaye Yeterliliğinin Denetimi

Denetimde amaç, bankaların doğru bir şekilde değerlendirilmiş risklerine karşılık tutmaları gereken sermayeyi belirleyecek birer içsel yonteme sahip olduklarından emin olabilmektir. Denetimciler bankaların riskleri oranında sermaye tutmaları konusunda sorumlu durumdadırlar. İçsel yöntemlerin kullanılması gerektiğinde denetime ve müdahaleye konu olabileceklerdir. Düzenleme, sermayenin uygun olmayan risk kontrol mekanizmaları için bir ikâme olmadığını, dahili limitlerin uygulamaya sokulması, karşılık seviyelerinin yükseltilmesive iç kontrollerin artırılması gibi yöntemlerle risk yönetiminin güçlendirilmesinin şart olduğunu vurgulamaktadır. Komite, yerel gözetim ve denetim otoritelerinin, bankaların kendi sermaye gereksinimlerini ne ölçüde değerlendirebildiklerine yönelik incelemeler yapmalarını ve uygun gördükleri durumlarda müdahale etmelerini beklemektedir. Söz konusu bu incelemelere ilişkin temel ilkeler şöyledir

1. İlke: Bankalar sermayelerini korumaya yönelik bir strateji ve risk profillerine uygun sermaye yeterliliği değerlendirme sürecine sahip olmalıdırlar:

Bankalar hedefledikleri sermaye seviyesinin, hem karşı karşıya oldukları risk düzeyiyle hem de mevcut ekonomik koşullarla tutarlı olduğunu açıklayabilmelidirler. Bu tutarlılığın sağlanabilmesi için öncelikle banka yönetim kurulunun, bankanın tolere edebileceği riskleri ve seviyelerini çok net olarak ortaya koyması gereklidir. Daha sonra, bankanın karşı karşıya olduğu riskleri ve bu risklerin seviyelerini tespit edebilen bir sistemin ve bu sisteme dayalı sağlam bir sermaye değerlendirme sürecinin varlığı şarttır. Bu süreç ve sistemlerin sürekliliği; yönetim kurulu ve üst yönetimin gözetimi, güvenilir sermaye değerlendirmesi, risklerin kapsamlı değerlendirilmesi, izleme ve raporlama ağlarının varlığı ve v) iç kontrolün gözden geçirmesiyle sağlanmalıdır.

Ekonomik koşulların, ya da bankanın faaliyette bulunduğu alanların değişmesi bankanın sermaye gereksinimi üzerinde önemli etkiler yaratabilmektedir. Bu sebeple banka üst düzey yönetimi ile yönetim kurulu, bankanın risk profiline ve sermaye gereksinimine yönelik düzenli raporlar almalıdır. Bu raporlar üst düzey yönetim ve yönetim kurulunun; önemli risklerin seviyesi ve trendi ile sermayeye etkilerine,

sermaye değerlendirme sisteminde kullanılan varsayımların hassasiyeti ve tutarlılığına, raporlanan risk profiline dayanarak gelecekteki sermaye gereksinimine yönelik değerlendirmeler yapabilmesine imkân sağlamalıdır.

2. İlke: Denetim otoriteleri, bankaların içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sistemleri ile stratejilerinin yeterliliğini gözden geçirmeli, söz konusu sürecin sonuçlarının yeterli bulunmadığı durumlarda gerekli tedbirleri almalıdır:

Denetim otoriteleri bankaların içsel sistemlerini; hedeflenen sermaye seviyesinin üstlenilen riskler ve mevcut dış koşullarla birlikte değerlendirildiğinde yeterli olduğunu, bu seviyenin banka yönetimi tarafından sürekli olarak izlenip gözden geçirildiğini ve sermaye içeriğinin bankanın büyüklüğü ve yürüttüğü faaliyetlerle tutarlı olduğunu tespit etmeye yönelik olarak denetlemelidirler. Ayrıca denetim otoriteleri, bankaların beklenmeyen olaylara karşı ayırdıkları sermayenin düzeyi konusunda incelemeler yürütmelidirler. Bu incelemeler; bir dizi geniş haricî koşullara ilişkin senaryoları, kullanılan metodların derinliği ve kullanılan stres testlerinin bankanın aktiviteleriyle uyumlu olup olmadığı hususlarını kapsamalıdır. Bu değerlendirmelerin sonucunda, yetersiz olduğu düşünülen bankalar hakkında gerekli tedbirler alınmalıdır.

3. İlke: Denetim otoriteleri bankaların minimum sermaye yeterliliğinin üzerinde bir sermaye ile faaliyet göstermelerini beklemeli ve gerekli gördüklerinde minimum sermayenin üzerinde sermaye tutulmasını talep edebilmelidirler:

Bankaların aktivitelerinin şekli ve hacmi, normal faaliyet süreci içerisinde değişim gösterebilir. Bu değişime bağlı olarak banka riskleri, dolayısıyla da sermaye yeterlilik oranları farklılaşabilir. Sermaye yeterlilik oranları, bahsi geçen değişikliklerden olumsuz etkilenen bankaların, sermayelerini yükseltmeleri özellikle piyasa koşullarının olumsuz olduğu dönemlerde maliyetli olabilir. Ayrıca bankalar, Düzenleme'nin 1. Dayanağı kapsamında ele alınmayan, kendilerine özel, ya da genel ekonomik koşullardan kaynaklanan risklerle karşı karşıya kalabilirler. Bu sebeplerden dolayı denetim otoriteleri bankaların, asgari sermaye yeterlilik oranı üzerinde bir oranla faaliyette bulunmalarını beklemeli ve bunu sağlayacak tedbirleri almalıdır.

4. İlke: Denetim otoriteleri, erken müdahalede bulunarak banka sermayesinin belirlenen minimum seviyenin altına düşmesini engellemeli ve sermayenin

korunamadığı, ya da arttırılamadığı durumlarda bankalardan süratle tedbir almaları konusunda talepte bulunmalıdırlar:

Denetim otoriteleri, bankaların yukarıda belirtilen ilkelere ilişkin eksikliklerinin olduğunu tespit etmeleri durumunda bir dizi tedbire başvurmalıdırlar. Bu tedbirler; bankaya yönelik gözetimin derinleştirilmesi, temettü ödemesinin sınırlandırılması, bankadan sermaye yeterliliğinin yeniden tesis edilmesi yönünde bir plan hazırlanmasının istenmesi, ya da derhal sermaye arttırmasının talep edilmesi olabilir.

Tüm bu sayılan hususların bir bütün olarak dikkate alınması için bankanın stratejik plânının; sermaye ihtiyacını, beklenen sermaye harcamalarını, istenen sermaye düzeyini ve harici sermaye kaynaklarını net olarak ortaya koyması gereklidir.

4.1.3.7. Piyasa Disiplini

Komite, kamuyu aydınlatma prensiplerini genişleterek, piyasa katılımcılarının bankaların risk yüklenimleri, risk değerlendirme süreçleri ve sermaye yeterlilikleri hakkında daha detaylı bilgi sahibi olabilmelerini sağlamayı amaçlamıştır. Bankaların, yönetim kurulu tarafından onaylanmış, kamuoyunu yönelik, genel bir aydınlatma ilkesi olması gerektiği ifade edilen bu bölümde, sermaye yeterliliğine yönelik kamuya açıklanacak bilgilere ilişkin çerçeve genel hatlarıyla şöyledir

a) Uygulamanın kapsamı hakkında açıklamalar: Bu bölümün nitel ve nicel açıklamalar kısmında sırasıyla; Muhasebe ve sermaye yeterliliği açısından dikkate alınan konsolidasyon kapsamı arasındaki farklılıklar, grup içi fon, ya da sermaye transferini sınırlayıcı hususlar ile sigorta iştiraklerindeki fazla sermayenin tutarı, konsolidasyona dahil edilmeyen tüm iştiraklerdeki sermaye açığı gibi hususlara yer verilmelidir.

b) Sermaye'ye ilişkin açıklamalar: Sermayeye ilişkin açıklanacak bilgiler hem sermaye yapısı hem de sermaye yeterliliğine ilişkin olmalıdır. Sermaye yapısına ilişkin bilgiler, tüm sermaye enstrümanlarının temel özelliklerine ilişkin özet açıklamalar, ana sermayenin tüm alt başlıklardaki tutarları, ikinci ve üçüncü basamak sermaye'nin toplam tutarları ile sermayeden indirilecek değerlere ilişkin bilgileri içermelidir. Sermaye yeterliliğine ilişkin açıklamalar ise; bankanın sermayesinin yeterliliğini değerlendirmede kullandığı yaklaşıma ilişkin bilgi ile kredi riski, piyasa riski, operasyonel risk ve menkul kıymet portföyünün herbiri için sermaye gereksinimine ilişkin ayrıntılı bilgileri içermelidir. Ayrıca, sermaye yeterlilik

oranıyla ilgili bilgi hem konsolide grup hem de önemli iştirakler temelinde verilmelidir.

c) Risk profili ve değerlendirmesine ilişkin açıklamalar: Bir bankanın maruz kaldığı riskler ile bu risklerin tespiti, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrolüne yönelik olarak kullandığı teknikler, piyasadaki diğer katılımcıların o banka hakkındaki değerlendirmelerini sağlıklı olarak gerçekleştirebilmeleri açısından önemlidir. Bu nedenle Komite, bankaya ilişkin açıklamaların bankanın maruz kaldığı; kredi, piyasa, faiz oranı, menkul kıymet ve operasyonel riskler ile kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin bilgileri de içermesini öngörmektedir. Bankalar, bu çerçevedeki açıklamalarını, açıklamanın niteliğine göre 3 aylık, 6 aylık ve 1 yıllık dönemlerde gerçekleştirmek durumundadırlar⁸⁹.

4.1.4. Risk Yönetimine İlişkin Dünya Uygulamaları

Dünya finans kesiminde faiz marjlarının daralmasıyla birlikte ürün çeşitlemesindeki artışlar, bilgi işlem teknolojisindeki gelişmeler, rekabetin artması gibi hususlar bankacılık sektörü için tehlikeleri de artırmaya başlamıştır. Özellikle 1990'lardan sonra ortaya çıkan finansal krizlerin temelinde risk faktörünün yattığı anlaşılmaya başlamıştır. Özellikle bilgi işlem teknolojisinde yaşanan hızlı gelişmeler ile türev piyasalardaki işlem hacmi hızla artış göstermiş, bankacılık sektöründeki faaliyet gelirleri bilanço dışı işlemlerden kaynaklanmaya başlamıştır. Bu gelişmeler sonucunda ortaya çıkan ve yaygın telekomünikasyon ağı ile birbirlerine bağlı olan yeni finans sistemindeki risklerin boyutunun ve etkilerinin ne derece önemli olabileceği 1997 yılında Güneydoğu Asya'da ve 1998'de Rusya'da ortaya çıkan krizler ile anlaşılmış ve risk yönetiminin ne derece gerekli olduğu görülmüştür.

Risk yönetiminin öneminin kavranması ile birlikte gelişmiş ülkeler risk yönetim modellerinde yeni finansal araçları yaygın olarak kullanılmaya başlamış olup, bu araçların basında faiz enstürümanları (Euro sözleşmeler, Takas ve Tahvil- Bono /Tahvil- Poliçe sözleşmeleri) ile kur araçları (Özel kur sözleşmeleri, Kur taahhütleri ve Kur takasları) sayılabilir. Yurt dışındaki bazı bankaların uyguladıkları risk yönetim sistemleri aşağıda tanımlanmıştır⁹⁰.

⁸⁹ AnadoluBank A.Ş., **Piyasa Riski Yönetimi Politikası**, (İstanbul, 2007), 1-4.

⁹⁰ TC Ziraat Bankası A.Ş., "**Bankacılıkta Risk Yönetimi**", Araştırma ve Gelistirme Dairesi Raporu, 2000, Ankara, 35.

Credit Suisse First Boston (Amerika) : Credit Suisse First Boston Bankasında grubun finansın sorumlu Genel Müdür'üne bağlı idari işler, Bilgi Teknolojileri, işlem ve Finans ile grubun Avrupa, Pasifik ve Amerika'daki finans kuruluşlarını izleyen birimlerle aynı düzeyde olan; Kredi Risk Yönetimi adlı birimleri bulunmaktadır

Agricultural Bank Of Greece S.A. (Yunanistan): Bir tarım kredi bankası olan bankada, organizasyon yapısı bakımından Yönetim Kurulu ile aynı seviyede bir denetim Komitesi bulunmaktadır. Yönetim Kurulu Başkanı bu komiteye bağlıdır. Bu bankada Genel Müdürlük bünyesinde bir Risk Yönetimi Birimi bulunmaktadır. Bu birim de Yönetim Kurulu Başkanlığına bağlı bir Genel Müdür Yardımcısına bağlıdır. Genel Müdür Yardımcısına bağlı olan birimler arasında Risk Yönetimi Birimi ile aynı düzeyde olan Teknik Hizmetler, Eğitim, Stratejik Planlama, Personel, Kredi Portföy Yapılandırma, Teftis ve Merkez Subelerden sorumlu birimler vardır.

West LB Group (Almanya) : Grup bünyesindeki şirketlerin her birinde birer Risk Yönetim birimi bulunmaktadır ve bu birimler grup çapında bir Risk Yönetim Birimine bağlıdır. Piyasa riski ve kredi /taraf riskinin izlenmesi şeklinde yürütülen risk yönetimi çalışmaları, risk kontrolünün yanı sıra risk izleme ve risk ölçümü arasındaki ayrımı sağlayacak bir organizasyon yapısına dayanır. Bu bağlamda; kredi ve ülke riskini izleyen Merkezi Risk Yönetimi Birimi ve piyasa ve karşı taraf riskini izleyen Risk Yönetimi Destekleme ve Kontrol Birimi bulunmaktadır. West LB bünyesinde organizasyon açısından bağımsız bir iç denetim birimi vardır. Bu birim, ortak yönetilen şirketler hariç; tüm grubun risk yönetiminin etkinliği ve uygunluğunu izlemekten sorumludur.

Dresdner Bank (Almanya) : Bu bankada risk yönetimi konusu iki grubun sorumluluğu altındadır. Bu gruplar; bağımsız risk kontrol grubu ile risk yönetim grubudur. Bağımsız Risk Kontrol Grubu; piyasa riski, karşı taraf riski, ülke riski ve işlemsel riskler ile, Risk Yönetimi Grubu ise; banka faaliyetlerinin yürütülmesi ile bağlantılı olan risklerden ve bunların sonuçlarından sorumludur. Yönetim Kurulu üyelerinden olan Genel Risk Müdürü bankanın tasıdığı tüm risklerin kontrolünden sorumludur. Risk Kontrol Grubu bağımsız şekilde örgütlenmiş olan iç kontrol birimi ile birlikte bütün bankada tüm aşamalardaki aksaklıkları belirler ve tanımlar.

Svenska Enskilda Bank – SEB (İsveç) : Yönetim Kurulu grubun faaliyetlerinin sürdürülmesi ve gerekli iç kontrolün sağlanması konularında nihai olarak sorumludur. Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Başkanına bağlı olarak görev

yapan ve çeşitli risk tiplerine göre her biri kendi kararlarını verme iradesine sahip komiteler mevcuttur. Bu komitelerden biri, grubun ve çeşitli faaliyet alanlarının risk seviyesi, risk limitlerinin belirlenmesi, risk ölçüm metotları ve sermaye tahsisi gibi konularla ilgilenen Aktif – Pasif Komitesidir. Bir diğeri ise işlemsel açıdan piyasa ve likidite risklerinin gelişimini izleyen Fon Yönetimi Komitesidir. Bağımsız risk kontrolü fonksiyonundan sorumlu olan birim Risk ve Sermaye Yönetimi Grubudur. İç Denetim Birimi Risk yönetiminin etkinliği ve bütünlüğünü gözden geçirmekle yükümlüdür.

Fortis Bank Nederland (Hollanda) : Risk politikaları bankanın Yönetim Kurulu'na belirlenir. Yönetim Kurulu bazı yetkilerini çeşitli alt komitelere devretmiştir. Aktif – Pasif Komitesi bilanço yönetimine ilişkin kuralları düzenler. Merkezi Risk Politikası Komitesi genel limitleri ve yeni ürünleri de kapsayacak şekilde risk kabulü konusunu ele alır. Banka Kredi Komitesi ise bireysel karşı taraf riski ile ilgilenirler.

4.1.5. Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetime İlişkin Temel Prensipler

Basel Komitesi tüm ülkeler, uluslararası gözetim ve denetim otoriteleri ve diğer kamu otoritelerince basvurulacak temel bir kaynak olması açısından yirmi bes maddeden oluşan Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetime ilişkin Temel Prensipler belirlemiştir. Bunlar aşağıda sayılmıştır⁹¹.

Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetim İçin Önkoşullar

1. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesinin amaçları ve sorumlu oldukları kuruluşlara ilişkin yetkileri açıkça tanımlanmalı, bankacılık gözetim ve denetimi konusunda faaliyetlerine ilişkin bağımsızlığı ve yeterli ölçüde kaynağı bulunmalıdır. Ayrıca, gözetim ve denetim sisteminin, bankaların kuruluş izinleri ve denetimlerinin devamlılığının sağlanmasına, güvenilir ve sağlıklı bir sistem içinde yasalara uyma zorunluluğuna ve denetim elemanlarının yasal olarak korunmasına ilişkin hükümler içeren yasal bir çerçevesi olmalıdır. Elde edilen bilgilerin gözetim ve denetim otoritelerince paylaşılması ve bu tür bilgilerin gizliliği konusuna yasal düzenlemelerde ayrıca yer verilmelidir.

⁹¹ “Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetim Koşullarına İlişkin Temel Prensipler”, Basel Komitesi, <http://www.tbb.org.tr>, [15.03.2008]

Faaliyet İzni ve Yapı

2. Bankacılık faaliyetlerinde bulunmasına izin verilen ve bu kapsamda denetim ve gözetiminin yapılmasına karar verilen kuruluşların faaliyet alanları açıkça tanımlanmalıdır. Banka ünvanının kullanımı mümkün olduğu ölçüde kontrol altında tutulmalıdır.

3. Bankacılık faaliyetlerinde bulunulmasına izin veren kurumun faaliyet iznine ilişkin esasları belirleme yetkisine ve bunlara uygun olmayan başvuruları reddetme hakkı olmalıdır. Faaliyet iznine ilişkin prosedürde en azından bankanın mülkiyet yapısı, genel müdür ve diğer üst yöneticilerin nitelikleri, faaliyet planı, iç denetim sistemi ve sermaye yeterliliğini de içerecek şekilde bankanın mali yapısıyla ilgili projeksiyonların değerlendirilmesine yer verilmelidir. Başvuru sahibinin yabancı bir banka olması durumunda ise ait olduğu ülkenin gözetim ve denetim otoritesinin onayının alınması gerekmektedir.

4. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların büyük hissedarlarına ait paylarının ya da bunlar üzerindeki kontrol haklarının el değiştirmesine ilişkin taleplerini inceleme ve reddetme yetkisine sahip olmalıdır.

5. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların önemli büyüklükteki ele geçirme faaliyetlerini ve yatırımlarını inceleme ve bu oluşumların banka için yeni riskler yaratmasına ya da denetimin etkinliğini azaltmasına yol açmaması için gerekli kriterleri belirleme yetkisine sahip olmalıdır.

Bankaların İhtiyatlı Yönetimine İlişkin Düzenlemeler ve Yükümlülükler

6. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların taşıdıkları riskleri karşılayacak şekilde asgari sermaye yükümlülüklerini tanımlamalıdır. Ayrıca, sermayenin banka zararlarını karşılayabilmesine yönelik sermaye alt kalemlerinin tanımlanması gerekmektedir. Uluslararası alanda faaliyet gösteren bankalar için bu standart Basel Komite'nin belirlediği Sermaye Yeterliliği Rasyosu'nun altında olmamalıdır.

7. Gözetim ve denetim sistemlerinin en önemli özelliklerinden birisi bankaların kredi verme, yatırım yapma, kredi ve yatırım portföylerini yönetmelerine ilişkin politika, yöntem ve uygulamalarının bağımsız olarak değerlendirilebilmesidir.

8. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların aktif kalitesi ve kredi karşılıklarının yeterliliğinin değerlendirilmesine ilişkin oluşturduğu politikaları ve kullandığı yöntemleri yeterli bulmalıdır.

9. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların portföylerindeki yoğunlaşmayı belirlemelerine olanak verecek yeterli kapasitede bilgi iletişim ağına sahip oldukları konusunda tatmin olmalıdır. Ayrıca, gözetim ve denetim otoritesi bir kişi ya da gruba verilebilecek kredilerin sınırlandırılmasına ilişkin esasları belirleme yetkisine sahip olmalıdır.

10. Bankaların birbiriyle bağlantılı kuruluşlara verdikleri krediler nedeniyle artabilecek zararlardan korunabilmesi için bankacılık gözetim ve denetim otoritesi bankaların söz konusu bu kuruluşları sürekli gözetim altında bulundurmalarına imkan verecek gerekli düzenlemeleri oluşturmalıdır. Ayrıca, bu riskleri kontrol altına alabilmek ve bilançooya yayılmasını önlemek için bankaların gerekli önlemleri almalarını sağlamalıdır.

11. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların uluslararası kredilendirme ve yatırım faaliyetlerine ilişkin olarak ülke ve transfer risklerinin saptanması, izlenmesi ve kontrol edilmesine ilişkin yeterli politika ve uygulamalara sahip olduklarından ve söz konusu risklerin karşılanması için yeterli rezervlerinin olduğundan emin olmalıdır.

12. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi bankaların piyasa risklerinin etkin olarak ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesine imkan veren sistemlere sahip olduklarından emin olmalıdır. Piyasa riskine maruz kalındığında, gözetim ve denetim otoritesi üstlenilebilecek piyasa riskine limit getirme ya da sermaye artırımını gibi yaptırımları uygulayabilme yetkisine sahip olmalıdır.

13. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların taşıdıkları tüm risklerini tespit edecek, ölçecek, yönetecek, kontrol edecek, ve bu riskler için yeterli sermayeyi bulduracak şekilde geniş kapsamlı bir risk yönetimi sistemi (yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin izlenme işlevini de içermek üzere) olduğuna ikna olmalıdır.

14. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların faaliyetlerinin yapısına uygun ve yeterli iç kontrollerinin bulunduğundan emin olmalıdır. Söz konusu kontroller yetki ve sorumlulukların paylaşılması, fonksiyonel ayrımlar, fon ödemeleri, aktif-pasif yönetimi, bu işlemlerin mutabakatı ve varlıkların korunmasına

ilişkindir. Hem bu iç kontrollere hem de yasal ve idari düzenlemelere uyulup uyulmadığını kontrolü için uygun iç veya bağımsız dış denetimin fonksiyonları belirlenmelidir.

15. Mali sektörde mesleki ve ahlaki yüksek standartların gelişmesi ve bankacılık faaliyetleriyle bilerek ya da bilmeyerek kötüye kullanımların engellenebilmesi için bankacılık gözetim ve denetim otoritesi müşterini tanı prensibinin uygulanmasına yönelik bankaların uygun politika ve uygulamalarının olduğundan emin olmalıdır.

Aralıksız Banka Gözetimi Yöntemleri

16. Bankacılıkta etkin gözetim hem yerinde hem de uzaktan denetimi kapsamalıdır.

17. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların faaliyetlerini tam olarak anlamalı ve banka yönetimiyle düzenli olarak temaslarda bulunmalıdır.

18. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, denetim raporları ve bankalara ait istatistiklerin toplanması, banka bazında ve konsolide olarak analiz edilmesi için uygun araçlara sahip olmalıdır.

19. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bağımsız denetçiler kullanarak ya da yerinde denetim yaparak gözetim bilgilerinin doğruluğunu bağımsız olarak değerlendirebilecek araçlara sahip olmalıdır.

20. Bankacılıkta etkin gözetim ve denetimin gereklerinden birisi de banka gruplarının konsolide bazda denetlenmesi konusunda bankacılık gözetim ve denetim otoritesinin yetkisinin bulunmasıdır.

Bilgi Verme Yükümlülükleri

21. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, her bankanın muhasebe uygulamaları ile uyumlu şekilde bankanın karlılığı ve finansman durumu hakkında doğru ve yeterli bilgiyi sağlayacak kayıtların mevcut olduğundan ve bankanın bunları gerçek durumlarını yansıtacak şekilde düzenli olarak yayımladığından emin olmalıdır.

Bankacılık Gözetim ve Denetim Otoritesinin Yasal Yetkileri

22. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların sermaye yeterliliği yükümlülüğünü yerine getiremez duruma düşmeleri, yasal düzenlemelere aykırı davranışları ya da mevduat sahiplerinin menfaatlerine yönelik herhangi bir şekilde tehdit oluşturmaları halinde düzenleyici tedbirler alma yetkisine sahip olmalıdır.

Sınır Ötesi Bankacılık

23. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, bankaların yabancı ülkelerdeki şubeleri, ortaklıkları ve iştiraklerince yürütülen işlemlerinin temel prensiplere uygunluğu ve ihtiyatlı yönetimi konusunda gereken yaptırımları uygulayarak, global konsolide denetimin gereklerini yerine getirmelidir.

24. Konsolide gözetim ve denetimin temeli, ev sahibi ülkenin yetkili otoriteleri başta olmak üzere, tüm gözetim ve denetim otoriteleri ile temaslarda bulunmak ve bilgi alış verişini sağlamaktır.

25. Bankacılık gözetim ve denetim otoritesi, yabancı bankaların ülke içindeki faaliyetlerine ilişkin olarak, yerel bankalara uygulanan aynı yüksek standartları aramalıdır. Konsolide bazda gözetim ve denetimin yapılabilmesi için söz konusu yabancı bankaların ait oldukları ülke otoriteleri ile bilgi paylaşımı yetkisine de sahip olmalıdır.

4.2 Türkiye'de Risk Yönetimi Uygulamaları

Bu bölümde risk yönetiminin Türkiye'de gelişiminden ve Türkiye'deki uygulamalardan bahsedilmiştir.

4.2.1. Bankalar Kanunu'nda Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar

01.11.2005 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan 5411 sayılı Bankalar Kanunu'nda, risk yönetimi ve denetim süreçleri ile ilgili aşağıda belirtilen kararlar alınmıştır. Bankalar Kanunu uyarınca, Bankaların denetim komitesi oluşturması, İç Kontrol-Risk Yönetimi ve İç Denetim sistemleri kurması, doğru bilgi üreten Muhasebe sistemi kurması zorunlu tutulmuştur. Sermaye yeterliliği ve likidite yeterliliğine yönelik koşullar belirtilerek, tesis edilen kredilerle ilgili sınırlamalar ve genel kredi karşılıklarının uygulanması şart koşulmuştur.

4.2.1.1. Denetim Komitesi Oluşturulması

24 no'lu madde gereği, Bankalar, yönetim kurullarınca yönetim kurulunun denetim ve gözetim faaliyetlerinin yerine getirilmesine yardımcı olmak üzere denetim komitesi oluşturulur. Denetim komitesi en az iki üyeden oluşur. Denetim komitesi üyeleri icraî görevi bulunmayan yönetim kurulu üyeleri arasından seçilir. Denetim

komitesi, yönetim kurulu adına bankanın iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemlerinin etkinliğini ve yeterliliğini, bu sistemler ile muhasebe ve raporlama sistemlerinin bu Kanun ve ilgili düzenlemeler çerçevesinde işleyişini ve üretilen bilgilerin bütünlüğünü gözetmek, bağımsız denetim kuruluşlarının yönetim kurulu tarafından seçilmesinde gerekli ön değerlendirmeleri yapmak, yönetim kurulu tarafından seçilen bağımsız denetim kuruluşlarının faaliyetlerini düzenli olarak izlemek, bu Kanun kapsamında ana ortaklık niteliğindeki kuruluşlarda, konsolide denetime tâbi kuruluşların iç denetim işlevlerinin konsolide olarak sürdürülmesini ve esgüdümünü sağlamakla görevli ve sorumludur. Denetim komitesi, iç kontrol, iç denetim ve risk yönetimi sistemleri kapsamında oluşturulan birimlerden ve bağımsız denetim kuruluşlarından; görevlerinin ifasıyla ilgili olarak düzenli raporlar almak ve bankanın faaliyetlerinin sürekliliği ve güven içinde yürütülmesini olumsuz etkileyebilecek hususlar veya mevzuata ve iç düzenlemelere aykırılıklar bulunması hâlinde bu hususları yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdür. Denetim komitesi, altı aylık dönemleri asmamak kaydıyla icra ettiği faaliyetlerin sonuçları ile bankada alınması gereken önlemlere, yapılmasına ihtiyaç duyulan uygulamalara ve bankanın faaliyetlerinin güven içinde sürdürülmesi bakımından önemli gördüğü diğer hususlara ilişkin görüşlerini yönetim kuruluna bildirmekle yükümlüdür.

4.2.1.2. İç Sistemlere İlişkin Yükümlülükler

29 no'lu madde gereği bankalar, maruz kaldıkları risklerin izlenmesi, kontrolünün sağlanması, faaliyetlerinin kapsamı ve yapısıyla uyumlu ve değişen koşullara uygun, tüm sube ve konsolidasyona tâbi ortaklıklarını kapsayan yeterli ve etkin bir iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim sistemi kurmak ve işletmekle yükümlüdürler.

4.2.1.3. İç Kontrol Sistemi

30 no'lu madde gereği; bankalar, iç kontrol sistemi kapsamında, faaliyetlerinin mevzuata, iç düzenlemelerine ve bankacılık teamüllerine uygun olarak yürütülmesini, muhasebe ve raporlama sisteminin bütünlüğünü, güvenilirliğini ve bilgilerin zamanında elde edilebilirliğini her seviyedeki personeli tarafından uyulacak ve uygulanacak sürekli kontrol faaliyetleri ile sağlamak, görevlerin fonksiyonel ayrımlarını, yetki ve sorumlulukların paylaşımını, fon ödemelerini, banka işlemlerinin mutabakatını, varlıkların korunmasını ve yükümlülüklerin kontrol altında tutulmasını temin etmek, maruz kalınan her türlü riskin tanınması,

değerlendirilmesi ve yönetimi için gerekli alt yapıyı hazırlamak ve yeterli iletişim ağını oluşturmak zorundadır. iç kontrol faaliyetleri yönetim kuruluna bağlı olarak çalışacak iç kontrol birimi ve personeli tarafından yürütülür.

4.2.1.4. Risk Yönetimi Sistemi

31 no'lu madde gereği; bankalar risk yönetimi sistemi kapsamında, risk politikalarını Kurulca (B.D.D.K.) belirlenen esaslar çerçevesinde oluşturmak, uygulamak ve raporlamak zorundadır. Risk yönetimi faaliyetleri yönetim kuruluna bağlı olarak çalışacak risk yönetimi birimi ve personeli tarafından yürütülür.

4.2.1.5. İç Denetim Sistemi

32 no'lu madde gereği; bankalar bütün birim, sube ve konsolidasyona tâbi ortaklıklarını kapsayan bir iç denetim sistemi kurmak zorundadır. Bu çerçevede, faaliyetlerin mevzuata, ana sözleşmeye, iç düzenlemelere ve bankacılık ilkelerine uygunluğu, banka müfettisleri tarafından denetlenir iç denetim faaliyetleri, tarafsız ve bağımsız bir şekilde, gerekli meslekî özen gösterilerek, yeterli sayıda müfettis tarafından yerine getirilir. Ana ortaklık niteliğindeki bankanın iç denetiminde görev alanlar konsolidasyona tâbi ortaklıklarda iç denetim görevini ifa edebilir. iç denetimle görevli birimce veya yetkili müfettislerce bu Kanunun 29 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamında düzenlenecek iç denetim raporunun, en az üçer aylık dönemler itibarıyla ve denetim komitesi aracılığıyla yönetim kuruluna tevdi zorunludur.

4.2.1.6. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

37 no'lu madde gereği; bankalar, kuruluş birliklerinin ve Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun görüşü alınmak suretiyle Kurul tarafından uluslar arası standartlar esas alınarak belirlenecek usûl ve esaslara uygun olarak muhasebe sistemlerinde tekdüzeni uygulamak; tüm işlemlerini gerçek mahiyetlerine uygun surette muhasebelestirmek; finansal raporlarını bilgi edinme ihtiyacını karşılayabilecek biçim ve içerikte, anlaşılır, güvenilir ve karşılaştırılabilir, denetime, analize ve yorumlamaya elverişli, zamanında ve doğru şekilde düzenlemek zorundadır. Yayınlanan finansal tabloların gerçeğe aykırı olduğunun tespiti hâlinde Kurul gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

4.2.1.7. Sorumluluk

41 no'lu madde gereği, Banka Yönetim kurulu, bu Kanunun 37 nci maddesi uyarınca faaliyetlerin muhasebeleştirilmesi, finansal tabloların hazırlanması, onaylanması, denetlenmesi, yetkili mercilere sunulması ve yayımlanması dâhil finansal raporlama sistemini, görev, yetki ve sorumlulukları belirlemek, bilgi sistemlerini yeterli hale getirmek ve uygulamayı gözetmekle yükümlüdür⁹².

4.2.2. B.D.D.K. Yönetmelikleri ile Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Uygulamalar

Bu başlık altında B.D.D.K.'nın risk yönetimi ile denetim süreçlerine ilişkin yayınladığı yönetmelikler hakkında bilgi verilecektir.

4.2.2.1. Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemlerine İlişkin Yönetmelik

08.02.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankaların iç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkındaki Yönetmelik" uyarınca Bankaların iç denetim ve risk yönetimi sistemlerine ilişkin gerçekleştirmeleri gereken faaliyetler belirtilmiştir.İlgili yönetmeliğin 3 no'lu maddesi uyarınca bankalar, bünyelerinde, faaliyetlerinin kapsamı ve yapısıyla uyumlu, değişen koşullara cevap verebilecek nitelik, yeterlilik ve etkinlikte, bu Yönetmelik hükümlerine uygun iç denetim ve risk yönetim sistemlerini kurmak, idame ettirmek ve geliştirmek zorundadırlar.

4 no'lu madde gereği bankalar iç kontrol işlevini etkin bir şekilde yerine getirmek amacıyla, asgari olarak,

- Karar alma sürecine ilişkin usul ve esasları,
- Risk yönetimi kapsam ve uygulaması,
- Risklerle ilgili limit ve standartları belirleme ve uygulama süreçleri,
- Bilgi işlem altyapısı üzerinde oluşturulacak kontroller,
- Finansal ve yönetsel raporlama,
- Personel politikası,
- Sorumlulukların belirlenmesi,

⁹² Bankacılık Kanunu, **age**, 10-13

- Denetim ve kurallara riayet,
- Usülsüz işlemlerin önlenmesi

hususlarında yazılı iç kuralları bu yönetmelik hükümlerine uygun olarak tesis etmek ve uygulamak zorundadırlar.

5 no'lu madde gereği, iç kontrol islevi kapsamındaki faaliyetlerin yönetim kurulu, üst düzey yönetim ve bankanın her seviyedeki personeli ile teftis kurulu, iç kontrol merkezi ve risk yönetimi grubu tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. 6 no'lu madde ile Banka Yönetim Kurulu'nun iç kontrol islevinin gerçekleştirilmesindeki görev ve sorumluluğu belirtilmiştir. Söz konusu madde uyarınca Yönetim kurulu, bankanın kontrol faaliyetlerine ilişkin önemli strateji ve politikaları oluşturarak, onaylar, uygulanmasını dönemsel olarak inceler ve bankanın bünyesinde kurumsal yapıya uygun ve etkin bir iç denetim sistemi ile risk yönetimsisteminin kurulması ve sürdürülmesi hususunda gerekli tedbirleri alır.

8 no'lu madde ile Bankaların bünyesinde Üst Düzey Risk Komitesi (ÜDRK) oluşturulması zorunlu kılınmıştır. Madde gereği Üst düzey risk komitesi, bankanın konsolide ve konsolide olmayan bazda izleyeceği risk yönetimi stratejilerinin, politikalarının hazırlanmasından, yönetim kurulunun onayına sunulmasından ve uygulamaların izlenmesinden sorumlu tutulur.

12 no'lu madde ile Banka genelinde uygulanacak iç kontrol faaliyetleri belirtilmiştir. Söz konusu madde gereği iç kontrol süreci ve faaliyetlerinde aşağıdaki unsurlara yer verilmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu ile banka üst düzey yönetiminin gözetim ve incelemeleri

- Faaliyet kontrolleri
- Maddi unsurlara ilişkin kontroller
- Limitlere uygunluk incelemeleri, asım ve aykırılıkların takibi
- Onay ve yetki sistemi
- Sorgulama ve mutabakat sistemi

14 no'lu madde kapsamında bankalarda güvenilir bilgi erişim sistemlerinin tesis edilmesi belirtilmiştir. Madde gereği; iç kontrol islevinin iyi çalışmasının ve gerekli bilgi ihtiyacının karşılanmasının sağlanması bakımından verilerin ve diğer bilgilerin

elektronik ortamda saklanılmasına ve kullanılmasına olanak veren, güvenilir etkin yönetim bilgi sistemlerinin tesis edilmesi zorunludur.

15 no'lu madde kapsamında bilgi sistemleri ile bilgi işlem teknolojisinin kontrolü amaçlanmaktadır. Madde gereği; bilgi sistemlerinin ve bilgi işlem teknolojisinin içerdiği risklerin, bankaların faaliyetlerinin kesintisiz yürütülmesi ve muhtemel zararların önlenmesi amacıyla, etkin olarak kontrolü şarttır.

32 no'lu madde ile Bankaların risk politikaları oluşturmaları gerekliliği belirtilmiştir. Madde kapsamında; risk politikaları ve bunlara ilişkin uygulama usulleri, risk yönetimi grubunun önerilerinin de dikkate alınması suretiyle yönetim kurulu tarafından oluşturularak yürürlüğe konulan ve üst düzey yönetim tarafından uygulanan yazılı standartları ihtiva eder. Banka personeli risk politikaları ve bunlara ilişkin uygulama usullerinden haberdar edilir.

33 no'lu madde ile risk yönetiminin organizasyonu konusunda bilgi verilmistir. Madde gereği; risk yönetiminin organizasyonel yapısının oluşturulması çerçevesinde yönetim kuruluna doğrudan bağlı, bağımsız çalışan üst düzey risk komitesi; bu komiteye bağlı banka risk komitesi ve buna bağlı olarak, bankanın faaliyetlerinin yapısına uygun sayıda ve özellikle münferit risk yönetimi komiteleri tesis edilir.

34 no'lu madde ile risk yönetim grubunun temel görevleri ve sorumlulukları belirlenmiştir. Risk Yönetimi grubu risklerin izlenmesi ve analizi kapsamında; pozisyonlara ve fiyatlara ilişkin verilerin izlenmesi, risk tutarlarının izlenmesi, limit ihlallerinin tanımlanması ve izlenmesi, muhtemel senaryoların analizi, risk tutarlarının özetlenmesi ve raporlanması, diğer birim ve iş alanları ile uyumu ve geriye dönük test uygulanması konularından sorumludur.

38 no'lu madde ile risklerin ölçülmesi, izlenmesi ve yönetimi konusunda bilgi verilmiş olup, bankalar, tasıdıkları tüm riskleri tespit edecek, ölçecek, kontrol edecek, yönetecek ve bu riskler için yeterli sermayeyi bulunduracak şekilde yönetim kurulunun ve üst düzey yönetimin izleme işlevini de içeren geniş kapsamlı bir risk yönetimi sistemi tesis ve idame ettirmek zorundadırlar⁹³.

⁹³ BDDK Yönetmelik, 2001, age, 4-19

4.2.2.2. Sermaye Yeterliliğine İlişkin Yönetmelik

01.03.2003 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan, “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönetmelik” uyarınca, Bankaların üstlendikleri risklere istinaden tutmaları gereken sermayeler açıklanmaktadır.

4’ nolu madde ile konsolide edilmemiş mali tablolar esas alınarak sermaye yeterliliği standart oranının hesaplanma yöntemi belirtilmektedir.

Sermaye yeterliliğinin payı olan Özkaynak tutarının hesabında, ana sermaye, katkı sermaye ve üçüncü kusak sermayenin nelerden oluştuğu belirtilmektedir. Belirtilen sermayelerden, indirilen Değerler’in çıkarılması ile Özkaynak tutarına ulaşılmaktadır.

Madde gereği, Banka’nın aktifleri, Risk ağırlıklı varlık olarak;

- Risk ağırlığı % 0 olanlar,
- Risk ağırlığı % 20 olanlar,
- Risk ağırlığı % 50 olanlar,
- Risk ağırlığı % 100 olanlar,
- Piyasa riskine esas tutar

olarak sınıflandırılmakta ve risk ağırlıklı varlıkların toplam tutarı ile özkaynak tutarının birbirine bölünmesi sonucu, sermaye yeterlilik oranı hesaplanmaktadır. Risk ağırlıklı varlıklar, ağırlıklı olarak alınan teminatlara göre sınıflandırılmaktadır. Yönetmeliğin 6 no’lu maddesinde; “Sermaye yeterliliği standart oranının bankalarca konsolide olmayan ve konsolide bazda asgari % 8 olarak tutturulması ve idame ettirilmesi şarttır. Mart, Haziran, Eylül ve Aralık ayı sonu itibarıyla hesaplanan standart oranlar, ilgili dönemlere ait bilanço ve kâr ve zarar cetvelleri ile birlikte yayımlanır.” ifadesi bulunmaktadır.

7 no’lu madde de, piyasa riskine esas tutarın hesaplanması konusunda bilgi verilmekte ve “Piyasa Riskine Esas Tutar; Ulusal Denetim Otoritesi (B.D.D.K.) tarafından onaylanan bir risk ölçüm modeli bulunan bankalarca, hesaplanan riske maruz degere dayalı sermaye yükümlülüğünün “12,5” ile çarpılması suretiyle bulunur” şeklinde belirtilmektedir.

13 no'lu madde gereği piyasa riskine esas sermaye yükümlülüğünün hesabında, risk ölçüm modellerini kullanan bankaların, düzenli olarak ayrıntılı bir stres testi programı uygulamak zorunda oldukları ifade edilmektedir.

14 no'lu madde de ise, bankaların kullandıkları modellerin doğruluğunu ve performansını ölçmek amacıyla, risk unsurlarında meydana gelebilecek değişimlerden dolayı geçmiş 250 işgünü içerisinde portföy değerlerinde gerçekleşen günlük kazanç ve kayıplarını, risk ölçüm modelleri ile tahmin ettikleri günlük "Riske Maruz Değer" rakamlarıyla karşılaştırmak suretiyle her ay "Sapma Sayısı"ni tespit etmek zorunda oldukları belirtilmektedir⁹⁴.

4.2.2.3. Kur Riskine İlişkin Yönetmelik

19.02.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Özkaynak Standart Oranının Bankalarca Konsolide ve Konsolide Olmayan Bazda Hesaplanması ve Uygulanması Hakkında Yönetmelik", bankaların döviz varlık ve yükümlülükleri arasında dengelerin kurulmasını ve özkaynakları ile uyumlu bir seviyede döviz pozisyonu tutmalarını temin etmek üzere, döviz yönetimlerinde uygulayacakları yabancı para net genel pozisyon/özkaynak standart oranına ilişkin usul ve esasların tespit edilmesine yöneliktir. Yönetmeliğin 4 no'lu maddesinde; "yabancı para net genel Pozisyon /özkaynak standart oranının mutlak değerlerinin haftalık basit aritmetik ortalaması ± 20 'yi aşamaz." ifadesi bulunmaktadır. Bankalar hesaplanan standart oranları haftalık olarak B.D.D.K.'ya göndermekle mükellef tutulmuşlardır.

4.2.2.4. Bankalarca Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Yönetmelik

30.06.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bankalarca Karşılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik" , bankaların kredileri ile diğer alacaklarının niteliklerine göre sınıflandırılması ve bunlar için ayrılacak karşılıklara ilişkin esas ve usullerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Yönetmelikteki 4 no'lu madde gereği, Bankaların kredilerini ve diğer alacaklarını tahsil kabiliyetine ve borçluların kredi değerliliğine göre, Yönetmelikte yer alan kriter ve açıklamalara istinaden aşağıdaki gruplar itibariyle sınıflandırmaları şart koşulmuştur.

⁹⁴ BDDK Yönetmelik, 2003, age, 5-12

- Birinci Grup- Standart Nitelikli Krediler ve Diğer Alacaklar
- İkinci Grup- Yakın izlemedeki Krediler ve Diğer Alacaklar (Anaparanın, faizin veya her ikisinin tahsili vadesinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren 90 günü geçmeyen)
- Üçüncü Grup- Tahsil imkanı Sınırlı Krediler ve Diğer Alacaklar (Anaparanın, faizin veya her ikisinin tahsili vadesinden veya ödenmesi gereken tarihlerden itibaren 90 günden fazla geciken ancak 180 günü geçmeyen)
- Dördüncü Grup- Tahsili Süpheli Krediler ve Diğer Alacaklar (Anapara veya faizin ya da her ikisinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsilinin gecikmesi 180 günü geçen, ancak 1 yılı geçmeyen)
- Besinci Grup- Zarar Niteliğindeki Krediler ve Diğer Alacaklar (Ana paranın veya faizin veya her ikisinin vadesinden veya ödenmesi gereken tarihten itibaren tahsili 1 yıldan fazla gecikmiş)

Yönetmelikteki 7.madde gereği, bankalarca ayrılacak özel ve genel karşılıkların oranları belirtilmektedir. Kredi ve alacağın Üçüncü Gruba alındığı tarihten itibaren en az yüzde yirmisi, Dördüncü Gruba alındığı tarihten itibaren en az yüzde ellisi, Besinci Gruba alındığı tarihten itibaren yüzde yüzü oranında özel karşılık ayrılması gerekmektedir.

Aynı madde gereği, bankalar standart nitelikli nakdi kredileri ve yakın izlemedeki nakdi kredileri toplamının binde beşi ve teminat mektupları, aval ve kefaletleri ile diğer gayrinakdi kredileri toplamının binde biri oranında genel karşılık ayırmak zorundadır⁹⁵.

4.2.3. Risk Yönetimi ve Denetim Süreçlerine İlişkin Genel Banka Uygulamaları

B.D.D.K.'nın öngördüğü mevzuat düzenlemeleri harici Bankalar risk yönetimi ve denetim süreçlerine ilişkin Banka özelinde uygulamalar da gerçekleştirmektedirler. Kredi riski için, Banka genelinde derecelendirme (rating ve scoring) yaklaşımları ile kredi müşterilerinin risk oranları ve temerrüt ihtimalleri modellenmektedir. Kredi riski açısından, borçlu veya borçlular grubu risk sınırlamasına tabi tutulmaktadır. Sektör bazında risk yoğunlaşması her ay sonu itibarıyla takip edilmektedir. Kredi müşterilerinin coğrafi dağılımı aylık olarak takip edilmektedir. Banka kredi

⁹⁵ BDDK Yönetmelik, 2006, age, 1-6

politikaları çerçevesinde kredilerin degerliliğini analiz edilerek, firmaların finansal durumu ve kredinin türüne göre nakit teminatlar, banka garantisi, gayrimenkul ipotegi, menkul rehni, kambiyo senetleri veya diger kisi ve kuruluşların kefaletleri teminat olarak alınmaktadır.

Mevzuat haricinde, piyasa riski için geliştirilen içsel modeller kullanılarak riske maruz deger ölçülmektedir. Ayrıca, nakit akıs projeksiyonu, durasyon ve fark analizi gibi geleneksel risk ölçüm yöntemleri de kullanılmaktadır. Faiz oranı riskine ilişkin varlıkların, yükümlülüklerin ve bilanço dışı kalemlerin faize duyarlılığı haftalık Aktif-Pasif Komitesi toplantılarıyla piyasadaki gelişmelerin de dikkate alınmasıyla degerlendirilmekte ve duyarlılık analizleri gerçekleştirilmektedir. Bankanın maruz kaldığı faiz oranı riskinin ölçülmesinde, standart metod, riske maruz deger (RMD) ve Aktif-Pasif risk ölçüm yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemle bilanço içi ve dışı faize duyarlı açık rakamı takip edilebilmektedir. Likidite riskinden korunmak amacıyla Bankalar fonlama kaynaklarını müşteri mevduatı ve yurtdışından kullanılan krediler olmak üzere çeşitlendirmekte, varlık ve yükümlülükler arasında vade uyumunun sağlanması gözetilmekte, piyasa dalgalanmaları neticesinde ortaya çıkabilecek likidite ihtiyacının eksiksiz bir biçimde sağlanabilmesi amacıyla likit degerler muhafaza etmektedirler. Aktif ve pasif kalemlerin kalan vadelerine göre listelenmesi yapılarak, net likidite açığı takip edilmektedir. Operasyonel riskler için, banka genelinde politika ve prosedürlerin yayınlanması ve Teftis Kurulu Başkanlığı ile iç Kontrol Merkezi tarafından periyodik olarak, sözkonusu politika ve prosedürlere uyumun kontrolü sağlanmaktadır⁹⁶.

⁹⁶ AnadoluBank A.Ş., **Risk Yönetim Rehberi**, (İstanbul, 2007), 6

5. BASEL II KRİTERLERİ KAPSAMINDA SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOSUNUN HESAPLANMASI, OPERASYONEL RİSK HESABINDA KULLANILAN FARKLI ÖLÇÜM YAKLAŞIMLARININ SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOSUNA ETKİSİ VE SERMAYE YETERLİLİK RASYOSUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çalışmanın uygulama bölümünde ilk olarak risk yönetimi kapsamında özel bir türk bankasının sermaye yeterlilik rasyosu hesaplanacak söz konusu hesaplamalarda operasyonel risk için farklı ölçüm yaklaşımlarının (temel gösterge, standart yaklaşım ve alternatif standart yaklaşım) sermaye yeterlilik rasyosu üzerine etkisi analiz edilmeye çalışılacak, ikinci olarak aktif büyüklüğü birbirine benzer iki özel türk bankasının kredi riski, piyasa riski, operasyonel riski ve sermaye yeterlilik oranı hesaplanarak karşılaştırma yapılacak ve son olarak da Türkiye’de kurulan ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının sermaye yeterlilik oranları ile bu bankalara ait bağımsız değişkenler arasındaki ilişki incelenerek, sermaye yeterlik rasyosunu etkileyen faktörler belirlenmeye çalışılacaktır.

5.1 Türk Bankacılık Sistemi

Türkiye’de Bankalar mevduat toplama izni olan (ticaret bankaları) ve mevduat kabul etmeyen bankalar olmak üzere 2 ana gruba ayrılmaktadır. Ayrıca, her bir grup sermaye kaynağına göre özel, kamu ve yabancı olmak üzere üç alt gruba ayrılmaktadır.

Ticaret bankaları mevduat toplama lisansına sahiptir. Bu bankalar sermaye piyasası işlemleri yanı sıra yatırım bankacılığı alanında da faaliyet göstermektedir. Günümüzde hızla gelişen teknolojinin de yardımıyla geniş bir ürün ve hizmet yelpazesine sahiptirler. 2007 yılsonu verileriyle Türkiye’de faaliyet gösteren Ticaret bankalarının sayısı 33’dür. Bunlardan 3 tanesi kamusal sermayeli, 12’si özel sermayeli, 1 tanesi tasarruf mevduatı sigorta fonuna devir, 17’si ise yabancı sermayeli bankalardır. Kamusal sermayeli ticaret bankaları yurt genelinde yaygın şube ağına sahiptir. Ticari bankacılık işlemlerinin yanı sıra, tarım sektörü ile küçük

ve orta ölçekli işletmelerin finansmanında ihtisas sahibidirler. Özel sermayeli ticaret bankaları arasında, yurt genelinde yaygın şube ağına sahip olan ve her türlü bankacılık hizmetini sunan büyük ölçekli ticaret bankaları ile daha çok büyük şehirlerde faaliyetlerini yoğunlaştırmış olan, toptancı bankacılık yapan küçük ve orta ölçekli ticaret bankaları yer almaktadır.

Yabancı bankalar, Türkiye’de şube açmış ve kurulmuş bankalar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bu bankalar, diğer ticaret bankaları ile aynı düzenlemelere tabidirler.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde, alacakların tahsili amacıyla 1 banka faaliyette bulunmaktadır.

Bankacılık sisteminde yeniden yapılanmanın yaşandığı 1999-2003 döneminde 20 tane banka mali durumunun zayıflaması nedeniyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmiştir. Bu bankaların tüm yükümlülükleri Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafında üstlenilmiştir. Diğer yandan, 8 bankanın faaliyetine son verilmiş ve tasfiye edilmiştir. Aynı dönemde Fondaki bankalardan bazılarının satın alınması da dahil olmak üzere bankacılık sektöründe 11 tane banka birleşmesi gerçekleşmiştir.

Mevduat kabul etmeyen bankalar, tasarruf sahibine dönük bireysel hizmetler değil, daha çok sermaye piyasası işlemleri, portföy yönetimi ve danışmanlık hizmetleri gibi alanlarda faaliyet göstermektedirler. Ayrıca, kaynak olarak kullanabildikleri bazı özel fonlardan kredi de verebilirler. 2007 yılı sonu itibariyle mevduat kabul etmeyen banka sayısı 13’dir.

2007 yılı sonunda bankacılık sisteminde yurtdışındaki şubeler de dahil olmak üzere 7.366 şube bulunmaktadır. Bunların 2.165 tanesi kamusal sermayeli ticaret bankalarına aittir. Özel sermayeli ticaret bankalarının şube sayısı ise 3.868 tanedir.

Sektörde istihdam edilen kişi sayısı 153.783’dir. Bankacılık sektöründe çalışanların yüzde 26’sı kamusal sermayeli ticaret bankalarında, yüzde 51’i özel sermayeli ticaret bankalarında, , yüzde 19’u yabancı bankalarda çalışmaktadır. 2007 Eylül ayı verilerine göre sektördeki en büyük aktif büyüklük 77.089.454.000 YTL ile Ziraat

Bankası'na aittir ve Ziraat Bankası'nı sırasıyla İş Bankası, Akbank, Garanti ve Yapı Kredi vs. takip etmektedir.¹⁹³

5.2. Uygulamanın Amacı

1988 tarihli Basel I Uzlaşısı, bankacılık sektöründeki ilk sermaye standardını oluşturmuştur. Ancak bu Uzlaşım yayımlandığı ilk günden itibaren eksiklikleri nedeniyle eleştirilmeye başlanmıştır. Bu eksikliklerin giderilmesi amacıyla, yeni bir bankacılık sermaye standartları taslağı Basel Komitesi tarafından 1999 yılında tartışılmaya açılmıştır. Basel II olarak da bilinen bu taslak, yeni bankacılık sermaye standartları olarak 26 Haziran 2004 tarihinde Basel Komitesi tarafından internet üzerinden yayınlanmıştır. Piyasalarda sunulan ürün ve hizmetlerin gelişmesi ve daha karmaşık hale gelmesiyle ortaya çıkan Finansal skandallar sonucu operasyonel riskin bankalar için önemli boyutu anlaşılmasına başlanmıştır. Operasyonel risk genel olarak kredi ve piyasa riski dışında kalan tüm riskler olarak ifade edilmiştir. Basel II düzenlemesinin Haziran 2004 tarihinde yayınlanmasıyla birlikte, bankacılıkta operasyonel risklerin ölçümü ve sermaye yeterliliği oranına dâhil edilmesi konusu daha güncel hale gelmiştir.

Bu çalışmanın başlıca amaçları şunlardır:

- Anadolubank'ın 2005, 2006 ve 2007 yıllarına ait detaylı gerçek portföy verileri kullanılarak, Basel II kriterlerinde belirtilen kredi ve piyasa risklerinin standart yöntem ile operasyonel riskinin ise temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım ve alternatif standart yaklaşım ile ölçülmesi neticesinde hesaplanan sermaye yeterlilik rasyolarının karşılaştırılmasını ve kullanılan farklı yöntemlerin Bankanın sermaye yeterliliği oranı üzerindeki etkileri incelemek.
- Aktif büyüklüğü ile Anadolubank A.Ş. ile benzerlik gösteren Tekstilbank A.Ş.'nin sermaye yeterlilik oranını hesaplayarak iki bankanın kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk bağlamında karşılaştırmak.
- Türkiye'de kurulan ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının sermaye yeterlilik rasyolarına (SYO) temel bilanço kalemlerinin, bankaya ait bazı içsel

¹⁹³ "İstatistiki Veriler", http://www.bddk.org.tr/turkce/Istatistiki_Veriler/Istatistiki_Veriler.aspx [20.05.2008]

değişkenlerin ve Borsaya kote olmuş bankaların piyasa değeri / defter değeri (PD/DD) oranına etkisinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

5.3. Uygulamanın Kapsamı

Anadolubank A.Ş., Tekstilbank A.Ş. ve Türkiye’de kurulan ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının Sermaye yeterliliği standart oranının tespitinde kullanılan risk ölçüm yöntemlerinde; Sermaye yeterliliği standart oranının hesaplanması 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış olan “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönetmelik” ile “Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelik” çerçevesinde yapılmıştır Sermaye yeterliliği standart oranının hesaplanmasında hesap ve kayıt düzenine ilişkin mevzuata uygun olarak düzenlenen veriler kullanılmıştır.

Özkaynakların hesaplanmasında sermayeden indirilen değer olarak dikkate alınan tutarlar risk ağırlıklı varlıklar, gayrinakdi krediler ve yükümlülüklerin hesaplanmasına dahil edilmemiştir. Risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasında, tükenme ve değer kaybı ile karşı karşıya olan varlıklar, ilgili amortismanlar ve karşılıklar düşüldükten sonra kalan net tutarlar üzerinden hesaplara alınmıştır.

Gayrinakdi krediler ve taahhütler ile ilgili işlemlerde karşı taraftan olan alacaklar, varsa bu işlemler için "Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar için Ayrılacak Karşılıklara ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"e istinaden ayrılan ve pasif hesaplar arasında izlenen özel karşılıklar düşüldükten sonraki net tutar üzerinden “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönetmelik”in 5 inci maddesinde belirtilen oranlar ile krediye dönüştürülerek ilgili risk grubuna dahil edilmiş ve risk grubunun ağırlığı ile ağırlıklandırılmıştır. Türev Finansal Araçlar ile ilgili işlemlerde, kredi riskine esas tutarların hesaplanmasında, karşı taraftan olan alacaklar, “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönetmelik”in 5 inci maddesinde belirtilen oranlar ile krediye dönüştürülerek ilgili risk grubuna dahil edilmiş ve ilgili risk grubunun ağırlığı ile ikinci defa ağırlıklandırılmıştır.

5.4. Anadolu Bank A.Ş. Uygulaması

Anadolubank A.Ş. 1996 Bakanlar Kurulunun 11 Ekim 1996 tarih ve 22784 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 18 Eylül 1996 tarih ve 96/8332 sayılı Kararına istinaden "Anadolubank A.Ş." ünvanıyla kurulmuş ve 11 Nisan 1997 tarih ve 4269 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde tescil edilmiştir. Hazine'nin 25 Ağustos 1997 tarih ve 39692 sayılı yazısı ile Anadolu Bank A.Ş.'ye faaliyet izni verilmiştir. 1997 yılında Özelleştirme İdaresi'nce Etibank A.Ş.'nin 3'e ayrılarak Etibank A.Ş., Denizcilik Bankası T.A.Ş. ve Anadolu Bankası T.A.Ş. adı altında 3 ayrı özelleştirme işlemine tabi tutulması sonucunda açılan özelleştirme ihalesi kapsamında "Anadolu Bankası T.A.Ş."nin isim ve lisans haklarının Anadolu Bank A.Ş.'ye devri gerçekleştirilmiştir. 27 Eylül 1997'de faaliyetlerine 3 şube ile başlayan Anadolu Bank A.Ş.'nin şube sayısı 2007 yılsonunda 76'ya yükselmiştir. Anadolu Bank 3.029.698.000 YTL'lik aktif büyüklüğü 76 şubede toplam 1788 çalışanıyla sektörde yer almaktadır ve bir Habaş Şirketler Grubu iştirakidir.

Çalışmanın bu bölümünde Anadolu Bank A.Ş. nin kredi riski, piyasa riski ve operasyonel riski hesaplanarak sermaye yeterlilik rasyosu bulunacak operasyonel risk hesaplaması sırasında 3 farklı yöntem (temel gösterge, standart yaklaşım, alternatif standart yaklaşım) kullanılarak sermaye yeterlilik rasyoları karşılaştırılacaktır.

5.4.1. Kredi Riskinin Hesaplanması

Kredi riski, bankaya karşı olan yükümlülüklerin zamanında yerine gerilmemesi nedeniyle doğabilecek zararlar olarak tanımlanabilir. Bu risk miktarının ölçümü için standart yöntem kullanılmıştır. Standart yöntem, Basel I Uzlaşısında tanımlanan risk gruplamasının aslında biraz daha detaylandırılmış hali gibi görülebilir. Bu yöntem banka ile kredi ilişkisinde bulunan her bir tarafın bir dışsal risk derecelendirme kuruluşundan kalite notu almasına ve bu kalite notuna denk düşen bir risk ağırlığı ile değerlendirilmesi esasına dayanmaktadır.

Tablo 3: AnadoluBank A.Ş. Kredi Riskine Esas Tutar Hesaplaması

	31.12.2007			
	Risk Ağırlıkları			
	0%	20%	50%	100%
Kredi Riskine Esas Tutar				
Bilanço Kalemleri (Net)	1.017.600	146.938	316.454	1.548.270
Nakit Değerler	23.218	-	-	-
Vadesi Gelmiş Menkul Değerler	-	-	-	-
T.C. Merkez Bankası	21	-	-	-
Yurtiçi, Yurtdışı Bankalar, Yurtdışı	-	145.999	-	21.751
Para Piyasalarından Alacaklar	110.000	-	-	-
Ters Repo işlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-
Zorunlu Karşılıklar	406.774	-	-	-
Krediler	52.171	239	313.687	1.382.757
Tasfiye Olunacak Alacaklar (Net)	-	-	-	-
Kiralama işlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-
Satılmaya Hazır Menkul Değerler	-	-	-	-
Vadeye Kadar Elde Tutul Menkul	390.468	-	-	-
Aktişerimizin Vadeli Satışından	-	-	-	-
Muhtelif Alacaklar	-	-	-	9.482
Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları	8.795	200	2.767	16.338
İştirak, Bağlı Ortak. ve Birlikte Kontrol	-	-	-	35,939
Maddi Duran Varlıklar	-	-	-	14.584
Diğer Aktifler	26.153	-	-	67.419
Nazım Kalemler	14.372	365.465	119.303	342.237
Gayrinakdi Krediler ve Taahhütler	14.372	301.736	119.303	339.415
Türev Finansal Araçlar	-	63.729	-	2.822
Risk Ağırlığı Verilmemiş Hesaplar	-	-	-	-
Toplam Risk Ağırlıklı Varlıklar	1.031.972	511.903	435.757	1.890.507

Kredi Riskine Esas Tutar (KRET) =0%*(1.031.972)+ 20%*(511.903)+
50%*(435.757) +100%*(1.890.507)

= 2,210,766

5.4.2.Piyasa Riski

Piyasa riski, finansal piyasaların normal hareketleri nedeniyle faiz oranları ve döviz kurlarında meydana gelen değişimler sonucunda, bir bankanın zarar etme veya sermaye kaybetme riski olarak tanımlanabilir. Piyasa riskinin ölçülerek, sermaye yeterliliği oranına dahil edilmesini BDDK 2001 yılı sonundan itibaren tüm bankalar için zorunlu hale getirmiştir. BDDK, piyasa riskinin hesaplanması için standart yöntemi zorunlu tutarken, riske daha hassas, gelişmiş ve risk yönetimi açısından daha esnek olan diğer risk ölçüm modellerinin kullanımını da teşvik etmektedir. Kurum tarafından kullanımına izin verilen bir risk ölçüm modeli bulunmayan, risk ölçüm modeli Kurumca yeterli görülmeyen ya da modellerinin yeterliliğinin ve güvenilirliğinin kaybolduğuna Kurumca kanaat getirilen bankalarca, piyasa riskine esas tutar, standart metoda göre hesaplanan genel piyasa riski, kur riski, spesifik risk, emtia riski, takas riski ve opsiyonlardan kaynaklanan piyasa riski için gerekli sermaye yükümlülükleri toplamının onikibuçuk ile çarpılması suretiyle bulunmaktadır. Anadolubank A.Ş.de genel piyasa riski ve spesifik risklere karşı bulundurulması gereken sermaye, “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”in hükümleri çerçevesinde Standart Metot kullanılarak hesaplanmakta ve aylık olarak raporlanmaktadır.

Tablo 4: Anadolubank A.Ş. Piyasa Riskine Esas Tutar Hesaplaması

	31.12.2007
(I) Genel Piyasa Riski İçin Hesaplanan Sermaye	7.682
(II) Spesifik Risk İçin Hesaplanan Sermaye	-
III) Kur Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü –	1.942
(IV) Emtia Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü	-
(V) Takas Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü	-
(VI) Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riski İçin	-

Tablo -4 devam

(VII) Risk Ölçüm Modeli Kullanan Bankalarda Piyasa	-
(VIII) Piyasa Riski İçin Hesaplanan Toplam Sermaye	9.624
(IX) Piyasa Riskine Esas Tutar (12,5 x VIII) ya da	120.300

5.4.3 Operasyonel Risk

Bir bankanın taşıdığı riskler karşılığında ayırması gereken sermaye miktarı, sermaye yeterliliği oranını etkiler. Operasyonel risk için ayrılması gereken sermaye miktarı da ne kadar yüksek olursa, Basel Komitenin % 8 olarak öngördüğü sermaye yeterliliği oranına ulaşmak o kadar zor olur. Bankalar risklerini en etkin şekilde yöneterek maruz kalacakları kayıpları azaltmak ve dolayısıyla daha az sermaye ayırarak sermaye yeterlilik oranlarını arttırmak isteği içindedirler. Basel Komitenin sermaye gereksinimi yaklaşımları için ortaya attığı görüş, her bir derece gelişmiş yaklaşımın bankayı bir önceki yaklaşıma göre daha az sermaye gereksinimine ulaştıracağıdır. Bu nedenle bankalar daha gelişmiş yaklaşımları kullanmak istegindedirler. Ancak Basel Komite, bankaların faaliyet gösterdiği ülkenin bankacılık otoritesinin onayı olmadan istedikleri yaklaşımı kullanabilmelerine izin vermektedir.

Türk Bankacılık sektörünün denetim ve düzenleme otoritesi olan BDDK, operasyonel risk için sermaye tutulmasını 2007 yılı itibariyle zorunlu tuttuğu için Türkiye’de faaliyet göstermekte olan tüm bankalar bu cari dönem için operasyone risklerini için sermaye yeterlilik oranı hesaplamalarına dahil etmişlerdir.

Operasyonel risk, Türk Bankaları için henüz oldukça yeni bir kavramdır. Uluslararası standartları yakalamayı hedefleyen bankalar, operasyonel risklerini tanımak ve kayıp verilerini toparlayabilmek için geçmiş dönem teftiş raporlarını yeniden değerlendirmekte ve bir veritabanı oluşturmaya çalışmaktadır. Operasyonel riskin Türk Bankacılık sistemi için yeni bir kavram olması nedeniyle, sektörde faaliyet gösteren çoğu banka operasyonel risk çalışmalarına yeni başlamış olmakla beraber bu çalışmalarda yol alan birkaç büyük ölçekli bankada mevcuttur. Özellikle yabancı sermayeli bankalarda daha ileri düzeyde operasyonel risk çalışmalarının yapıldığı sektörde bilinmektedir.

5.4.3.1 Temel Gösterge Yaklaşımının Kullanılması

Türkiye’de faaliyet gösteren diğer bankalarda olduğu gibi ilk defa 2007 yılında operasyonel riskini sermaye yeterlilik oranı hesaplamasına dahil eden Anadolubank A.Ş. de hesaplama yapılırken yıllık brut gelir, faiz gelirleri ile faiz dışı gelirlerin net tutarlarının toplamından satılmaya hazır ve vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymetler hesaplarında izlenen menkul değerlerin satışından kaynaklanan kâr/zarar ile olağanüstü gelirler ve sigortadan tazmin edilen tutarlar düşülerek hesaplanmaktadır. (Bkz. Ek.1 ve Ek.2) Anadolubank A.Ş.’nin operasyonel riske esas tutarı, 1 Kasım 2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”in 1 Haziran 2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 4. bölümü “Operasyonel Riske Esas Tutarın Hesaplanması” uyarınca Banka’nın son üç yılına ait 2005, 2006 ve 2007 yıl sonu brüt gelirleri kullanmak suretiyle hesaplanmıştır.

31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla operasyonel riske esas tutar, BDDK’nın 7 Şubat 2008 tarih ve BDDK.BYD.126.01 sayılı yazısına istinaden 2007, 2006 ve 2005 yıl sonu brüt gelirleri üzerinden hesaplanmıştır.

31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla hesaplanan 22,035 YTL maruz kalınabilecek operasyonel riski temsil etmekte olup aynı zamanda operasyonel riskin ortadan kaldırılması için gerekli minimum sermaye tutarını ifade etmektedir.

Tablo 5: Temel Gösterge Yaklaşımı Kullanılarak Hesaplanan Operasyonel Riske Esas Tutar

Temel Gösterge Yaklaşımı	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
1 Net Faiz Gelirleri	169.136	104.078	82.820	87.244
2 Net Ücret ve Komisyon Gelirleri	58.701	44.188	26.675	21.249
3 Temettü Gelirleri	0	0	0	0

Tablo 5 - devam

4 Ticari Kâr/Zarar (Net)	-12.770	23.424	27.421	16.430
5 Diğer Faaliyet Gelirleri	7.875	5.895	4.375	7.506
6 SHMD ve VKET Satış Kârı/Zararı	0	558	0	10.032
7 Olağanüstü Gelirler	0	0	0	0
8 Sigortadan Tazmin Edilen Tutarlar	0	0	0	0
9 Brüt Gelir (1+2+3+4+5-6-7-8)	222.942	177.027	141.291	122.377
10 Sermaye Yükümlülüğü (9 x %15)	33.441	26.554	21.194	18.357
11 Operasyonel Risk Sermaye Yük. Ortalaması	27.063	22.035		
12 Operasyonel Riske Esas Tutar (11 x 12,5)	338.288	275.434		

5.4.3.2 Standart Yaklaşımın Kullanılması

Standart yaklaşımının uygulanmasında bankanın tüm faaliyetleri 8 farklı faaliyet kolunda incelenmektedir. Operasyonel riskin hesaplanmasında standart yaklaşımı kullanabilmek için Anadolubank A.Ş. nin 31.12.2007 tarihli mizanındaki kalemler kurumsal finansman, alım/satım, perakende bankacılık, ticari bankacılık, ödeme ve takas, aracılık işlemleri, aktif yönetimi ve perakende komisyonculuk olmak üzere sekiz ayrı faaliyet kolu olarak ayrıştırılmıştır. (Bkz. Ek.3, Ek.4, Ek.5) BDDK'nın QIS Raporlamasında kullandığı hesaplama yöntemi temel öncelikli olarak Bankanın aktif büyüklüğü 8 farklı faaliyet koluna göre ayrıştırılmış ve Bankanın aktifleri içinde yüzdeleri hesaplanmıştır.

Tablo 6: Anadolubank A.Ş. Aktif Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayrıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular

AKTİF BÜYÜKLÜK		
Faaliyet Kolu	Tutar	Oran
Aracılık	140	0
Kurumsal Finansman	6.852	0,20
Perakende	884.358	28,60
Ticari	1.566.197	50,70
Perakende Komisyonculuk	3	0
Alım	631.839	20,50
TOPLAM	3.0189.388	100
Hariç Tutulan (Bilgi için)	1.470.722	

Aktif büyüklüğün 8 farklı faaliyet koluna ayrıştırılması ve toplam aktif büyüklük içindeki yüzdelerinin hesaplanması sonrasında BDDK'nın QIS Raporlamasındaki hesaplamaları örnek alınarak bankanın gelir ve gider kalemleri de yukarıda hesaplanan faaliyet kollarının aktif büyüklük içindeki oranları göz önünde bulundurularak aynı şekilde 8 farklı faaliyet koluna ayrıştırılmış ve söz konusu hesaplamalar neticesinde elde edilen bulgular aşağıda tablolaştırılmıştır.

Tablo 7: AnadoluBank A.Ş. Gelir Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayrıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular

GELİRLER	
Sınıflama	Tutar
Aracılık	2.067,60
Ticari	96.525,60
Ticari-Hesaplama Dışı	0
Kurumsal Finansman	0
Hesaplama Dışı	6.164,40
Fonlama	9.046,80
Ödeme	2.432,40
Diğer	75.315,60
Perakende	32.697,60
Perakende Komisyonculuk	0
Perk -Tic	199.640,40
Perk - Tic - Kur.Fin	71.070,00
Perk - Tic – Alım - Kur.Fin	1.623,60
Alım	251.712,00
Alım - Tic.	0
Alım - Hes.Dışı	35.127,60
<hr/>	
Bilgi İçin	
a) Faaliyet kollarına dağıtılan gelirler	734.086,92
b) Giderden indirim yapılacak gelirler	9.046,80
c) Brüt gelir hesaplamasından hariç tutulan gelirler (Exclude)	40.289,88
<hr/>	
<hr/>	
TOPLAM GELİRLER	783.423,60

Tablo 8: AnadoluBank A.Ş. Gider Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Ayırıştırılması Neticesinde Elde Edilen Bulgular

GİDERLER	
Sınıflama	Tutar
Ticari	1.120,80
Ticari-Hesaplama Dışı	0
Hesaplama Dışı	130.438,80
Fonlama	211.414,80
Ödeme	412,80
Diğer	145.194,00
Perakende	3.166,80
Perakende Komisyonculuk	0
Perk. - Tic	58,80
Perk. - Tic - Kur.Fin	8.752,80
Perk. - Tic - Ödeme	728,40
Perk. - Tic - Alım-Kur.Fin	181,20
Alım	215.647,20
Alım-Tic	0
Alım - Hes.Dışı	8.713,20
<hr/>	
Bilgi İçin	
a) Faaliyet kollarına dağıtılan giderler	375.511,37
b) Fonlama giderleri	211.414,80
c) Brüt gelir hesaplamasından hariç tutulan giderler (Exclude)	138.903,43
<hr/>	
<hr/>	
TOPLAM GİDERLER	725.829,60

Yukarıda görüldüğü gibi faaliyet kolları diğer faaliyet kolları ile birlikte ortak değerler de alabilmektedir. Ancak standart yaklaşımın kullanılabilmesi için her faaliyet kolunun almış olduğu toplam değerler hesaplanmalı ve gelir gider kalemleri ile ilgili ayırıştırma işlemi tamamlanmalıdır. BDDK'nın QIS çalışmaları sırasında kullandığı hesaplama baz alınarak aritmetik ortalama yöntemi ile herbir faaliyet

koluna ait tutarlar hesaplanmış ve brut gelir hesaplamalarında bu toplam tutarlar kullanılmıştır.

- Brüt Gelir ve Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması

İlk olarak faaliyet kollarının gelir kalemleri içinde aldığı değerler hesaplanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9: Her faaliyet Kolunun Gelir Kalemleri İçerisinden Aldığı Toplam Tutar

GELİRLER	TUTAR	ORAN
Kurumsal Finansman	369	0,10
Alım / Satım	268.450	36,60
Perakende Bankacılık	152.345	20,80
Ticari Bankacılık	308.420	42,00
Ödeme&Takas	2.432	0,30
Aracılık İşlemleri	2.071	0,30
Aktif Yönetimi	0	0,00
Perakende Komisyonculuk	0	0,00
TOPLAM	734.087	100

Daha sonar faaliyet kollarının gider kalemleri içinde aldığı değerler hesaplanmış ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 10: Her faaliyet Kolunun Gider Kalemleri İçerisinden Aldığı Toplam Tutar

FONLAMA MALİYETİ	TUTAR		
Fonlama Maliyeti	202.368		
GİDERLER (Fonlama	TUTAR	ORAN	
Kurumsal Finansman	796	0,10	
Alım / Satım	287.016	49,70	
Perakende Bankacılık	106.145	18,40	
Ticari Bankacılık	183.494	31,80	
Ödeme&Takas	413	0,10	
Aracılık İşlemleri	16	0,00	

Tablo 10 -devam

Aktif Yönetimi	0	0,00
Perakende Komisyonculuk	0	0,00
TOPLAM	577.879	100

Faaliyet kollarına göre ayrıştırılmış gelir ve gider tabloları yardımıyla (gelirler-giderler) brut gelir hesabı yapılmış ve sonuçlara aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 11: Faaliyet Kollarına Göre Brüt Gelir Hesaplaması

BRÜT GELİR	TUTAR	ORAN
Kurumsal Finansman	-427	-0,30
Alım / Satım	-18.566	-11,90
Perakende Bankacılık	46.200	29,60
Ticari Bankacılık	124.926	80,00
Ödeme&Takas	2.020	1,30
Aracılık İşlemleri	2.055	1,30
Aktif Yönetimi	0	0,00
Perakende Komisyonculuk	0	0,00
TOPLAM	156.208	100

Yukarıdaki tabloda görülen ve her bir faaliyet kolu için hesaplanan brut gelir miktarları Basel Komitenin öngördüğü beta katsayıları ile çarpılarak sermaye yükümlülüğü (gereksinimi) hesaplanmıştır.

Tablo 12: Beta Katsayıları Kullanılarak Faaliyet Kollarına Göre Hesaplanana Sermaye Gereksinimi

FAALİYET KOLLARI	BETA KATSAYISI	ORTALAMA BRÜT GELİR	SERMAYE GEREKSİNİMİ
Kurumsal Finansman	% 18	427	77
Alım / Satım	% 18	18.566	3.342
Perakende Bankacılık	% 12	46.200	5.544
Ticari Bankacılık	% 15	124.926	18.739
Ödeme&Takas	% 18	2.020	364
Aracılık İşlemleri	% 15	2.055	308
Aktif Yönetimi	% 12	0	0
Perakende Komisyonculuk	% 12	0	0
TOPLAM		156.208	21.536*

Basel komitesinin belirlediği kurallar çerçevesinde operasyonel riske esas tutar toplam sermaye gereksiniminin 12,5 ile çarpılmasıyla bulunmaktadır. Bu sebeple;

$$\begin{aligned} \text{Operasyonel Riske Esas Tutar} &= 21.536 * 12,5 \\ &= 269.200 \end{aligned}$$

5.4.3.3. Alternatif Standart Yöntem

Bu yaklaşımda, perakende ve ticari bankacılıkta brüt gelir yerine bu faaliyet kollarındaki aktif büyüklüğün (Bkz.Ek.3) % 3,5’u kullanılmakta, diğer faaliyet kolları için ise, yine brüt gelir kavramı benimsenerek Standart Yaklaşım’daki hesaplamanın benzeri yapılmaktadır.

Tablo 13: Alternatif standart Yönteme Göre Hesaplanana Sermaye Gereksinimi

Faaliyet Kolları	Beta Katsayısı	Ortalama Brüt Gelir	Sermaye Gereksinimi
Kurumsal Finansman	%18	427	77
Alım / Satım	%18	18.566	3.342
Perakende Bankacılık (884.358 * %3,5)	%12	30.593	3.714
Ticari Bankacılık (1.566.197 * %3,5)	%15	54.817	8.223
Ödeme&Takas	%18	2.020	364
Aracılık İşlemleri	%15	2.055	308
Aktif Yönetimi	%12	0	0
Perakende Komisyonculuk	%12	0	0
TOPLAM		70.851	9.190*

Operasyonel Riske Esas Tutar = 9.190*12,5

= 114.875

* Sermaye yükümlülüğü hesaplamaları, QIS Raporlama Dosyasında üç yıllık veri üzerinden yapılmaktadır. Ancak Ülkemizde operasyonel risk için sermaye ayırma yükümlülüğü BDDK tarafında 2007 yılı için mecburi tutulduğundan Anadolubank A.Ş. ve Türkiye’de faaliyet gösteren tüm bankalar operasyonel risk hesaplamalarına 2007 yılında başlamış bu yıl için sermaye yeterlilik rasyolarına operasyonel riski de dahil etmişlerdir. Bu sebeple, üç yıllık veri üzerinden değil sadece 31.12.2007 verileri ile standart yöntem ve alternatif standart yöntem kullanılarak operasyonel risk kapsamında ayrılması gereken sermaye miktarı hesaplamaları gerçekleştirilebilmiştir.

5.4.4.Operasyonel Riskin İçsel Ölçüm Yaklaşımına Göre Hesaplanması

Temel gösterge yaklaşımı ve standart yaklaşımlar (standart-alternatif standart) banka mizanlarından yola çıkarak operasyonel risk için gerekli sermaye karşılığının ayrılmasına olanak vermektedir. Ancak bankaların operasyonel risklerini tanımlamak ve hangi faaliyetlerin operasyonel riske neden olacağını belirlemeleri için, bu üç yaklaşımın uygulanması yeterli değildir. İçsel ölçüm yaklaşımı, bir bankanın risk noktalarının belirlenmesinde ve bu risk noktalarının tanımlanarak ne tür önlemler ile engellenebileceği konusunda bilgiler de vermektedir. İçsel ölçüm yaklaşımı uygulaması diğer yaklaşımlara göre daha zor olan ve detaylı içsel veri gerektiren bir yaklaşımdır. Komite bu yaklaşımın uygulanabilmesi için, bankanın en az 5 yıllık operasyonel kayıp verisine sahip olmalarını öngörmüş, ancak geçmiş dönemi için 3 yıllık bir verisetinin de yeterli olabileceğini belirtmiştir. Gelişmiş bankacılık sistemlerinde bile henüz birçok bankanın 5 yıllık bir operasyonel veriseti bulunmamakta ve bu bankalardan çok azının 3 yıllık bir veritabanına sahip olduğu söylenmektedir. Türkiye ise tüm bu hızlı gelişmelerin gerisinde kalmış, zaten yeni yeni tanımlanmaya başlayan operasyonel risk için sadece uluslararası faaliyetleri olan bankaların yaklaşık 2 yıllık kayıp veritabanına sahip olduğu tahmin edilmektedir. Bir bankanın operasyonel risklerini içsel ölçüm yaklaşımı ile modelleyebilmesi için aşağıdaki süreçleri takip etmesi gerekmektedir.

- Operasyonel risk noktalarının belirlenmesi ve kayıp veritabanının oluşturulması,
- Banka içi operasyonel risk matrislerinin hazırlanması,
- Bankanın beklenen ve beklenmeyen kayıplarının hesaplanması ve matrisin doldurulması,
- Sermaye gereksiniminin hesaplanması

Anadolubank A.Ş.de İçsel Ölçüm yaklaşımını kullanabilmek için gerekli çalışmalar yeni başlanmış olup veritabanı oluşturulması için gerekli altyapı çalışmaları tamamlanmış ve veri setleri toplanmaya başlamıştır. Ancak henüz daha veritabanı oluşturma aşamasında olan AnadoluBank A.Ş.de gerekli dataların olmaması ve yeni toplanmaya başlaması sebepleriyle içsel ölçüm yaklaşımı kullanılarak operasyonel risk hesaplaması mümkün olmamıştır.

Çalışmanın bu kısmında operasyonel riskin hesaplanmasında içsel ölçüm yaklaşımını kullanabilme hedef ve isteğinde olan Anadolubank A.Ş.deki çalışmalardan bahsedilecektir.

5.4.4.1.Bankanın Risk Noktalarının Belirlenmesi ve Operasyonel Risk Veritabanının Oluşturulması

Gelişmiş ölçüm yaklaşımları içinde yer alan içsel ölçüm yaklaşımının uygulanabilmesi için, öncelikle bankanın operasyonel risk noktalarını belirlemesi ve etkin işleyecek bir veritabanını oluşturması gerekmektedir. Örnek veritabanının operasyonel riskin olduğu faaliyet kolu, alt faaliyet kolu, ürün ve hizmet türü yer almalıdır. Örneğin bireysel bankacılık faaliyet kolunda Bireysel krediler, alt faaliyet kolunda Bireysel kart hizmetlerinde (visa, master vb) bir operasyonel risk oluşmuş olabilir. Bankanın oluşturacağı veritabanında ayrıca, riskin olduğu tarih ortaya çıkan toplam kayıp miktarı gibi veriler bulunmaktadır.

Operasyonel risklerin ölçülmesinin yanında, kayıp olayına neden olan faktörlerin belirlenmesi, riskin olduğu birimin ve riskin oluşması durumunda personelin ya da yöneticilerin aldığı önlemlerin de veritabanında yer alması, bankanın operasyonel risk profilini belirlemesi ve stratejik kararlar alabilmesi bakımından önemlidir. Böyle bir detay veritabanı ile Banka hem hangi faaliyetlerinin operasyonel riske neden olduğunu görebilmekte hem de alınan önlem ve kararları da veritabanına girerek yönetim sürecinde bir iyileşme olup olmadığını da kontrol edebilmektedir. Son olarak Banka maruz kaldığı operasyonel risklerin ortaya çıkmasında bir sinyal niteliği taşıması için kontrol noktaları belirlemeli ve veritabanına işlemelidir. Veritabanında yer alacak bir diğer unsur da ortaya çıkan riskin derecesidir. Operasyonel veritabanının oluşturulmasında

- Teftiş Raporları
- İç Kontrol Raporları
- Dış Denetim Raporları
- Kurumun İçinde Kaybın Ortaya Çıktığı Birim
- Muhasebe Kayıtları
- Sigorta Raporları

gibi banka içi kaynaklar kullanılmaktadır.

İçsel Ölçüm Yaklaşımı için yeni çalışmalara başlamış olan Anadolubank A.Ş. veritabanı oluşturma kapsamında kendi iç sistemi üzerinden 2007 yılı içinde Bankanın maruz kaldığı operasyonel riskin maddi zarara dönmüş olması durumunda bu riskin tanımını, tarihini, yerini, kayıp parasal ise kayıp tutarını, sonucunu sisteme girmekte ve bu şekilde operasyonel risk matrisi için data oluşturma yoluna gitmektedir.

Bankanın maruz kaldığı operasyonel risk faktörleri tanımlanarak operasyonel risk matrisi oluşturulmalıdır.

5.4.5.Sermaye Gereksinimi Yaklaşımlarının Karşılaştırmalı Analizi ve Sermaye Yeterliliğine Etkisi

Bu bölümde Basel Komitesinin tanımladığı temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım ve gelişmiş ölçüm yaklaşımları arasında incelenen içsel ölçüm yaklaşımına göre, Anadolubank A.Ş.nin operasyonel risk için sermaye gereksinimi hesaplanmıştır. Temel gösterge yaklaşımı ve standart yaklaşımlar, uygulaması içsel dönüşüm yaklaşımına göre daha basit modeller olarak kabul edilmiştir. Ancak uygulamada bu iki yaklaşım için de çeşitli zorluklar bulunmaktadır. Öncelikle ilk iki yaklaşım için, operasyonel risk göstergesi kabul edilen, son üç yıllık brut gelir miktarının hesaplanması karmaşık ve uzun bir işlemdir. Hesap kalemleri içinden, brüt gelir hesaplaması için gereken hesap kalemleri bulunmakta ve hesaplama yapılmaktadır. Temel gösterge yaklaşımında izlenen süreç bu iken, standart yaklaşımda brut gelir miktarının her faaliyet kolu için brut miktarının hesaplanması gerekmektedir. İçsel ölçüm yaklaşımı ise uygulaması pratikte kolay olmayan ancak uygulayabilen bankalara çok yüksek miktarda sermaye tasarrufu sağlayacak bir yaklaşımdır. Zaten bankaların içsel ölçüm yaklaşımının da içinde bulunduğu herhangi bir gelişmiş ölçüm yaklaşımını uygulamayı amaçlamalarının temel nedeni budur. Gelişmiş ölçüm yaklaşımları ile bankalar hem yüksek miktarda sermaye tasarrufu sağlamakta hem de banka içinde hazırlamış oldukları operasyonel risk matrisi yardımıyla en çok hangi alanda riske maruz kaldıklarını belirleyebilmektedir.

Temel gösterge yaklaşımı ve standart yaklaşım bankanın gerçek operasyonel risk miktarını gözardı ederek, brüt gelirin belirli bir oranında sermaye ayrımları gerekmektedir. Bu brut geliri yüksek ancak gerçekte operasyonel riskini etkin olarak

yönetebilen büyü kölçekli bankaların gereksiz yere atıl sermaye tutmalarına engel olmaktadır.

Basel Komite, Haziran 2004’de yayınlamış olduğu basel II kriterlerinde bankalar için %8 olarak öngörülen sermaye yeterlilik oranını değiştirmemiş ancak Basel I’deki formülü modifiye ederek piyasa riski ve operasyonel riski de bu orana dahil etmiştir.

Sermaye Tabanı

$$SYO = \frac{\text{Kredi Riski} + \text{Piyasa Riski} + \text{Operasyonel Risk}}{\text{Sermaye Tabanı}}$$

Kredi Riski + Piyasa Riski + Operasyonel Risk

Sermaye yeterlilik oranı hesaplaması için gerekli olan sermaye tabanı, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk hesaplamaları sonucu elde edilen verilerin toplu gösterimi aşağıdaki gibidir.

Tablo 14: Operasyonel Risk İçin Sermaye Yeterlilik Oranına Yansıtılacak Risk Miktarı

Uygulanan Yaklaşım	Sermaye Gereksinimi (SG) YTL	Zarar Miktarı (SG*12,5) YTL
Temel Gösterge Yaklaşımı	22.035	275.434
Standart Yaklaşım	21.536	269.200
Alternatif Standart Yaklaşım	9.190	114.875

Tablo 15: AnadoluBank A.Ş.nin Kredi ve Piyasa Riskleri için Sermaye Yeterlilik Oranına Yansıtılacak Risk Miktarları

Risk Türü	Risk Miktarı
Kredi Riski (YTL)	2.210.766
Piyasa Riski (YTL)	120.300

Tablo 16: AnadoluBank A.Ş. Özkaynak Tablosu

Veri	Tutar
Özkaynak (YTL)	375.127

Bu veriler kullanılarak AnadoluBank A.Ş.nin sermaye yeterlilik oranı, kredi riski ve piyasa riski için standart yaklaşım sabit tutularak, operasyonel risk için ise temel gösterge yaklaşımı, standart ve alternatif standart yaklaşım kullanılarak aşağıda görüleceği gibi hesaplanmıştır.

- Temel gösterge yaklaşımında;

$$\text{SYO} = \frac{375.127}{2.210.766 + 120.300 + 275.434} = \% 14,28$$

- Standart yaklaşım kullanıldığında;

$$\text{SYO} = \frac{375.127}{2.210.766 + 120.300 + 269.200}$$

=% 14,42

- Alternatif Standart yaklaşım kullanıldığında;

$$\text{SYO} = \frac{375.127}{2.210.766 + 120.300 + 114.875}$$

=% 15,33

Bu hesaplamalardan da görülmektedir ki operasyonel riskler için sermaye gereksinimi hesaplamalarında gelişmiş yaklaşımların kullanılması bankaların sermaye yeterlilik oranını arttırarak, bankaların maruz kaldıkları gerçek operasyonel risk kadar sermaye ayırmalarına olanak vermektedir.

Anadolubank A.Ş.nin operasyonel riskleri için sermaye gereksinimi temel gösterge yaklaşımı standart ve alternatif standart yaklaşıma göre hesaplanmış ve her modele göre hesaplanan sermaye yeterlilik oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 17: Farklı Sermaye Gereksinimi ile Hesaplanan Sermaye Yeterlilik Oranları

Uygulanan Yaklaşım		Sermaye Yeterlilik Oranı (%)
Temel Gösterge Yaklaşımı		14,28
Standart Yaklaşım		14,42
Alternatif Standart Yaklaşım		15,33

5.4.6. Karşılaştırma Sonuçları

Anadolubank A.Ş.nin finansal verileri ve içsel kayıp verileri ile yapılan bu uygulama sonrasında varılan sonuç, gelişmiş yaklaşımlar uygulandığında bankaların operasyonel riskleri daha doğru olarak ölçebildiği ve yönetebildiğidir. AnadoluBank A.Ş.nin gerçekte maruz kaldığı operasyonel risk miktarı, bu riski, bankanın yarattığı brut gelirin belirli bir oranı ile ilişkilendiren temel gösterge ve standart yaklaşımını kullanması, sermaye tasarrufu sağlaması ve daha yüksek sermaye yeterlilik oranına sahip olması açısından önemlidir.

Operasyonel riskin daha yeni tanınmaya başladığı bankacılık piyasalarında gelişmiş yaklaşımların etkin olarak uygulanabilmesi için, bankaların detaylı olarak operasyonel kayıplarının sıklık ve etki verilerine ihtiyaçları vardır. Bu verilerin derlenmesi ancak geçmiş yılların teftiş iç kontrol ve departman raporlarının incelenmesi ile mümkün olabilmektedir. Ancak her bir operasyonel olaya ilişkin raporun 20-100 sayfa arası olduğu düşünülürse, geçmişe dönük raporların incelenmesi ve bir verisetinin oluşturulması bankalar için oldukça yüksek bir maliyettir. Bankaların halihazırda uygulamaya çalıştıkları, geçmiş kayıp verilerini bir kenara bırakarak, bugünden itibaren ortaya çıkabilecek her operasyonel risk doğuracak olaya ilişkin kayıp verilerin bir havuzda toplanmasıdır. Operasyonel risk

için ilk defa 2007 yılı haziran ayı itibariyle sermaye ayıran Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların hepsinin bu hesaplama için temel gösterge yaklaşımını kullandıkları ve henüz gelişmiş yaklaşımları kullanabilecekleri verisetlerini ellerinde hazır bulunmadığı göz önünde bulundurulduğunda, önümüzdeki yıllarda da çok az sayıda bankanın gelişmiş yaklaşımları uygulayabileceği sonucuna varılabilir.

5.5. Tekstilbank A.Ş. – AnadoluBank A.Ş. Karşılaştırılması

Tekstilbank A.Ş. Bakanlar Kurulu'nun 31 Ocak 1986 tarih ve 19005 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 24 Eylül 1985 tarih ve 85/9890 sayılı kararına istinaden "Tekstil Bankası A.Ş." ünvanıyla İstanbul'da kurulmuş ve bu husus İstanbul Ticaret Sicilinde 29 Nisan 1986 tarihinde tescil edilerek Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin 9 Mayıs 1986 tarih ve 1511 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Hazine'nin 13 Ekim 1986 tarih ve 94406 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama ve mevduat kabul etme yetkisi almıştır. 23 Mayıs 1990 tarihinden itibaren İMKB'de işlem görmeye başlayan Tekstil Bankası A.Ş. hisselerinin % 24,5'i halka açıktır. GSD Grubu bünyesinde yer alan bankanın ödenmiş sermayesinin % 75,5'i GSD Holding A.Ş.'ye aittir. Tekstilbank A.Ş 60 şubesi ve yaklaşık 2.8 milyar YTL aktif büyüklüğü sektörde yer almaktadır.

Uygulamanın bu bölümünde AnadoluBank A.Ş. ile aynı aktif büyüklüğü sahip Tekstilbank A.Ş.nin sermaye yeterliliği rasyosu hesaplanmış ve iki banka arasında karşılaştırma yapılması hedeflenmiştir. Kredi ve Piyasa riski hesaplamalarında AnadoluBank A.Ş.de de olduğu gibi standart yöntem kullanılmış, operasyonel risk hesaplamalarında ise standart yöntem ve alternatif standart yöntem kullanımında içsel bilgilere ihtiyaç duyulması ancak söz konusu bilgilere Tekstilbank A.Ş. için ulaşmanın mümkün olmaması neticesinde temel gösterge yaklaşımının kullanılması tercih edilmiştir. (Bkz. Ek.6)

Bu bağlamda Tekstilbank A.Ş. için yapılan hesaplamalar aşağıdaki gibidir.

5.5.1 Kredi Riski Hesaplaması

Tekstilbank A.Ş.ye ilişkin kredi riski aşağıda görüldüğü gibi hesaplanmıştır.

Tablo 18: Tekstilbank A.Ş. Kredi Riskine Esas Tutar Hesaplaması

	31.12.2007			
	Risk Ağırlıkları			
	0%	20%	50%	100%
Kredi Riskine Esas Tutar				
Bilanço Kalemleri (Net)	385.945	181.584	343.325	1.847.434
Nakit Değerler	19.649	-	-	-
Vadesi Gelmiş Menkul Değerler	-	-	-	-
T. C. Merkez Bankası	66.418	-	-	-
Yurtiçi. Yurtdışı Bankalar. Yurtdışı Merkez ve Şubeler	-	176.974	-	-
Para Piyasalarından Alacaklar	-	-	-	-
Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-
Zorunlu Karşılıklar	107.369	-	-	-
Krediler	25.045	-	343.325	1.677.119
Tasfiye Olunacak Alacaklar (Net)	-	-	-	11.642
Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	156.203	-	-	16.690
Vadeye Kadar Elde Tutulan Yatırımlar	-	-	-	-
Aktiflerimizin Vadeli Satışından Alacaklar	-	-	-	-
Muhtelif Alacaklar	854	4.474	-	4.402
Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları	4.985	136	-	26.613
İştirak. Bağlı Ortak. Ve Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar (İş Ortaklıkları) (Net)	-	-	-	10.901
Maddi Duran Varlıklar	-	-	-	88.327
Diğer Aktifler	5.422	-	-	11.740
Nazım Kalemler	6.707	419.429	152.754	335.357
Gayrinakdi Krediler ve Taahhütler	6.707	411.249	152.754	334.228
Türev Finansal Araçlar	-	8.180	-	1.129
Risk Ağırlığı Verilmemiş Hesaplar	-	-	-	-
Toplam Risk Ağırlıklı Varlıklar	392.652	601.013	496.079	2.182.791

Kredi Riskine Esas Tutar (KRET) = 0%*(392.652)+ 20%*(601.013)+ 50%*(496.079) +100%*(2.182.791)

= 2.551.033

5.5.2 Piyasa Riski Hesaplaması

Tekstilbank A.Ş.ye ilişkin piyasa riski aşağıda görüldüğü gibi hesaplanmıştır.

Tablo 19: Tekstilbank A.Ş. Piyasa Riskine Esas Tutar Hesaplaması

	31.12.2007
(I) Genel Piyasa Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü- Standart Metot	1,177
(II) Spesifik Risk İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü - Standart Metot	-
III) Kur Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü - Standart Metot	1,936
(IV) Emtia Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü - Standart Metot	-
(V) Takas Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü - Standart Metot	-
(VI) Opsiyonlardan Kaynaklanan Piyasa Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü - Standart Metot	402
(VII) Risk Ölçüm Modeli Kullanan Bankalarda Piyasa Riski İçin Hesaplanan Sermaye Yükümlülüğü	-
(VIII) Piyasa Riski İçin Hesaplanan Toplam Sermaye Yükümlülüğü (I+II+III+IV+V+VI)	3,515
(IX) Piyasa Riskine Esas Tutar (12,5 x VIII) ya da (12,5 x VII)	43,938

5.5.3.Operasyonel Risk Hesaplaması

Tekstilbank A.Ş.ye ilişkin operasyonel risk aşağıda görüldüğü gibi hesaplanmıştır.

Tablo 20: Tekstilbank A.Ş. Operasyonel Riske Esas Tutar Hesaplaması

Temel Gösterge Yaklaşımı	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005	31.12.2004
1 Net Faiz Gelirleri	147.300	91.700	63,372	50,027
2 Net Ücret ve Komisyon	27.100	23.100	17,474	17,884
3 Temettü Gelirleri	0	0		
4 Ticari Kâr/Zarar (Net)	-10.500	4.900	8,065	14,946
5 Diğer Faaliyet Gelirleri	9.400	10.000	4,714	7,143
6 SHMD ve VKET Satış	0	0	0	0
7 Olağanüstü Gelirler	0	0	0	0
8 Sigortadan Tazmin Edilen	0	0	0	0
9 Brüt Gelir	173.300	129.700	93.625	90.000
10 Sermaye Yükümlülüğü	25.995	19.455	14.043	13.500
11 Operasyonel Risk Sermaye	19.831	15.666		
12 Operasyonel Riske Esas	247.887	195.825		

5.5.4. Sermaye Yeterlilik Oranının Hesaplanması

Özkaynak değeri de aşağıda görülen Tekstilbank A.Ş.'nin sermaye yeterlilik rasyosu hesaplaması gerçekleştirilmiştir.

Tablo 21: Tekstilbank A.Ş. Özkaynak Değeri

Veri	31.12.2007
Özkaynak (YTL)	367.747

367.747

$$\text{SYO} = \frac{367.747}{2.551.033 + 43.938 + 195.825} = \%13.17$$

5.5.5. AnadoluBank A.Ş. ile Tekstilbank A.Ş. Verilerinin Karşılaştırılması

Aşağıda görülen tabloda aktif büyüklükleri birbirine yakın olan iki bankanın değerlerinin karşılaştırılması gerçekleştirilmiştir.

Tablo 22: AnadoluBank A.Ş.-Tekstilbank A.Ş. Karşılaştırılması

31.12.2007	Anadolubank A.Ş.	Tekstilbank A.Ş.
Kredi Riskine Esas Tutar (KRET)	1.843.045	2.551.033
Piyasa Riskine Esas Tutar (PRET)	120.300	43.938
Operasyonel Riske Esas Tutar (ORET)	275.434	195.825
Özkaynak	375.127	367.747
SYO (Özkaynak/(KRET+PRET+ORET) *100)	14.28	13.19
AKTİF BÜYÜKLÜK	3.029.698	2.902.000

Aktif büyüklüğü birbirlerine yakın olan AnadoluBank A.Ş. ve Tekstilbank A.Ş. nin sermaye yeterlilik oranları karşılaştırıldığında aktif büyüklüğü % 4,4 daha büyük olan AnadoluBank A.Ş. nin SYO'nun da Tekstilbank A.Ş.'ye göre % 8,2 daha büyük olduğu görülmüş, her iki bankanın SYO'sunu oluşturan veriler incelenmiştir.

SYO hesaplamada payda da yer alan değerlerden Kredi Riskinin Tekstilbank A.Ş. de AnadoluBank A.Ş.'ye göre % 38 daha büyük olduğu görülmüş, bunun sebebinin Basel-I kriterlerine göre kredi riski hesabı yapan her iki bankadan Tekstilbank A.Ş. de %100 risk ağırlığı bölümüne giren ticari ve tüketici kredileri ve OECD üyesi olmayan ülke kredileri bölümünün bilanço içindeki ağırlığının AnadoluBank A.Ş.'ye göre %54 oranında fazla olmasından kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. AnadoluBank A.Ş. nin bilançosunun ağırlıklı olarak %0 risk ağırlığı bölümünde bulunan nakit değerler ve OECD ülkeleri hükümet ve merkez bankalarından alacaklar bölümünden de oluştuğu tüm bu nedenler göz önünde bulundurulduğunda kredi riskinin Tekstilbank A.Ş. ye göre daha küçük olduğu tespit edilmiştir.

İki bankanın piyasa riski karşılaştırıldığında AnadoluBank A.Ş. nin piyasa riski için hesaplanan tutarın Tekstilbank A.Ş. ye oranla %173 fazla olduğu görülmüş, bunun temel sebebinin risk faktörlerindeki olumsuz hareketlerden kaynaklanan riski ifade eden genel piyasa riski büyüklüğünün AnadoluBank A.Ş. de Tekstilbank A.Ş.'ye göre 5 katından fazla değer alması olduğu tespit edilmiştir. Bankanın alım satım hesapları içinde yer alan getirisi faiz oranı ile ilişkilendirilmiş finansal araçlara ilişkin faiz oranındaki değişikliklerden kaynaklanabilecek genel piyasa riski, bunlara ilişkin uzun ve kısa pozisyonların vade merdiveni tablosu üzerinde tasnif edilerek yerleştirilmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

Operasyonel riske gelindiğinde AnadoluBank A.Ş. nin operasyonel riski için hesaplanan tutarın Tekstilbank A.Ş. ye oranla %40 fazla olduğu görülmüş bunun temel sebebinin de iki banka arasında gelir tablosu kalemlerinden faiz gelirleri ve net ücret ve komisyonlar kaleminde AnadoluBank A.Ş. lehine oluşan fark neticesinde AnadoluBank A.Ş. nin brüt gelirinin Tekstilbank A.Ş. ye göre % 28 fazla olduğu ve söz konusu bu farkın operasyonel riske esas tutar hesabında baz alınan değer olması nedeniyle farkın ortaya çıktığı tespit edilmiştir.

Özkaynak değerleri de birbirine yakın olan bu iki bankanın SYO'larının birbirine yakın çıkmasının AnadoluBank A.Ş. nin kredi riskinin Tekstilbank A.Ş. ye oranla daha

küçük olması ancak, piyasa ve operasyonel riskinin ise daha büyük olması neticesinde gerçekleştiği görülmüştür.

5.6. Türkiye’de Kurulmuş ve Faaliyet Gösteren Tüm Mevduat Bankalarının Sermaye Yeterlilik Rasyolarına (SYO) Temel Bilanço Kalemlerinin ve Bankaya ait Bazı İçsel Değişkenlerin Etkisi

Uygulamanın bu bölümünde Türkiye’de kurulmuş ve faaliyet gösteren tüm mevduat bankalarının (Tablo 24.) sermaye yeterlilik rasyoları ile Toplam Aktifler, Toplam Krediler, Toplam Mevduat, Toplam Özkaynaklar, Net Dönem Kar/Zararı, Şube Sayısı, Personel Sayısı arasındaki ve borsaya kote dolmuş dolayısıyla halka açık şirketlerin piyasa değeri ile defter değeri (PD/DD) arasındaki korelasyon incelenmiş, anakütle (Türkiye’de faaliyet gösteren tüm bankalar) göre normal sayılacak kadar bir gözlem sayısı (Türkiye’de faaliyet gösteren ya da halka açık tüm mevduat bankaları) alınarak bakılmış gözlem gruplarından oluştuğu için, korelasyon katsayısı (r) 0-0.49 arasında ise korelasyon zayıf, 0.5-0.74 arasında ise orta derecede, 0.75-1 arasında ise kuvvetli ilişki vardır şeklinde yorumlanmıştır.

Söz konusu inceleme neticesinde elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir.

Tablo 23: Bankaların SYO’ları ile Diğer Değişkenler Arasındaki Korelasyon

Değişkenler	r
SYO / Toplam Aktifler	0,0702
SYO / Toplam Krediler	-0,0801
SYO / Toplam Mevduat	0,1073
SYO / Toplam Özkaynaklar	0,0724
SYO / Net Dönem Kar-Zararı	0,0854
SYO / Şube Sayısı	0,03074
SYO / Personel Sayısı	-0,0359
SYO / (PD/DD)*	0,334

*Hesaplama halka açık bankalar dikkate alınmıştır.

Tablo 24: Türkiye'de Kurulmuş ve Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarına Ait Veriler

Türkiye'de Kurulmuş ve Faaliyet Gösteren Mevduat Bankaları	SYO	Kuruluş Yılı	Toplam Aktifler (Bin YTL)	Toplam Krediler* (Bin YTL)	Toplam Mevduat (Bin YTL)	Toplam Özkaynaklar (Bin YTL)	Ödenmiş Sermaye (Bin YTL)	Net Dönem Kar/Zararı (Bin YTL)	Şube Sayısı	Personel Sayısı
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	25,4	1863	77.089.454	19.860.093	65.628.282	6.585.794	2.500.000	1.843.332	1.248	20.011
Türkiye İş Bankası A.Ş.	20,8	1924	76.461.171	32.125.612	43.499.134	11.004.594	2.756.585	1.359.844	929	19.159
Akbank T.A.Ş.	20,4	1948	64.363.450	33.301.535	39.089.237	10.128.701	3.000.000	1.574.131	698	13.205
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	15,1	1946	59.505.324	34.714.549	34.602.332	6.485.226	2.100.000	1.985.029	545	13.813
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	12,9	1944	47.917.477	25.204.063	31.517.019	4.050.369	3.149.450	632.110	660	13.712
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	19,7	1954	40.081.453	20.832.508	26.936.302	4.992.865	2.500.000	808.681	331	8.557
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	20,6	1938	38.004.208	15.979.685	29.706.835	3.832.237	1.250.000	813.807	586	11.572
Finans Bank A.Ş.	14,7	1987	18.838.009	13.095.983	11.528.938	2.544.702	1.400.000	458.053	378	8.875
Denizbank A.Ş.	14,6	1997	12.855.857	8.497.860	7.942.906	1.392.449	316.100	143.263	299	6.419
Oyak Bank A.Ş.	12,8	1984	12.113.687	8.034.804	8.405.602	1.146.632	999.098	101.145	365	5.924
HSBC Bank A.Ş.	14,0	1990	11.781.440	8.792.777	7.186.452	1.943.663	652.290	290.806	226	5.384
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	14,0	1927	10.825.687	6.545.511	7.200.926	669.706	100.000	104.678	253	4.978
Fortis Bank A.Ş.	14,8	1964	9.157.099	5.365.723	5.020.981	1.617.193	1.000.000	133.712	248	4.975
Şekerbank T.A.Ş.	18,2	1953	5.512.471	3.319.316	3.859.687	830.228	400.000	108.675	230	3.740
Citibank A.Ş.	15,3	1980	4.768.308	2.201.489	3.812.779	635.550	33.753	121.925	54	2.312
Anadolubank A.Ş.	14,5	1996	2.985.122	1.651.334	1.667.567	349.086	225.000	54.748	73	1.611
Tekstil Bankası A.Ş.	13,2	1986	2.774.325	2.003.126	1.416.561	363.819	300.000	33.678	56	1.471
Tekfenbank A.Ş.	29,2	1992	2.246.083	713.181	718.291	264.072	229.314	12.083	34	579
Alternatif Bank A.Ş.	12,7	1992	2.222.433	1.790.182	1.329.708	235.772	224.265	54.477	36	822
Deutsche Bank A.Ş.	29,5	1988	1.733.453	115.116	400.449	326.999	135.000	29.330	1	84
Millennium Bank A.Ş.	17,3	1984	1.109.653	691.801	920.416	106.525	163.791	-2.931	16	302
Turkish Bank A.Ş.	35,5	1982	708.516	102.360	354.307	98.088	70.000	1.899	22	249
Turkland Bank A.Ş.	16,1	1991	559.431	347.187	274.159	74.391	35.000	4.135	12	333

SYO/Toplam Aktifler arasındaki korelasyonun sifira yakın olduğu dolayısıyla bankanın aktif büyüklüğü ile SYO arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo 24’de de görüldüğü gibi Aktif büyüklük olarak en büyük aktif büyüklüğe sahip (77.089.454.000) T.C Ziraat Bankası’nın SYO’su 25,4 iken Ziraat Bankasından aktif büyüklük olarak 34 kat küçük olan (2.246.083.000) TekfenBank’ın SYO’sunun Ziraat Bankası’ndan daha yüksek ve 29,2 olduğu, bununla birlikte Tekfenbank ile benzer büyüklüğe sahip Anadolubank A.Ş.de (2.985.122.000) SYO’nun 14,5’e gerilediği görülmüştür.

SYO/Toplam Krediler arasında ters yönlü bir etkileşim olduğu ancak bu değerin sifira yakın olduğu görülmüş, ve Toplam Krediler ile SYO arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo 24’de de görüldüğü gibi Kredi Büyüklüğü olarak en büyük kredi büyüklüğüne sahip (34.714.549.000) Garanti Bankası’nın SYO’su 15,1 iken Garanti Bankasından kredi büyüklüğü olarak 16 kat küçük olan (2.201.489) Citibank’ın SYO’sunun Garanti Bankası ile benzer ve 15,3 olduğu görülmüştür.

SYO/Toplam Mevduat arasındaki korelasyonun 0,107 olduğu, söz konusu değer her ne kadar sifira yakınsa da bankanın toplam mevduatı ile SYO arasında zayıf bir korelasyondan bahsedebilmenin mümkün olduğu görülmüştür. Tablo 24’ de görüldüğü gibi Türkiye’nin en büyük aktif büyüklüğe sahip 3 bankası olan Ziraat Bankası, İş Bankası ve Akbank’ın mevduatları sırasıyla azalırken, SYO değerlerinin de aynı şekilde azaldığı ancak Toplam Mevduatları birbirine benzer olan Şekerbank (3.859.687 – 18,2) ile Citibank’ın (3.812.779 – 15,3) SYO’larının farklılık gösterdiği görülmüştür.

SYO/Toplam Özkaynaklar arasındaki korelasyonun sifira yakın olduğu dolayısıyla bankanın aktif büyüklüğü ile SYO arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo 24’de de görüldüğü gibi toplam özkaynak olarak en büyük özkaynağa sahip (11.004.594.000) İş Bankası’nın SYO’su 20,8 iken İş Bankasından aktif büyüklük olarak 3 kat küçük olan (2.246.083.000) Halk Bankası’nın SYO’sunun İş Bankası ile benzer ve 20,6 olduğu, bununla birlikte benzer özkaynağa sahip Yapı Kredi’de (4.050.369.000) SYO 12,9 iken Vakıflar Bankası’nın (4.992.865.000) SYO’sunun 19,7’ye çıktığı görülmüştür.

SYO/Net Dönem Kar-Zararı arasında korelasyonun sifıra yakın olduğu dolayısıyla bankanın Net Dönem Kar-Zararı ile SYO arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo x'de de görüldüğü gibi Net Dönem Kar-Zararı olarak en büyük Kar değeri (1.985.029) Garanti Bankası'nın SYO'su 15,1 iken Garanti Bankasından kar olarak 16 kat küçük olan (121.925) Citibank'ın SYO'sunun Garanti Bankası ile benzer ve 15,3 olduğu görülmüştür.

SYO/Şube Sayısı arasında korelasyonun sifıra yakın olduğu dolayısıyla bankanın şube sayısı ile SYO'su arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo 24'de de görüldüğü en fazla şubeye sahip Ziraat Bankası'nın (1.248) SYO'su 25,4 iken Ziraat Bankası'nın yaklaşık yarısı kadar şube sayısına sahip Halk Bankası'nın (586) SYO'sunun 20,6 olduğu, bununla birlikte benzer Şube sayılarına sahip HSBC Bank (226 - 14) ile Şekerbank'ın (230 – 18,2) SYO'larının birbirlerinden farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

SYO/Personel Sayısı arasında ters yönlü bir etkileşim olduğu ancak bu değer sifıra yakın olduğu görülmüş, ve Personel Sayısı ile SYO arasında bir etkileşimden söz edebilmenin mümkün olmadığı görülmüştür. Tablo 24'de de görüldüğü gibi en fazla personele sahip (20.011) Ziraat Bankası'nın SYO'su 25,4 iken, SYO'su (29,2) Ziraat Bankası ile benzerlik gösteren Tekfenbank'ın 579 personel istihdam ettiği bununla birlikte Personel sayıları birbirlerine benzerlik gösteren Garanti Bankası (13.813 - 15,1) ve Yapı Kredi'nin (13.712 – 12,9) SYO'larının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 25: Borsaya Kote Olmuş Bankaların PD/DD Değeri İle SYO'ları Arasındaki İlişki

Banka Adı	SYO	PD/DD	Piyasa Değeri (PD)	Özsermaye (DD)
Akbank	20,4	2,86	27.600.000	9.654.053
Alternatifbank	12,7	2,65	580.846	219.167
Denizbank	14,6	3,1	4.204.130	1.356.821
Finansbank	14,7	2,94	7.210.000	2.450.107
Fortis Bank	14,8	1,76	2.760.000	1.566.727
Garanti Bankası	15,1	3,25	19.425.000	5.973.973
İş Bankası	20,8	2	20.122.852	10.082.397
Şekerbank	18,2	3,91	1.944.000	496.947
T. Halk Bankası	20,6	3,44	12.250.000	3.558.924
T.S.K.B.	25,3	1,3	856.000	658.909
T. Ekonomi Bank.	14	3,72	2.340.500	628.396
Tekstilbank	13,2	1,89	678.000	359.508
Vakıflar Bankası	19,7	2,24	10.300.000	4.592.347
Yapı ve Kredi Bank.	12,9	3,18	12.156.877	3.826.266

Tüm yapılan SYO'nunun diğer bağımsız değişkenlerle olan korelasyon hesaplamasındaki en yüksek değerin (ilişkinin) SYO ile piyasa değeri/defter değeri oranında ve 0,34 olduğu görülmüş, ve bu iki bağımsız değişken arasında -diğer değişkenlere kıyasla- bir etkileşim bulunduğu görülmüştür. Piyasa değeri/defter değeri (PD/DD) oranı şirketin piyasa değerinin şirketin öz varlığının kaç katı olduğunu göstermektedir. Örneklememize baktığımızda 3'ün üzerinde PD/DD oranı olan Garanti Bankası, İş Bankası, Halk Bankasının SYO değerlerinin de 15-20 arasında olduğu ve fakat %14 SYO değerine sahip TEB'in PD/DD değerinin oldukça yüksek ve 3.72 olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, yapılan tüm bu incelemeler neticesinde Bankaların SYO'larının bankaların bilanço değerleri, şube - personel sayıları ile etkileşiminin olmadığı, her bankanın SYO'sunun bankanın kendi içsel verilerine göre farklılık gösterdiği ve büyüklük olarak aynı olan bankaların SYO'larının birbirlerinden tamamen farklılık gösterebileceği görülmüştür. Gerek BIS'in Gerek BDDK'nın da Bankalara yaptığı uyarılarda olduğu gibi SYO hesaplamalarında her bankanın kendi içsel yöntemlerinin kullanmasının ne kadar önemli olduğu bu incelememizde de ortaya çıkmıştır. Bankacılığın Basel-I de yayınlandığında da eleştiriye konu olan "one size fits all- tek beden elbise" yaklaşımı ile uyuşmadığı, Bankaların karlılık, büyüklük, özkaynak,

personel sayısı gibi değerleri benzerlik gösterse dahi ayırmaları gereken sermayelerinin birbirlerinden tamamen farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda gerek kredi riski, gerek piyasa riski ve gerekse ülkemizde yeni olarak kullanılan operasyonel riskin Bankalar için önemi kendi içsel değerlerini ve metotlarını kullanarak hesaplamının Bankalara ve tabi ki finansal piyasalardaki en büyük aktör olmaları sebebiyle Türkiye'deki finansal piyasalar için önemi ve piyasaların sağlamlaşması ve derinleşmesi adına katkısı bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

6.SONUÇ

Günümüzde iç ve dış finansal serbestleşme ile beraber uluslararası sermaye hareketlerinin ülkeden ülkeye rahat bir şekilde dolaşıyor olması, gelişmekte olan ülke ekonomilerini finansal kriz tehditlerine açık hale getirmiştir. 1990'lardan sonra spekülâtif kısa vadeli sermaye hareketleri Brezilya, Arjantin, Meksika, Filipinler, Tayland ve Türkiye gibi risk yönetimine ilişkin yeterli yapılanmaları olmayan ülkelerin ulusal finans piyasalarında ve reel ekonomilerinde istikrarsızlıklara neden olmuştur. Gelişmiş ekonomilerde de tamamen ekonomik yapıdan ya da dış sermaye hareketlerinden kaynaklanmasa da büyük bankalarda yaşanan (Barings Bank, Daiwa Bank) skandallar operasyonel risk hatalarının ve temel iç kontrol sistemlerinin göz ardı edildiğini ortaya koymuştur.

Öteden beri süregelen krizler uluslararası tarafsız bir düzenleyici kurulun gözetiminde dünya çapında kabul gören bazı standartlar geliştirmenin zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Son 20 yıl içerisinde denetim ve gözetim otoritesi haline gelen Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS), sürekli yayınladığı çalışmalar ile bankacılık sektörünün de içinde olduğu dünya finans piyasalarının kabul gören uluslararası bir risk yönetim sisteminin mimarı konumundadır.

Türkiye'de de risk yönetimi uluslararası bankacılık sektöründeki gelişmelere bağlı olarak ekonomik yapı içerisinde önemli gündem maddelerinden birini oluşturmuştur. Türkiye gibi ülkelerde banka krizlerin temeline inildiğinde, ülkede mevcut olan makro ekonomik dengesizliklerle beraber yetersiz sermaye, iyi bir denetim ve gözetim otoritesinin olmaması ve kötü bir risk yönetimi ortamında gelişen sıcak para hareketlerinin olduğu görülmektedir. 2000 Kasım ve 2001 Subat aylarında art arda yaşanan finansal krizlerden bankacılık sektörü önemli ölçüde etkilenmiştir. Kasım krizi sonrasında likidite ve faiz riski soku yasayan sektör, Subat krizi sonrasında kur riskinden kaynaklanan ciddi kayıplarla karşılaşmıştır. Bankacılık sektörünü derinden etkileyen, sektörün daralmasına ve aktif kalitesinin zayıflamasına yol açan bu krizlerden hemen sonra, eski uygulamalardan uzaklaşmış ve risk yönetimi ile doğrudan ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, temeli Basel I kriterlerine

dayalı olan sermaye yeterliliğinin ölçülmesi, değerlendirilmesi ve piyasa riski ile ilgili düzenlemelerdir. Türk Bankacılık sektörünün sağlıklı bir yapıya kavuşması ancak, risk yönetimi felsefesinin özümsemesi, piyasa riski ve operasyonel riskin standartlaştırılması, kredi riski yönetiminin geliştirilmesi, iç kontrol ve derecelendirme sistemlerinin kurulması ve düzenleyici otoritenin (BDDK) gözetim ve denetimi ile mümkün kılınmaya çalışılmaktadır.

Bankalar Kanunu uyarınca, Bankaların denetim komitesi oluşturması, İç Kontrol-Risk Yönetimi ve İç Denetim sistemleri kurması, doğru bilgi üreten muhasebe sistemi kurması zorunlu tutulmuştur. Sermaye yeterliliği ve likidite yeterliliğine yönelik koşullar belirtilerek, tesis edilen kredilerle ilgili sınırlamalar ve genel kredi karşılıklarının uygulanması şart koşulmuştur.

Krediler ile ilgili olarak getirilen kontroller; kredi açma yetkisinin Yönetim Kurulu'nda olması ve bankaların krediler nedeniyle maruz kalınacak riskleri ölçerek karşı tarafın mali gücünü düzenli olarak analiz ederek izlemesi alanlarından oluşmaktadır. Bu çerçevede Bankalar Kanunu uyarınca, bankalarca bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna kullanılabilecek kredilerin özkaynaklara oranı sınırlandırılmış ve bankaların tesis etmiş oldukları krediler ile ilgili genel kredi karşılığı, tahsilinde problem yaşanan krediler için ise özel karşılık ayrılması hükme bağlanmıştır.

B.D.D.K. tarafından risk yönetimi ve iç denetim alanında; 08.02.2001 tarihinde "Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkındaki Yönetmelik" yayınlanmış ve bankaların iç denetim ve risk yönetimi sistemlerine ilişkin gerçekleştirmeleri gereken faaliyetler belirtilmiştir. Keza Bankalar Kanunu'nda belirtilen sermaye yeterliliği uygulamasına ilişkin

olarak 01.03. 2003 tarihinde "Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" yayımlanmış ve bankaların üstlendikleri risklere istinaden tutmaları gereken sermayeler belirtilmiştir. Bankaların kur riski, 19.02.2006 tarihli "Yabancı Para Net Genel Pozisyon / Özkaynak Standart Oranının Bankalarca Konsolide ve Konsolide Olmayan Bazda Hesaplanması ve Uygulanması Hakkında Yönetmelik" uyarınca sınırlandırılarak bankaların döviz varlık ve yükümlülükleri arasında dengelerin kurulması öngörülmüştür.

Bankalar Kanunu ve ilgili mevzuatın öngördüğü koşullar dışında, bankalar risk yönetim ve denetim faaliyetleri için banka içi uygulamalar da geliştirmişlerdir. Faiz oranı riskine ilişkin olarak varlıkların, yükümlülüklerin ve bilanço dışı kalemlerin

faize duyarlılığı haftalık Aktif-Pasif Komitesi toplantılarıyla piyasadaki gelişmelerin de dikkate alınmasıyla değerlendirilmekte ve duyarlılık analizleri gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, nakit akış projeksiyonu, durasyon ve fark analizi gibi geleneksel risk ölçüm yöntemleri de kullanılmaktadır. Likidite riskinden korunmak amacıyla aktif ve pasif kalemlerin kalan vadelerine göre listelenmesi yapılarak, net likidite açığı takip edilmekte, piyasa dalgalanmaları neticesinde ortaya çıkabilecek likidite ihtiyacının eksiksiz bir biçimde sağlanabilmesi amacıyla likit değerler muhafaza etmektedirler. Maruz kalınan operasyonel risklerin önlenmesi ve azaltılabilmesi için bankalar faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı politika ve prosedürler belirlemekte, bünyelerindeki Teftis Kurulu Başkanlığı ve İç Kontrol Merkezi aracılığıyla periyodik olarak, sözkonusu politika ve prosedürlere Banka genelinde uyumun kontrolünü yaptırmaktadırlar.

Kredi riskine ilişkin olarak, bankalar kredi politikalarını belirleyerek, bu politikalar çerçevesinde müşterilerinin kredi değerliliğini analiz etmekte ve kredinin türüne göre teminat almaktadırlar. Ayrıca, kredi müşterilerini periyodik olarak takip ederek finansal durumlarını gözden geçirmekte, bozulma görülmesi durumunda ek teminat alınması veya kredinin geri çağırılmasına uygulamasına gitmektedirler.

Yukarıda belirtilen uygulamalar ile Türk bankaları risk yönetimi ve denetim faaliyetlerini gerçekleştirerek risklerini yönetmektedirler. Geline bu noktada, Basel I'in içerdiği kredi ve piyasa risklerine ilave olarak operasyonel riskleri de sermaye yeterliliği hesaplamasına dahil eden Basel II kriterlerini, yüzde fazla ülke 2007 yılında uygulamaya başlamışken bu süreç için Türkiye'de 2009 yılı öngörülmekte, eğer Bankacılık sektörü hazır olmazsa sürecin ertelenmesi planlanmaktadır. İlk defa 2007 yılı haziran ayında operasyonel riskleri için sermaye ayıran Türkiye'deki Bankacılık sektörü operasyonel risk hesabı için en basit yöntem olan temel gösterge yaklaşımını kullanmaktadır. Temel gösterge yaklaşımı, standart yaklaşım ve alternatif standart yaklaşım bankaların operasyonel riskleri için belirli bir sermaye hesaplayabilmelerine olanak sağlasa da, bu yaklaşımların hiçbirisi bankalara operasyonel risk noktaları hakkında bir fikir vermemektedir. Basel Komite, operasyonel risklerin etkin olarak yönetilebilmesi için, gelişmiş ölçüm yaklaşımını önermiştir. Bu yaklaşım operasyonel riski tamamıyla bankanın faaliyetleri ve iç verilerini ilişkilendiren bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımının kullanılabilmesi ancak bankanın operasyonel kayıplarına ilişkin sıklık ve etki verilerini içeren bir içsel

veritabanı oluşturulabilmesi ile mümkün olabilmektedir. Basel Komite, bankaların operasyonel risk yönetiminde gelişmiş yaklaşımları kullanmalarını teşvik etmiş, ancak bankaların gelişmiş yaklaşımlarını kullanabilmelerini ilgili ülkenin bankacılık otoritesinin onayını şart koymuştur. Gerek BIS'in Gerek BDDK'nın da Bankalara yaptığı tavsiyelerde olduğu gibi sermaye yeterlilik oranı hesaplamalarında her bankanın kendi içsel yöntemlerinin kullanması bankalara hem çok yüksek miktarda sermaye tasarrufu sağlayacak, hem de banka içinde hazırlamış oldukları risk matrisleri yardımıyla en çok hangi alanda riske maruz kaldıklarını belirleyebileceklerdir. Sermaye yeterlilik oranının ölçülmesinde asıl önemli nokta birbirinden bağımsız olarak faaliyetini gösteren bankaların kendi yapı ve kriterlerine göre risklerini belirlemelerinin ardından risk yönetimlerini bu datalara göre gerçekleştirmeleri, doğru risklerine göre doğru sermayeyi ayırabilmeleridir. Bu sayede hem Bankaların atıl sermaye tutması engellenecek hem de ekonomik istikrarda baş aktör olan bankaların doğru yönetilmeyen riskler nedeniyle ülke ekonomisinin olumsuz etkilemeleri engellenmiş olacaktır.

Türkiye'de gelişmiş ölçüm yaklaşımlarını kullanabilmek için B.D.D.K.'ya başvuran herhangi bir banka mevcut değilken, Bankalar arasında veritabanı oluşturma çalışmalarına devam edilmektedir. Bankacılık sektörü son yıllarda hızlanan bir değişme ve gelişime uğramıştır. Sektörü yakından ilgilendiren çok sayıda yasal düzenlemenin yapılması, piyasalarda küreselleşme etkilerinin hızla hissedilmeye başlanması, bankaların sundukları ürün ve hizmetlerin çeşitlenmesi bankaların faaliyetleri ve yönetim politikalarında önemli yenilikler meydana getirmiştir. Tüm bu sebepler nedeniyle Basel II'ye geçiş, Türk Bankacılık sistemi için, daha sağlam ve etkin bir bankacılık sisteminin oluşturulması ve finansal istikrar için gerekli risk yönetim standartlarına erişilmesi amacıyla kullanılabilir önemli bir fırsat olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ahmet. **İşletme Sermayesi Yönetimi**, Ankara: Gazi Büro Kitabevi, 1993.
- Aksu, Yalçın. “Bankalarda Hazine Yönetimi ve Uygulama Sorunları”. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, 1997.
- Altıntaş, M.Ayhan. **Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2006
- Anadolubank A.Ş. **Piyasa Riski Yönetimi Politikası**. İstanbul, 2007.
- Anadolubank A.Ş. **Risk Yönetim Rehberi**. İstanbul, 2007.
- Ansell, Wharton. **Risk: Analysis, Assessment and Management**. New York: John Wiley&Sons, 1992
- Arman, Tefvik. **Risk Analizine Giriş**. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1997.
- B.I.S. **B.I.S. History**. www.bis.org/about/history.htm. [03.02.2008]
- Babuşcu, Şenol. **Basel 2 Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi**. Ankara: Akademi Yayınevi, 2005.
- Basel Komitesi. **Bankacılıkta Etkin Gözetim ve Denetim Koşullarına İlişkin Temel Prensipler**. <http://www.tbb.org.tr>. [15/03/2008]
- BDDK. “Bankacılık Kanunu (5411 sayılı)”. **Resmi Gazete**, 25983, Kasım 2005.
- BDDK. “Bankalarca Karsılık Ayrılacak Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Ayrılacak Karsılıklara ilişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik”. **Resmi Gazete**, 24448, Haziran 2006
- BDDK. “Bankaların İç Denetim Sistemleri Hakkında Yönetmelik”. **Resmi Gazete**, 26333, Kasım 2006.
- BDDK. “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”. **Resmi Gazete**, 24657, Mart 2003
- BDDK. Basel-II’ye Geçiş İlişkin Yol Haritası. 2005. <http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/30052005isunum.pdf> [03.01.2008]
- Berk, Niyazi. **Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik ve Risk Yönetimi**. İstanbul: Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları, 2005

- BIS. Enhancing Corporate Governance for Banking Organizations. 1999. <http://www.bis.org/publ/bcbs56.pdf>[23.10.2007]
- BIS. Proposal to Issue a Supplement to the Basle Capital Accord to Cover Market Risks. Basel: 1995. <http://www.bis.org/publ/bcbs15.pdf>. [03.02.2008]
- Bolgün, Akçay. **Risk Yönetimi -Gelmekte Olan Türk Finans Piyasasında Entegre Risk Ölçüm ve Yönetim Uygulamaları**. 2.bs. İstanbul: Scala Yayıncılık, 2005.
- Boyacıoğlu, Melek Acar. “Operasyonel Risk ve Yönetimi”. **Bankacılar Dergisi**. s. 43 (2002):14
- Cohen, Jerome, Robins M. **The Financial Manager**. New York: Harper and Row, 1966
- Deloitte&Touche. “Risk Yönetimi Haber Bülteni”. s.3 (2001):b
- Donaldson, Gordon. **Corporate Debt Capacity**. 3. bs. Boston: Division of Research, Harward University ,1964..
- Ercan, Ban. **Değere Dayalı İşletme Finansı: Finansal Yönetim**. Ankara: Gazi Kitabevi, 2005
- Fıkırkoca, Meryem. **Bütünsel Risk Yönetimi**. Ankara: Pozitif Matbaacılık, 2003.
- Gup, Kolari. **Commercial Banking: The Management of Risk**. 3.bs. New Jersey: John Wiley & Sons, 2005.
- Güven, Sevil. **Finansal Risk Yönetimi Çerçevesinde Piyasa Volatilitésinin Tahmini ve Portföy VaR Hesaplamaları**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2001.
- “İstatistiki Veriler”,
http://www.bddk.org.tr/turkce/Istatistiki_Veriler/Istatistiki_Veriler.aspx
[20.05.2008]
- Jorion, Khoury. **Financial Risk Management: Domestic and International Dimensions**. Cambridge: Blackwell Business Mass, 1996
- Kaval, Hasan. **Bankalarda Risk Yönetimi**. Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 2000.
- Mandacı, P. Evrim. “Türk Bankacılık Sektörünün Taşıdığı Riskler ve Finansal Krizi Aşmada Kullanılan Risk Ölçüm Teknikleri”. **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. c. 5 s. 1 (2003): 67-84.
- Parasız, İlker. **Modern Bankacılık Teori ve Uygulama**. İstanbul: Banksis Yayınları, 2000.
- Pezier, Jacques. “Operasyonel Risk: Basel II ve Sonrası”. **Activeline Bankacılık ve Finans Gazetesi**. Ekim 2002.

- “Risk Yönetimi Nedir?”. Risk Yönetimi, <http://www.riskyönetimi.com>, [06.01.2008]
- Sarıaslan, Halil. **Yatırım Projelerinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi**. Ankara: Turhan Kitabevi, 1990.
- Sarikamis, Cevat. **Sermaye Pazarları**. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım, 1995.
- Sharpe, William. “Determining a Fund’s Effective Asset Mix”. **Investment Management Review**. (1988):59-69.
- Şahin, Hamdi. **Riske Maruz Değer Hesaplama Yöntemleri**. Ankara: Turhan Kitabevi, 2004.
- TC Ziraat Bankası A.S. **Bankacılıkta Risk Yönetimi**. Ankara: Araştırma ve Geliştirme Dairesi Raporu, 2000.
- Teker, Bolgün, Barış Akçay. “Banka Sermaye Yeterliliği: Basel II Standartlarının Bir Türk Bankasına Uygulanması”. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. c. 3 s.12 (2005): 42-46
- Usta, Öcal. **İşletme Finansı ve Finansal Yönetim**. İzmir: Anadolu Matbaacılık, 2002.
- Yavuz, Salih Tanju. “Risk Yönetimi İçeri Aktif Pasif Yönetimi Dışarı (mı?)”. **TBB Bankacılar Dergisi**. s. 41 (2002): 21.
- Yüzbaşıoğlu, A.Nejat. “Risk Yönetimi ve Bankaların Denetimi”. **BDDK Risk Yönetimi Konferansı, 16 Ocak 2003**. İstanbul: 2003: 12.

EKLER

Ek.1: Anadolubank A.Ş. 31.12.2007 - 31.12.2006 - 31.12.2005 Tarihli Bilançoları

AKTİF (VARLIKLAR)	31.12.2007			31.12.2006			31.12.2005		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
NAKİT DEĞERLER VE MERKEZ BANKASI	83.928	348.103	432.031	75.121	161.964	237.085	5.444	34.702	40.146
GERÇEĞE UYGUN D FARKI K/Z'A YANSITILAN FV (Net)	7.545	5.497	13.042	19.273	692	19.965	5.399	-	5.399
Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	2.176	271	2.447	18.895	165	19.06	-	19,519	19,519
Devlet Borçlanma Senetleri	2.176	271	2.447	18.895	165	19.06	45	15,183	60,183
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	73,13	6,333	79,463
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan	-	-	-	-	-	-	-	-	-
O.Sınıflandırılan FV	-	-	-	-	-	-	73,13	6,333	79,463
Devlet Borçlanma Senetleri	-	-	-	-	-	-	72,825	6,333	79,158
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	305	-	305
Diğer Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Varlıklar	5.369	5.226	10.595	378	527	905	-	-	-
BANKALAR PARA PİYASALARI NDAN ALACAKLAR	2.952	164.998	167.95	149.561	146.428	295.989	-	-	-
Bankalararası Para Piyasasından Alacaklar	110.047	-	110.047	-	146.286	146.286	41,651	92,456	134,107
İMKB Takasbank Piyasasından Alacaklar	110.047	-	110.047	-	-	-	41,651	92,456	134,107
Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar	-	-	-	-	-	-	2,007	49,691	51,698
SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLER (Net)	-	-	-	-	146.286	146.286	39,644	42,765	82,409
Sermayede Payı Temsil Eden Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Devlet Borçlanma Senetleri	-	-	-	-	-	-	280	-	280
Diğer Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	280	-	280
KREDİLER	1.577.062	187.217	1.764.279	1.170.380	207.53	1.377.910	-	-	-
Krediler	1.577.062	187.217	1.764.279	1.170.380	207.53	1.377.910	-	-	-
Bankanın Dahil Olduğu Risk Grubuna Kullandırılan Krediler	19.807	-	19.807	288	-	288	-	-	-
Diğer	1.557.255	187.217	1.744.472	1.170.092	207.53	1.377.622	-	-	-
Takipteki Krediler	28.819	-	28.819	18.469	-	18.469	-	-	-
Özel Karşılıklar (-)	28.819	-	28.819	18.469	-	18.469	727,226	219,248	946,474
FAKTORİNG ALACAKLARI VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	213.27	183.192	396.462	356.796	292.256	649.052	131.808	8.671	140.479

Devlet Borçlanma										
Senetleri	213.27	180.416	393.686	356.796	292.256	649.052	15,885	-	15,885	
Diğer Menkul Değerler	-	2.776	2.776	-	-	-	15,885	-	15,885	
İŞTİRAKLER (Net) I-7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Özkaynak Yöntemine Göre										
Muhasebeleştirilenler	-	-	-	-	-	-	169,313	229,185	398,498	
Konsolide Edilmeyenler	-	-	-	-	-	-	169,313	229,185	398,498	
Mali İştirakler	-	-	-	-	-	-	169,313	229,185	398,498	
Mali Olmayan İştirakler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	7.177	28.762	35.939	7.177	1.701	8.878	7,177	667	674,177	
Konsolide Edilmeyen										
Mali Ortaklıklar	7.177	28.762	35.939	7.177	1.701	8.878	7,177	667	674,177	
Konsolide Edilmeyen Mali Olmayan Ortaklıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
BİRLİKTE KONTROL EDİLEN ORTAKLIKLAR (Net) I-9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Özkaynak Yöntemine Göre										
Muhasebeleştirilenler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Konsolide Edilmeyenler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mali Ortaklıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Mali Olmayan Ortaklıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
FİNANSAL KİRALAMA ALACAKLARI (Net) I-10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Finansal Kiralama Alacakları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Faaliyet Kiralaması Alacakları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diğer Kazanılmamış Gelirler (-)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR I-11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	20.445	21	20.466	16.614	26	16.64	19,849	24	43,849	
MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net)	2.053	-	2.053	2.68	-	2.68	38	-	38	
Şerefiye	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Diğer	2.053	-	2.053	2.68	-	2.68	1,32	-	1,32	
YATIRIM AMAÇLI GAYRİMENKULLER (Net) I-14	-	-	-	-	-	-	1,282	-	1,282	
VERGİ VARLIĞI	4.911	-	4.911	-	-	-	-	-	-	
Cari Vergi Varlığı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ertelemiş Vergi Varlığı	4.911	-	4.911	-	-	-	-	-	-	
SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIKLAR (NET)	276	-	276	279	-	279	-	-	-	

Satış Amaçlı Durdurulan faaliyetlere ilişkin	276	-	276	279	-	279			
DİĞER AKTİFLER	68.286	13.956	82.242	4.951	6.818	11.769	14,742	170	14.912
TOPLAMI	2.097.952	931.746	3.029.698	1.802.832	963.701	2.766.533	1,403,671	663,148	2.066.819

	31.12.2007			31.12.2006			31.12.2005		
PASİF (YÜKÜMLÜLÜKLER)	TP	YP	TOPLAM	TP	YP	TOPLAM	TP	YP	TOPLAM
MEVDUAT	988.601	867.796	1.856.397	801.267	880.031	1.681.298	683.827	654.217	1.338.044
Bankanın Dahil Olduğu Risk Grubunun Mevduatı	3.931	38.903	42.834	8.864	30.233	39.097	25.294	28.054	53.348
Diğer	984.67	828.893	1.813.563	792.403	849.798	1.642.201	529.931	-	529.931
ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR	46.877	1.06	47.937	7.142	8.747	15.889	47.172	-	47.172
ALINAN KREDİLER PARA PİYASALARINA BORÇLAR	77.657	389.22	466.877	78.807	520.238	599.045	76.346	-	76.346
Bankalararası Para Piyasalarından Borçlar	8.05	125.147	133.197	89.238	37.192	126.43	5.084	-	5.084
İMKB Takasbank Piyasasından Borçlar	-	-	-	-	-	-	-	626.113	626.113
Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar	8.05	125.147	133.197	89.238	37.192	126.43	170.427	95.573	266.000
İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bonolar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	-	-	-	-	-	-	170.427	95.573	266.000
Tahviller	-	-	-	-	-	-	34.793	153.657	188.450
FONLAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Müstakriz Fonlar	-	-	-	-	-	-	34.793	153.657	188.450
Diğer Fonlar	-	-	-	-	-	-	7.793	5.955	13.748
MUHTELİF BORÇLAR	10.892	391	11.283	4.392	273	4.665	27000	147.702	174.702
DİĞER YABANCI KAYNAKLAR FAKTÖRİNG BORÇLARI KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR (Net)	97.26	12.458	109.718	11.574	1.383	12.957	-	-	-
Finansal Kiralama Borçları	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Faaliyet Kiralaması Borçları	-	686	686	-	385	385	-	-	-
Diğer	719	719	-	401	401	-	-	-	-
Ertelemiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	-	-	-	-	-	-	Şub.69	134	25.369
RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL BORÇLAR II-6	33	33	-	16	16	-	12.483	9.274	21.757
Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KARŞILIKLAR	21.853	-	21.853	16.654	-	16.654	-	-	-
Genel Karşılıklar	13.882	-	13.882	9.354	-	9.354	12.451	6.804	19.255
Yeniden Yapılanma Karşılığı	-	-	-	-	-	-	10.784	1.707	12.491
Çalışan Hakları Karşılığı	5.986	-	5.986	5.76	-	5.76	111	2.607	2.718
Şigorta Teknik Karşılıkları (Net)	-	-	-	-	-	-	302	2.427	2.729
Diğer Karşılıklar	1.985	-	1.985	1.54	-	1.54	1.254	63	1.317
VERGİ BORCU	14.435	-	14.435	16.194	-	16.194	26.932	-	26.932
Cari Vergi Borcu	14.435	-	14.435	14.093	-	14.093	6.244	-	6.244
Ertelemiş Vergi Borcu	-	-	-	2.101	-	2.101	907	-	907
SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIK BORÇLARI (Net)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SERMAYE BENZERİ KREDİLER II-10	-	-	-	-	-	-	03.Nis	-	39.541
ÖZKAYNAKLAR	369.672	-2.357	367.315	295.952	-2.936	293.016	-	-	-
Ödenmiş Sermaye	225	-	225	225	-	225	-	-	-
Sermaye Yedekleri	-4.546	-2.357	-6.903	-5.712	-2.936	-8.648	199.474	-	199.474
Hisse Senedi İhraç Primleri	-	-	-	-	-	-	66000	-	66.000
Hisse Senedi İptal Kararı	-	-	-	-	-	-	32.357	-	32.357
Menkul Değerler	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değerleme Farkları	-4.546	-2.357	-6.903	-5.712	-2.936	-8.648	-	-	-
Maddi Duran Varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yeniden Değerleme Farkları	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yeniden Değerleme Farkları	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yeniden Değerleme Farkları	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İştirakler. Bağlı Ort. ve Birlikte Kontrol Edilen Ort. Bedelsiz Hisse Senetleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Riskten Korunma Fonları (Etkin kısım)	-	-	-	-	-	-	32.357	-	32.357
Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıkların Birikmiş Değerleme Farkları	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer Sermaye Yedekleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kar Yedekleri	76.664	-	76.664	28.669	-	28.669	61.589	-	61.589
Yasal Yedekler	7.456	-	7.456	5.056	-	5.056	3.079	-	3.079
Statü Yedekleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Olağanüstü Yedekler	69.208	-	69.208	23.613	-	23.613	58.510	-	58.510
Diğer Kâr Yedekleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kâr veya Zarar Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	72.554	-	72.554	47.995	-	47.995	39.528	-	39.528
Dönem Net Kâr ve Zararı	72.554	-	72.554	47.995	-	47.995	39.528	-	39.528
PASİF TOPLAMI	1.635.297	1.394.401	3.029.698	1.321.220	1.445.313	2.766.533	1.147.160	919.659	2.066.819

Ek.2. Anadolubank A.Ş. 31.12.2007 - 31.12.2006 - 31.12.2005 Tarihli Gelir Tablosu

	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005
	Toplam	Toplam	Toplam
FAİZ GELİRLERİ	419.624	302.949	227,869
Kredilerden Alınan Faizler	310.769	190.693	121,197
Zorunlu Karşılıklardan Alınan Faizler	9.942	Tem.54	4,252
Bankalardan Alınan Faizler	18.571	15.293	11,628
Para Piyasası İşlemlerinden Alınan Faizler	6.758	3.714	3,052
Menkul Değerlerden Alınan Faizler	67.958	84.355	87,073
Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklardan	2.269	4.407	21,906
Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FVdan	-	-	-
Satılmaya Hazır Menkul Değerlerden Alınan Faizler	-	6.819	16,472
Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlardan	65.689	73.129	48,695
Finansal Kiralama Gelirleri	-	-	-
Diğer Faiz Gelirleri	5.626	1.354	667
FAİZ GİDERLERİ	233.237	191.462	145,049
Mevduata Verilen Faizler	175.052	143.097	100,673
Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	37.768	30.452	7,814
Para Piyasası İşlemlerine Verilen Faizler	16.773	17.744	36,357
İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	-	-	-
Diğer Faiz Giderleri	3.644	169	205
NET FAİZ GELİRİ	186.387	111.487	82,820
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ	41.45	36.779	26,675
Alınan Ücret ve Komisyonlar	48.728	42.507	31,955
Gayri Nakdi Kredilerden	11.435	11.389	3,261
Diğer	37.293	31.118	10,234
Diğer Durdurulan Faaliyet Giderleri	-	-	-
DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z	-	-	-
DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±)	-	-	-
Cari Vergi Karşılığı	-	-	-
Ertelenmiş Vergi Karşılığı	-	-	-
DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z	-	-	-
NET NET KAR VE ZARARI	72.554	47.995	39,416

Ek.3: Anadolubank A.Ş.ye Ait 31.12.2007 Tarihli Aktif Kalemlerin Faaliyet Kollarına Göre Ayrıştırıldığı Mizan

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
010	3	ALIM	KASA	6.014,40
011	3	ALIM	EFEKTİF DEPOSU	17.847,60
020	3	ALIM	T.C. MERKEZ BANKASI - T.P.	38,40
021	3	ALIM	T.C. MERKEZ BANKASI - Y.P.	46.236,00
022	3	ALIM	YURTIÇİ BANKALAR - T.P.	178.815,60
023	3	ALIM	YURTIÇİ BANKALAR - Y.P.	130.570,80
024	3	ALIM	YURTDIŞI BANKALAR - T.P.	384,00
025	3	ALIM	YURTDIŞI BANKALAR - Y.P.	44.923,20
030	3	ALIM	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - T.P.	25.560,00
031	3	ALIM	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLER - Y.P.	196,80
038	3	ALIM (-)	MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI - T.P.	2.932,80
039	3	ALIM (-)	MENKUL DEĞERLER DEĞER DÜŞÜŞ KARŞILIĞI - Y.P.	2,40
051	3	ALIM	TERS REPO İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR - Y.P.	175.070,40
100	3	DAĞITIM	İSKONTO SENETLERİ - T.P.	37.125,60
10011	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	37.125,60
110	3	DAĞITIM	KISA VADELİ AÇIK İHRACAT KREDİLERİ - T.P.	4.356,00
11011	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	4.356,00
111	3	DAĞITIM	KISA VADELİ AÇIK İHRACAT KREDİLERİ - Y.P.	10.378,80
11111	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	10.378,80
112	3	DAĞITIM	KISA VADELİ TEMİNATLI İHRACAT KREDİLERİ - T.P.	22.491,60
11211	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	22.491,60
113	3	DAĞITIM	KISA VADELİ TEMİNATLI İHRACAT KREDİLERİ - Y.P.	214.628,40
11311	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	214.628,40
115	3	DAĞITIM	KISA VADELİ TEMİNATLI İTHALAT KREDİLERİ - Y.P.	3.052,80
11511	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	3.052,80
116	3	DAĞITIM	KISA VADELİ AÇIK DİĞER KREDİLER - T.P.	59.758,80
11611	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	20.473,20
11620	5	PERAKENDE	TÜKETİCİ KREDİLERİ	1.033,20
11621	5	PERAKENDE	BİREYSEL KREDİ KARTLARI	28.506,00
11631	5	PERAKENDE	KURUMSAL KREDİ KARTLARI	8.906,40
11641	5	PERAKENDE	PERSONEL KREDİ KARTLARI	840,00
117	3	DAĞITIM	KISA VADELİ AÇIK DİĞER KREDİLER - Y.P.	256,80
11711	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	254,40
11721	5	PERAKENDE	BİREYSEL KREDİ KARTLARI	2,40

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
118	3	DAĞITIM	KISA VADELİ TEMİNATLI DİĞER KREDİLER - T.P.	896.727,60
11811	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	826.058,40
11814	5	PERK-TİC	MÜŞTERİ ADINA MENKUL DEĞER ALIM KREDİLERİ	21.079,20
11820	5	PERAKENDE	TÜKETİCİ KREDİLERİ	4.375,20
11830	5	PERK-TİC	TAKSİTLİ ALIM KREDİLER	44.544,00
11840	5	PERAKENDE	PERSONEL KREDİLERİ	670,80
126	3	DAĞITIM	MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER - T.P.	105.164,40
12600	5	2. SEVİYE DAĞITIM	AÇIK	31.674,00
126009	6	TİCARİ	DİĞER MALİ KURULUŞLAR	31.674,00
12601	5	2. SEVİYE DAĞITIM	TEMİNATLI	73.490,40
126011	6	TİCARİ	ÖZEL MEVDUAT BANKALARI	75,60
126016	6	TİCARİ	SİGORTA ŞİRKETLERİ	159,60
126019	6	TİCARİ	DİĞER MALİ KURULUŞLAR	73.255,20
127	3	DAĞITIM	MALİ KESİME VERİLEN KISA VADELİ KREDİLER - Y.P.	1.662,00
12701	5	2. SEVİYE DAĞITIM	TEMİNATLI	1.662,00
127011	6	TİCARİ	ÖZEL MEVDUAT BANKALARI	1.662,00
129	3	DAĞITIM	YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİLER - Y.P.	2.035,20
12900	5	TİCARİ	BANKALAR	2.035,20
135	3	DAĞITIM	ORTA VE UZUN VADELİ AÇIK DİĞ.YATIRIM KR.D. - Y.P.	5.086,80
13511	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	5.086,80
137	3	DAĞITIM	ORTA VE UZUN VAD.TEMİNATLI DİĞER YATIRIM KRED. - Y.P.	1.114,80
13711	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	1.114,80
140	3	DAĞITIM	ORTA VE UZUN VAD. TEMİNATLI İŞLET. VE DİĞER KRED. - T.P.	265.118,40
14011	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	3.189,60
14020	5	PERAKENDE	TÜKETİCİ KREDİLERİ	175.496,40
14030	5	PERK-TİC	TAKSİTLİ ALIM KREDİLER	86.432,40
141	3	DAĞITIM	ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI İŞLETME VE DİĞER KREDİLER - Y.P.	2.586,00
14111	5	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	2.586,00
146	3	DAĞITIM	MALİ KESİME VERİ.ORTA VE UZUN VAD.KREDİ. - T.P.	1.596,00
14601	5	2. SEVİYE DAĞITIM	TEMİNATLI	1.596,00
146016	6	TİCARİ	SİGORTA ŞİRKETLERİ	27,60
146019	6	TİCARİ	DİĞER MALİ KURULUŞLAR	1.568,40
147	3	DAĞITIM	MALİ KESİME VERİLEN ORTA VE UZUN VAD.KRED. - Y.P.	3.391,20
14701	5	2. SEVİYE DAĞITIM	TEMİNATLI	3.391,20
147019	6	TİCARİ	DİĞER MALİ KURULUŞLAR	3.391,20
154	3	DAĞITIM	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA	2.308,80

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
			PLANINA BAĞLANAN ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATSIZ KREDİLER – T. P.	
15480	5	2. SEVİYE DAĞITIM	İŞLETME KREDİLERİ	2.308,80
154805	6	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	2.308,80
156	3	DAĞITIM	YENİDEN YAPILANDIRILAN VE İTFA PLANINA BAĞLANAN ORTA VE UZUN VADELİ TEMİNATLI KREDİLER – T. P.	1.360,80
15680	5	2. SEVİYE DAĞITIM	İŞLETME KREDİLERİ	1.360,80
156805	6	PERK-TİC	DİĞER MÜŞTERİLER - (ÖZEL)	1.360,80
158	3	PERK-TİC	TAZMİN EDİLEN GAYRİNAKDİ KREDİ BEDELLERİ – T.P.	260,40
170	3	PERK-TİC	TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR /TAHSİL İMKANI SINIRLI KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR – T. P.	3.080,40
172	3	PERK-TİC	TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR/ TAHSİLİ ŞÜPHELİ KREDİLER – T. P.	1.602,00
176	3	PERK-TİC	ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER VE DİĞER ALACAKLAR -T. P.	17.480,40
180	3	PERK-TİC (-)	ÖZEL KARŞILIKLAR – T. P.	22.162,80
210	3	HESAPLAMA DIŞI	ZORUNLU KARŞILIKLAR - T.P.	81.981,60
211	3	HESAPLAMA DIŞI	ZORUNLU KARŞILIKLAR - Y.P.	129.962,40
220	3	PERK-TİC-KURM FIN	KREDİ FAİZ. GELİR.TAHAKKUK REESKONTLARI - T.P.	15.704,40
221	3	PERK-TİC-KURM FIN	KREDİ FAİZ.GELİR.TAHAKKUK REESKONTLARI - Y.P.	4.842,00
222	3	DAĞITIM	DİĞER FAİZ VE GELİR REESKONTLARI - T.P.	15.406,80
22201	5	2. SEVİYE DAĞITIM	MENKUL DEĞERLER FAİZ REESKONTLARI	11.965,20
222010	6	ALIM	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERİN	46,80
222013	6	TİCARİ	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER	11.918,40
22205	5	HESAPLAMA DIŞI	ZORUNLU KARŞILIKLAR FAİZ REESKONTLARI	2.109,60
22207	5	ALIM	TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR REESKONTLARI	453,60
22299	5	ALIM	DİĞER	878,40
223	3	DAĞITIM	DİĞER FAİZ VE GELİR REESKONTLARI - Y.P.	14.498,40
22301	5	2. SEVİYE DAĞITIM	MENKUL DEĞERLER FAİZ REESKONTLARI	6.838,80
223010	6	ALIM	ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERİN	3,60
223013	6	TİCARİ	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER	6.835,20
22303	5	ALIM	TERS REPO İŞLEMLERİNDEN ALACAKLARA İLİŞKİN FAİZ REESKONTLARI	472,80
22305	5	HESAPLAMA	ZORUNLU KARŞILIKLAR FAİZ	310,80

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
		DIŞI	REESKONTLARI	
22307	5	ALIM	TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR REESKONTLARI	632,40
22399	5	ALIM	DİĞER	6.243,60
242	3	TİCARİ	BAĞLI ORTAKLIKLAR - T.P.	8.612,40
243	3	TİCARİ	BAĞLI ORTAKLIKLAR - Y.P.	1.958,40
244	3	TİCARİ	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER - T.P.	416.238,00
245	3	TİCARİ	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLER - Y.P.	343.873,20
250	3	HESAPLAMA DIŞI	MENKULLER - T.P.	46.531,20
251	3	HESAPLAMA DIŞI	MENKULLER - Y.P.	61,20
252	3	HESAPLAMA DIŞI	GAYRİMENKULLER - T.P.	5.542,80
254	3	HESAPLAMA DIŞI	ÖZEL MALİYET BEDELLERİ - T.P.	23.872,80
255	3	HESAPLAMA DIŞI	ÖZEL MALİYET BEDELLERİ - Y.P.	48,00
256	3	HESAPLAMA DIŞI (-)	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR - T.P.	54.398,40
257	3	HESAPLAMA DIŞI (-)	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR - Y.P.	78,00
258	3	HESAPLAMA DIŞI	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR - T.P.	1.584,00
260	3	HESAPLAMA DIŞI	PEŞİN ÖDENMİŞ VERGİLER - T.P.	4,80
270	3	HESAPLAMA DIŞI	AYNİYAT MEVCUDU - T.P.	1,20
278	3	DAĞITIM	MUHTELİF ALACAKLAR - T.P.	2.828,40
27800	5	PERK-TİC	VERİLEN NAKDİ TEMİNATLAR	54,00
27802	5	PERK-TİC	DAVA VE MAHKEME MASRAFLARINDAN ALACAKLAR	78,00
27803	5	2. SEVİYE DAĞITIM	BANKACILIK HİZMETLERİNDEN ALACAKLAR	669,60
278030	6	PERK-TİC	PROTESTO VE KOMİSYON MASRAFLARINDAN ALACAKLAR	9,60
278033	6	ARACILIK	SİGORTA PRİMLERİNDEN ALACAKLAR	136,80
278036	6	PERK-TİC	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONUNDAN ALACAKLAR	1,20
278039	6	PERK-TİC	DİĞER	522,00
27805	5	ALIM	TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ALACAKLAR	382,80
27890	5	PERAKENDE	KREDİ KARTI ÖDEMELERİNDEN	1.627,20
27899	5	PERK-TİC-KURM FIN-ARAC-PERK KOM-ALIM	DİĞER MUHTELİF ALACAKLAR	16,80
279	3	DAĞITIM	MUHTELİF ALACAKLAR - Y.P.	32,40
27900	5	PERK-TİC	VERİLEN NAKDİ TEMİNATLAR	20,40
27907	5	TİCARİ	TAHSİL EDİLECEK MUHABİR KOMİSYONLARI	12,00

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
280	3	DAĞITIM	BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR - T.P.	2.504,40
28000	5	PERK-TİC	AVANSLAR	43,20
28001	5	2. SEVİYE DAĞITIM	PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER	1.840,80
280010	6	PERK-TİC	KİRALAR	72,00
280019	6	PERK-TİC	DİĞER	1.768,80
28002	5	PERK-TİC	KASA NOKSANI	9,60
28099	5	PERK-TİC	DİĞER BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR	610,80
281	3	DAĞITIM	BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR - Y.P.	2.126,40
28100	5	PERK-TİC	AVANSLAR	2,40
28101	5	2. SEVİYE DAĞITIM	PEŞİN ÖDENMİŞ GİDERLER	1.218,00
281019	6	PERK-TİC	DİĞER	1.218,00
28102	5	PERK-TİC	KASA NOKSANI	1,20
28199	5	PERK-TİC	DİĞER BORÇLU GEÇİCİ HESAPLAR	904,80
292	3	HESAPLAMA DIŞI	EFEKTİF ALIM/SATIM HESABI - T.P.	19.274,40
293	3	HESAPLAMA DIŞI	EFEKTİF VAZİYETİ - Y.P.	19.274,40
294	3	HESAPLAMA DIŞI	DÖVİZ ALIM/SATIM HESABI - T.P.	597.144,00
295	3	HESAPLAMA DIŞI	DÖVİZ VAZİYETİ - Y.P.	597.144,00
298	3	HESAPLAMA DIŞI	ELDEN ÇIKARILACAK KIYMETLER - T.P.	351,60

Ek. 4. Anadolubank A.Ş.ye Ait 31.12.2007 Tarihli Gelir Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Göre Ayrıştırıldığı Mizan

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
500	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	İSKONTO VE İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN.FAİZLER - T.P.	7.220,40
501	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	İSKONTO VE İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN FAİZLER - Y.P.	34,80
510	3	DAĞITIM		KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER - T.P.	4.482,00
51011	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	4.482,00
511	3	DAĞITIM		KISA VADELİ İHRACAT KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER - Y.P.	18.440,40
51111	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	18.440,40
513	3	DAĞITIM		KISA VADELİ İTHALAT KREDİLERDEN ALINAN FAİZ. - Y.P.	286,80
51311	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	286,80
514	3	DAĞITIM		KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZ. - T.P.	146.450,40
51411	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	125.311,20
51420	5	PERAKENDE		TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN	10.417,20
51422	5	PERK-TİC	AKTİF	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER	10.603,20
51423	5	PERAKENDE		PERSONEL KREDİLERİ	118,80
515	3	DAĞITIM		KISA VADELİ DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZ - Y.P.	15,60
51511	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	15,60

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
520	3	DAĞITIM		MALİ KESİME VERİL.KISA VADE.KREDİLERDE N ALIN.FAİZ.-T.P.	10.723,20
52009	5	TİCARİ		DİĞER MALİ KURULUŞLARDAN	10.723,20
523	3	DAĞITIM		YURTDIŞI KISA VADELİ KREDİ.ALINAN FAİZ - Y.P.	108,00
52309	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER	108,00
533	3	DAĞITIM		ORTA VE UZUN VADELİ DİĞ.YATIR.KRED.A LI.FAİZ. - Y.P.	376,80
53311	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	376,80
534	3	DAĞITIM		ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER - T.P.	29.004,00
53420	5	PERAKENDE		TÜKETİCİ KREDİLERİNDEN	17.914,80
53422	5	PERK-TİC	AKTİF	TAKSİTLİ TİCARİ KREDİLER	11.089,20
535	3	DAĞITIM		ORTA VE UZUN VADELİ İŞLETME VE DİĞER KREDİLERDEN ALINAN FAİZLER - Y.P.	212,40
53511	5	PERK-TİC	AKTİF	DİĞER MÜŞTERİLERDEN - (ÖZEL)	212,40
541	3	DAĞITIM		MALİ KESİME VER.ORTA UZU.VAD.KRED.ALI .FAİZ - Y.P.	232,80
54109	5	TİCARİ		DİĞER MALİ KURULUŞLARDAN	232,80
548	3	PERK-TİC	AKTİF	TASFİYE OLUNACAK ALACAKLAR (Tahsili Şüpheli Alacaklardan alınanlar dahil) ile ZARAR NİTELİĞİNDEKİ KREDİLER VE DİĞER ALACAKLARDAN ALINAN FAİZLER - T.P.	226,80

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
560	3	FONLAMA (-)		ZORUNLU KARŞILIKLARDAN ALINAN FAİZLER - T.P.	6.861,60
561	3	FONLAMA (-)		ZORUNLU KARŞILIKLARDAN ALINAN FAİZLER - Y.P.	2.185,20
570	3	DAĞITIM		BANKALARDAN ALINAN FAİZLER - T.P.	4.456,80
57001	5	ALIM		YURTIÇİ BANKALARDAN	1.268,40
57002	5	ALIM		YURTDIŞI BANKALARDAN	3.188,40
571	3	DAĞITIM		BANKALARDAN ALINAN FAİZLER - Y.P.	13.894,80
57101	5	ALIM		YURTIÇİ BANKALARDAN	2.650,80
57102	5	ALIM		YURTDIŞI BANKALARDAN	11.244,00
572	3	ALIM		PARA PİYASASI İŞLEMLERİNDEN ALINAN FAİZLER - T.P.	3.968,40
576	3	ALIM		TERS REPO İŞLEMLERİNDEN ALINAN FAİZLER - T.P.	4,80
577	3	ALIM		TERS REPO İŞLEMLERİNDEN ALINAN FAİZLER - Y.P.	484,80
580	3	DAĞITIM		MENKUL DEĞERLERDEN ALINAN FAİZ - T.P.	67.132,80
58000	5	ALIM		ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERDEN	5.150,40
58001	5	ALIM		SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLERDEN	6.758,40
58002	5	TİCARİ		VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLERDEN	55.224,00
581	3	DAĞITIM		MENKUL DEĞERLERDEN ALINAN FAİZ - Y.P.	34.093,20
58100	5	ALIM		ALIM SATIM AMAÇLI MENKUL DEĞERLERDEN	2.539,20
58101	5	ALIM		SATILMAYA HAZIR MENKUL DEĞERLERDEN	1.424,40

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
58102	5	TİCARİ		VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK MENKUL DEĞERLERDEN	30.129,60
598	3	PERK-TİC-ALIM-CORP FIN	AKTİF	DİĞER ALINAN FAİZLER - T.P.	1.611,60
599	3	PERK-TİC-ALIM-CORP FIN	AKTİF	DİĞER ALINAN FAİZLER - Y.P.	12,00
701	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	İSKONTO VE İŞTİRA SENETLERİNDEN ALINAN KOMİSYON. -Y.P.	138,00
710	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	KISA VADELİ İHRACAT KRED.ALIN.ÜCPER AKENDE KOMİSYON. - T.P.	54,00
711	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	KISA VADELİ İHRACAT KRED.ALIN.ÜCPER AKENDE KOMİSYON. - Y.P.	135,60
714	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	KISA VADELİ DİĞER KRED.ALIN.ÜCPER AKENDE. KOMİSYON. - T.P.	9.163,20
715	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	KISA VADELİ DİĞER KRED.ALIN.ÜCPER AKENDE KOMİSYON. - Y.P.	561,60
720	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	MALİ KESİM VER.KISA VAD.KRED.ALI.ÜCP ERAKENDE KOMİSYON. -T.P.	182,40
723	3	PERK-TİC	AKTİF	YURTDIŞI KISA VAD.KRED.ALI.ÜCP ERAKENDE. KOMİSYON. - Y.P.	9,60
734	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	ORT.VE UZU.VAD.İŞLE.KRE D.ALI.ÜCR. KOMİSYON. - T.P.	212,40
735	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	ORT.VE UZU.VAD.İŞLE.KRE D.ALI.ÜCR. KOMİSYON. - Y.P.	561,60
748	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	NAKDİ OLMAYAN KRED.ALI.ÜCR. KOMİSYON. - T.P.	9.639,60
749	3	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	NAKDİ OLMAYAN KRED.ALI.ÜCR.KO MİSYON. - Y.P.	4.027,20

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
750	3	ALIM-EXC	ASMK+SHM K+VKET	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI - T.P.	15.584,40
751	3	ALIM-EXC	ASMK+SHM K+VKET	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ KÂRLARI - Y.P.	19.543,20
752	3	ALIM		TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR – T.P.	1,20
753	3	ALIM		TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN KÂRLAR – Y.P.	213.026,40
760	3	DAĞITIM		BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ - T.P.	36.050,40
76001	5	PERK-TİC	AKTİF	MAL MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI	25,20
76002	5	PERK-TİC	AKTİF	VESAİK MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI	188,40
76003	5	PERK-TİC	AKTİF	TAHSİL SENEDİ KOMİSYONLARI	370,80
76004	5	PERK-TİC	AKTİF	ALINAN İSTİHBARAT ÜÇPERAKENDELER İ	2.274,00
76005	5	ÖDEME		HAVALE KOMİSYONLARI	2.432,40
76007	5	AGENCY		SİGORTA KOMİSYONLARI	1.954,80
76008	5	PERK-TİC	AKTİF	TAHSİL VE TEDİYE KOMİSYONLARI	2,40
76009	5	AGENCY		KİRALIK KASA GELİRLERİ	112,80
76012	5	PERK-TİC	AKTİF	TAHSİLE ALINAN TİCARİ VESAİK KOMİSYONLARI	52,80
76016	5	PERK-TİC	AKTİF	İTİBAR MEKTUPLARI KOMİSYONLARI	133,20
76017	5	PERK-TİC	AKTİF	EKSPERTİZ ÜÇPERAKENDELER İ	733,20
76018	5	PERK-TİC	AKTİF	İHRACAT AKREDİTİFİ KOMİSYONLARI	240,00
76019	5	PERAKENDE		KREDİ KARTI ÜÇPERAKENDE VE KOMİSYONLARI	4.246,80
76099	5	PERK-TİC	AKTİF	ALINAN DİĞER KOMİSYON VE HİZMET GELİRLERİ	23.283,60

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR(YTL)
761	3	DAĞITIM		BANKACILIK HİZMETLERİ GELİRLERİ - Y.P.	1.291,20
76102	5	PERK-TİC	AKTİF	VESAİK MUKABİLİ İTHALAT KOMİSYONLARI	3,60
76111	5	ALIM		EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM SATIM KOMİSYONLARI	2,40
76112	5	PERK-TİC	AKTİF	TAHSİLE ALINAN TİCARİ VESAİK KOMİSYONLARI	8,40
76114	5	TİCARİ		MUHAHİRLERDEN ALINAN KOMİSYONLAR	216,00
76118	5	PERK-TİC	AKTİF	İHRACAT AKREDİTİFLERİ KOMİSYONLARI	223,20
76199	5	PERK-TİC	AKTİF	ALINAN DİĞER KOMİSYON VE HİZMET GELİRLERİ	837,60
771	3	DAĞITIM		KAMBİYO KÂRLARI - Y.P.	74.509,20
77101	5	PROP		EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM SATIM VE DEĞERLEME KÂRLARI	74.269,20
77199	5	PROP		DİĞER	240,00
790	3	DAĞITIM		DİĞER FAİZ DIŞI GELİRLER - T.P.	45.692,40
79001	5	HESAPLAMA DIŞI		HABERLEŞME GİDERLERİ KARŞILIĞI	4.836,00
79005	5	2. SEVİYE DAĞITIM		AKTİFLERİMİZİN SATIŞINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER	8,40
790052	6	HESAPLAMA DIŞI		MENKULLER SATIŞINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER	8,40
79007	5	HESAPLAMA DIŞI		GEÇMİŞ YILLAR GİDERLERİNE AİT DÜZELTME HESABI	808,80
79010	5	PERK-TİC	AKTİF	KİRALAMA GELİRLERİ	102,00
79011	5	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER ANAPARA KUR ARTIŞLARI	39.139,20
79099	5	PROP		DİĞER GELİRLER	798,00
791	3	DAĞITIM		DİĞER FAİZ DIŞI GELİRLER-Y.P.	519,60
79101	5	HESAPLAMA DIŞI		HABERLEŞME GİDERLERİ KARŞILIĞI	511,20
79199	5	PROP		DİĞER GELİRLER	8,40

Ek 5. Anadolubank A.Ş. ye Ait 31.12.2007 Tarihli Gider Kalemlerinin Faaliyet Kollarına Göre Ayrıştırıldığı Mizan

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
608	3	FONLAMA		TÜRK LİRASI MEV. VERİLEN FAİZLER(YURTDIŞI. YERLEŞ.KİŞİ VE KUR.)	100,80
610	3	FONLAMA		TÜRK PARASI MEVDUATA VERİLEN FAİZLER (Y.İ.Y.K)	140.040,00
611	3	FONLAMA		Y.P. MEVDUATA VERİLEN FAİZLER	31.575,60
622	3	FONLAMA		YURTIÇİNDEN KULLANILAN KRED.VER.FAİZ. - T.P.	1.666,80
623	3	FONLAMA		YURTIÇİNDEN KULLANILAN KRED.VER.FAİZ. - Y.P.	637,20
624	3	FONLAMA		YURTDIŞINDAN KULLANILAN KRED.VER.FAİZ. - T.P.	9.777,60
625	3	FONLAMA		YURTDIŞINDAN KULLANILAN KRED.VER.FAİZ. - Y.P.	22.334,40
628	3	ALIM		REPO İŞLEMLERİNE VERİLEN FAİZLER - T.P.	14.575,20
629	3	ALIM		REPO İŞLEMLERİNE VERİLEN FAİZLER - Y.P.	6.716,40
645	3	FONLAMA		FİNANSAL KİRALAMA GİDERLERİ - Y.P.	20,40
698	3	PERK-TİC-ALIM-CORP FIN	AKTİF	VERİLEN DİĞER FAİZLER - T.P.	147,60
699	3	PERK-TİC-ALIM-CORP FIN	AKTİF	VERİLEN DİĞER FAİZLER - Y.P.	33,60
810	3	HESAPLAMA DIŞI		PERSONEL GİDERLERİ - T.P.	63.921,60
820	3	HESAPLAMA DIŞI		KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ - T.P.	25.632,00
821	3	HESAPLAMA DIŞI		KARŞILIK VE DEĞER DÜŞME GİDERLERİ - Y.P.	2,40
830	3	HESAPLAMA DIŞI		VERGİ, RESİM, HARÇLAR VE FONLAR - T.P.	3.324,00

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
840	3	DAĞITIM		T.P. İŞLEMLERDEN VERİLEN KOMİSYONLAR VE ÜÇPERAKENDELER - T.P.	4.808,40
84002	5	2. SEVİYE DAĞITIM		BANKALARA	3.963,60
840021	6	PERK-TİC	AKTİF	TAHSİL SENEDİ KOMİSYONLARI	1,20
840022	6	PERK-TİC	AKTİF	TEMİNAT MEKTUBU KOMİSYONLARI	3,60
840025	6	PERAKENDE		KREDİ KARTLARI İÇİN VERİLEN KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	2.817,60
840026	6	ÖDEME		TAKAS ODASINA VERİLEN KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	114,00
840027	6	ÖDEME		EFT İÇİN VERİLEN KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	298,80
840029	6	PERK-TİC-ÖDEME	AKTİF	DİĞER	728,40
84099	5	PROP	AKTİF	DİĞER KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	844,80
841	3	DAĞITIM		Y.P. İŞLEMLERİNDEN VERİLEN KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER - Y.P.	4.190,40
84100	5	FONLAMA		KULLANILAN KREDİLERE	2.126,40
84102	5	2. SEVİYE DAĞITIM		BANKALARA	1.201,20
841022	6	PERK-TİC	AKTİF	TEMİNAT MEKTUBU KOMİSYONLARI	54,00
841023	6	TİCARİ		YURTDIŞINDAKİ MUHABİRLERE VERİLEN MASRAFLAR VE KOMİS.	1.120,80
841025	6	PERAKENDE		KREDİ KARTLARI İÇİN VERİLEN KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	26,40
84199	5	PROP	AKTİF	DİĞER KOMİSYON VE ÜÇPERAKENDELER	862,80
850	3	HESAPLAMA DIŞI		AMORTİSMAN GİDERİ - T.P.	6.040,80
861	3	DAĞITIM		KAMBİYO ZARARLARI - Y.P.	130.626,00

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
86101	5	PROP		EFEKTİF VE DÖVİZ ALIM VE SATIM VE DEĞERLEME ZARARLARI	130.622,40
86199	5	PROP		DİĞER	3,60
870	3	ALIM-EXC	ASMK+SHM K+VKET	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI - T.P.	6.889,20
871	3	ALIM-EXC	ASMK+SHM K+VKET	SERMAYE PİYASASI İŞLEMLERİ ZARARLARI - Y.P.	1.824,00
872	3	ALIM		TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – T.P.	10.197,60
873	3	ALIM		TÜREV FİNANSAL ARAÇLARDAN ZARARLAR – Y.P.	184.158,00
880	3	DAĞITIM		DİĞER İŞLETME GİDERLERİ - T.P.	29.944,80
88000	5	HESAPLAMA DIŞI		KİRALAMA GİDERLERİ	9.484,80
88001	5	HESAPLAMA DIŞI		BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	986,40
88002	5	HESAPLAMA DIŞI		TAŞIT ARACI GİDERLERİ	2.064,00
88003	5	HESAPLAMA DIŞI		SİGORTA GİDERLERİ	566,40
88004	5	HESAPLAMA DIŞI		ISITMA AYDINLATMA VE SU GİDERLERİ	1.306,80
88005	5	HESAPLAMA DIŞI		HABERLEŞME GİDERLERİ	5.446,80
88006	5	HESAPLAMA DIŞI		BASILI KAĞIT VE KIRTASIYE GİDERLERİ	1.670,40
88007	5	HESAPLAMA DIŞI		REKLAM VE İLAN GİDERLERİ	1.802,40
88008	5	HESAPLAMA DIŞI		KÜÇÜK DEMİRBAŞ GİDERLERİ	68,40
88009	5	HESAPLAMA DIŞI		BİLGİSAYAR KULLANIM GİDERLERİ	2.036,40
88010	5	HESAPLAMA DIŞI		AİDATLAR	121,20
88011	5	HESAPLAMA DIŞI		YARDIM VE BAĞIŞLAR	42,00
88012	5	HESAPLAMA DIŞI		TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ	1.198,80
88013	5	HESAPLAMA DIŞI		KANUNEN KABUL EDİLMİYEN GİDERLER	523,20
88014	5	HESAPLAMA DIŞI		NAKLİYE VE HAMALİYE GİDERLERİ	14,40

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
88015	5	HESAPLAMA DIŞI		DAVA VE MAHKEME GİDERLERİ	244,80
88016	5	HESAPLAMA DIŞI		TEMİZLİK GİDERLERİ	1.258,80
88019	5	PERAKENDE		KREDİ KARTLARI VE BANKACILIK HİZMETLERİNE İLİŞKİN PROMOSYON UYGULAMALARI GİDERLERİ	322,80
88099	5	HESAPLAMA DIŞI		DİĞER İŞLETME GİDERLERİ	786,00
881	3	DAĞITIM		DİĞER İŞLETME GİDERLERİ – Y.P.	2,40
88105	5	HESAPLAMA DIŞI		HABERLEŞME GİDERLERİ	1,20
88113	5	HESAPLAMA DIŞI		KANUNEN KABUL EDİLMEYEN GİDERLER	1,20
882	3	DAĞITIM		DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR - T.P.	14.217,60
88200	5	2. SEVİYE DAĞITIM		AKTİFLERİN SATIŞINDAN ZARARLAR	7,20
882002	6	HESAPLAMA DIŞI		MENKULLER SATIŞINDAN ZARARLAR	7,20
88203	5	FONLAMA		TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU	3.135,60
88205	5	HESAPLAMA DIŞI		DENETİM VE MÜŞAVİRLİK ÜÇPERAKENDELERİ	1.162,80
88206	5	HESAPLAMA DIŞI		T. BANKALAR BİRLİĞİ MASRAF PAYI	32,40
88207	5	PROP		GEÇMİŞ YILLAR GELİRLERİNE AİT DÜZELTME HESABI	435,60
88208	5	HESAPLAMA DIŞI		BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU KATILIM PAYI	583,20
88210	5	PERK-TİC-KUR FİN	AKTİF	DÖVİZE ENDEKSLİ KREDİLER ANAPARA KUR AZALIŞLARI	8.752,80
88299	5	HESAPLAMA DIŞI		DİĞER	108,00
883	3	PROP		DİĞER GİDERLER VE ZARARLAR – Y.P.	535,20

HESAP KODU	HESAP SEVİYESİ	FAALİYET KOLU	DAĞITIM KRİTERİ	HESAP ADI	TUTAR (YTL)
896	3	PROP		ERTELENMİŞ VERGİ PASİFİ GİDERLERİ – T.P.	11.889,60

Ek.6. Tekstilbank A.Ş.nin 2006-2007 Yıllarına ait Bilançosu

Devlet Borçlanma Senetleri	0	0	0	0	0	0
Diğer Menkul Değerler	0	0	0	0	0	0
İştirakler (Net)	0	0	0	0	0	0
Özkaynak Yönt. Göre Kons. Edilenler	0	0	0	0	0	0
Konsolide Edilmeyenler	0	0	0	0	0	0
Mali İştirakler	0	0	0	0	0	0
Mali Olmayan İştirakler	0	0	0	0	0	0
Bağlı Ortaklıklar (Net)	4.801	4.819	9.620	2.840	2.191	5.031
Mali Ortaklıklar	4.694	4.819	9.513	2.733	2.191	4.924
Mali Olmayan Ortaklıklar	107	0	107	107	0	107
Birlikte Kontrol Edilen Ortaklıklar	0	0	0	0	0	0
Özkaynak Yönt. Göre Kons. Edilenler	0	0	0	0	0	0
Konsolide Edilmeyenler	0	0	0	0	0	0
Mali Ortaklıklar	0	0	0	0	0	0
Mali Olmayan Ortaklıklar	0	0	0	0	0	0
Kiralama İşlemlerinden Alacakları (Net)	0	0	0	0	0	0
Finansal Kiralama Alacakları	0	0	0	0	0	0
Faaliyet Kiralaması Alacakları	0	0	0	0	0	0
Diğer	0	0	0	0	0	0
Kazanılmamış Gelirler (-)	0	0	0	0	0	0
Riskten Korunma Amaçlı Türev FV	0	0	0	0	0	0
Gerçeğe Uygun Değer Risk. Korun. Amaç.	0	0	0	0	0	0
Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	0	0	0	0	0	0
Yurtdışındaki Net Yat. Risk. Korun. Amaç.	0	0	0	0	0	0
Maddi Duran Varlıklar (Net)	69.772	0	69.772	68.487	0	68.487
Maddi Olmayan Duran Varlıklar (Net)	3.419	0	3.419	2.280	0	2.280
Şerefiye	0	0	0	0	0	0
Diğer	3.419	0	3.419	2.280	0	2.280
Vergi Varlığı	5.430	0	5.430	2.700	0	2.700
Cari Vergi Varlığı	0	0	0	0	0	0
Ertelenmiş Vergi Varlığı	5.430	0	5.430	2.700	0	2.700
Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar	23.292	0	23.292	24.281	0	24.281
Diğer Aktifler	15.423	13.503	28.926	5.603	8.330	13.933
	1.954.381	819.944	2.774.325	1.801.841	983.357	2.785.198
Toplam Aktifler						
Pasifler						
(Bin YTL)						
Yatırım.(Net)	0	0	0	0	0	0

Hisse Senedi İhraç Primleri	-618	0	-618	-618	0	-618
Hisse Senedi İptal Kârları	0	0	0	0	0	0
Menkul Değerler Değer Artış Fonu	-1.022	26	-996	947	33	980
Maddi Duran Var. Yen. Değ. Artışları	0	0	0	0	0	0
Maddi Olm. Dur. Var. Yen. Değ. Değ. Artış.	0	0	0	0	0	0
İştir., Bağ. Ort.ve Bir. Kon. Edi. Ort. Bed. HS	0	0	0	0	0	0
Riskten Korunma Fonları (Etkin Kısım)	0	0	0	0	0	0
Satış Amaçlı Duran Varlıklar Değ. Artışları	0	0	0	0	0	0
Diğer Sermaye Yedekleri	9.449	0	9.449	9.449	0	9.449
Kâr Yedekleri	22.306	0	22.306	7.238	0	7.238
Yasal Yedekler	1.260	0	1.260	507	0	507
Statü Yedekleri	0	0	0	0	0	0
Olağanüstü Yedekler	21.046	0	21.046	6.731	0	6.731
Diğer Kâr Yedekleri	0	0	0	0	0	0
Kâr veya Zarar	33.678	0	33.678	15.068	0	15.068
Geçmiş Yıllar Kâr ve Zararları	0	0	0	0	0	0
Dönem Net Kâr ve Zararı	33.678	0	33.678	15.068	0	15.068
Toplam Pasifler	1.369.297	1.405.028	2.774.325	1.290.198	1.495.000	2.785.198
Finansal Kiralama Borçları	0	2.243	2.243	0	660	660
Faaliyet Kiralaması Borçları	0	0	0	0	0	0
Diğer Ertelemiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	0	176	176	0	39	39
Riskten Korun. Amaç. Türev Finan. Borçlar	0	0	0	0	0	0
Gerçeğe uygun Değer Risk.Korun.Amaç. Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	0	0	0	0	0	0
Yurtdışındaki Net Yat. Risk. Korun. Amaç.	0	0	0	0	0	0
Karşılıklar	19.429	0	19.429	18.139	0	18.139
Genel Karşılıklar	13.853	0	13.853	10.074	0	10.074
Yeniden Yapılanma Karşılığı	0	0	0	0	0	0
Çalışan Hakları Karşılığı	3.554	0	3.554	5.072	0	5.072
Sigorta Teknik Karşılıkları	0	0	0	0	0	0
Diğer Karşılıklar	2.022	0	2.022	2.993	0	2.993
Vergi Borcu	19.968	1	19.969	6.961	1	6.962
Cari Vergi Borcu	19.968	1	19.969	6.961	1	6.962
Ertelemiş Vergi Borcu	0	0	0	0	0	0
Satış Amaçlı Duran Varlıklara İliş. Borçlar	0	0	0	0	0	0
Sermaye Benzeri Krediler	0	0	0	0	0	0
Özkaynaklar	363.793	26	363.819	332.084	33	332.117
Ödenmiş Sermaye	300.000	0	300.000	300.000	0	300.000
Sermaye Yedekleri	7.809	26	7.835	9.778	33	9.811

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Esin Demirel
Doğum Yeri ve Tarihi: İzmit, 10/03/1982

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: İstanbul Teknik Üniversitesi / İşletme Mühendisliği
Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurumlar: AnadoluBank A.Ş. (2006-....)
Teftiş Kurulu / Müfettiş

Garanti Bankası (08/2004- 07/2004)
Staj

İş Yatırım (06/2004 – 07 /2004)
Staj

BekSA Çelik Kord A.Ş. (06/2003 – 07/2003)
Staj

SERTİFİKALAR

TBB Finansal Kriz ve Risk Yönetimi Programı (2008)
Loreal E'strat Challenge Yarı Final (2005)
İMKB Temel Eğitim Programı (2004)

İLETİŞİM

E-posta Adresi: edemirel@anadolubank.com.tr, esindem@yahoo.co.uk

TARİH: 23 Mayıs 2008